

Механизам за независно известување (МНИ): Завршен извештај за напредокот на Република Македонија 2016-2018

Персоналот на МНИ во соработка со ЦЕД „Флорозон“ – Скопје

Преглед: Република Македонија	4
Консултации со Граѓанското Општество за време на имплементацијата	6
За проценката	8
За “Дали ја отвори владата?”	8
Имплементација на заложбите	10
Општ преглед на заложбите	10
Тема 1. Партиципативно креирање на политики	14
Цел на заложбата:	15
Статус	15
Дали ја отвори власта?	17
Понатошно пренесување?	18
2. Отворени податоци	20
Цел на заложбата:	22
Статус	23
Дали ја отвори владата?	24
Понатошно пренесување?	25
3. Слобода на информации	27
Цел на заложбата:	27
Статус	28
Дали ја отвори владата?	29
Понатошно пренесување?	29
❖4. Спречување корупција и промоција на добро владеење	31
4.1. Примена на Законот за заштита на укажувачите	31
Забелешка на уредникот: Оваа зажба е јасно релевантна за вредностите на ОВП, има потенцијално трансформативно влијание и е значително или целосно исполнета и оттука се квалифицира како зажба со звезда	32
Цел на заложбата:	32
Статус	32
Дали ја отвори владата?	33
Понатошно пренесување?	33
4.2. Отворени податоци за пријавување на имотна состојба	35
Цел на заложбата:	35
Статус	36
Дали ја отвори владата?	36
Понатошно пренесување?	36
4.3. Следење на интегритетот на Единиците на локалната самоуправа	37
4.4. Промовирање на соработка за спречување на корупција	37
Цел на заложбата:	38
Статус	38

4.3. Следење на интегритетот на ЕЛС	38
4.4. Промовирање на соработка за спречување на корупција	39
Дали ја отвори владата?	40
4.3. Следење на интегритетот на ЕЛС	40
4.4. Промоција на соработка за спречување на корупција	40
Понатомошно пренесување?	40
5. Ефикасно управување со јавни ресурси	42
✱5.1. Иницијатива за отворен буџет	42
5.9. Зголемена транспарентност во управувањето со јавните финансии	42
Забелешка на уредникот: Заложбата 5.1 е јасно релевантна за вредностите на ОВП како таква, има потенцијално трансформативно влијание и е значително или комплетно имплементирана и затоа се квалификува како заложба со ѕвезда.	43
Цел на заложбата:	43
Статус	43
5.1. Иницијатива за отворен буџет	43
5.9. Зголемување на транспарентноста во управувањето со јавни финансии	44
Дали ја отвори владата?	44
5.1. Иницијатива за отворен буџет	44
Понатомошно пренесување?	45
5.2. Отворени податоци за програмите во здравството	47
5.7. Зајакнување на капацитетите на Министерството за здравство	47
Цел на заложбата:	48
Статус	48
5.2. Отворени податоци за програмите во здравството	48
5.7. Зајакнување на капацитетите на Министерството за здравство	49
Дали ја отвори владата?	49
5.2. Отворени податоци за програми во здравството	49
5.7. Зајакнување на капацитетите на Министерството за здравство	49
Понатомошно пренесување?	49
5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки	51
5.6. Воведување на регистар на договори за концесија	51
Цел на заложбата:	52
Статус	52
5.6. Воведување на регистар на договори за концесии	52
Дали ја отвори владата?	53
5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки	53
5.6. Воведување регистар на договори за концесии	53
Понатомошно пренесување?	53
5.4. Вклучување на Граѓанскиот сектор во планирањето на ИПА 2	54
5.5. Објавување податоци за ОРИО	54
Цел на заложбата:	55
Статус	55
5.4. Вклучување на граѓанскиот сектор во планирање на ИПА 2	55
5.5. Објавување на податоци за ОРИО	56
Дали ја отвори владата?	57
5.4. Вклучување на граѓанскиот сектор во планирање на ИПА 2	57
Граѓанска вклученост: Маргинално	57
5.5. Објавување на податоци за ОРИО	57
Понатомошно пренесување?	57
5.8. Објавување податоци за финансиска поддршка за рурален развој	59
Цел на заложбата:	59
Статус	59
6. Тема Отвореност на локално ниво	61
6.1. Развивање на транспарентност и стандарди за отворени податоци	61
Цел на заложбата:	61

Статус.....	62
Дали ја отвори владата?.....	62
Понатошоно пренесување?	62
6.2. Унапредување на финансиската транспарентност на Единиците за локална самоуправа.....	63
Цел на заложбата:	63
Статус.....	64
Дали ја отвори владата?.....	64
Понатошоно пренесување?	65
6.3. Подобрување на механизмот за институционални консултации.....	66
6.4. Унапредување на соработката помеѓу единиците на локална самоуправа и граѓанските организации.....	66
Цел на заложбата:	67
Статус.....	67
Дали ја отвори владата?.....	68
Понатошоно пренесување?	69
6.5. Евалуирање на квалитетот на услуги на локално ниво.....	71
6.6. Подобрување на социјалните услуги	71
6.7. Поголема општествена вклученост на лицата со инвалидитет	72
Цел на заложбата:	72
Статус.....	73
6.5. Мониторинг и евалуација на квалитетот на услуги на локално ниво	73
6.6. Подобрување на социјалните услуги на локално ниво.....	73
6.7. Поголема општествена вклученост на лицата со инвалидитет	74
Дали ја отвори владата?.....	74
Понатошоно пренесување?	75
6.9. Зголемување на информираноста за Канцеларијата на Народниот правобранител.....	76
Цел на заложбата:	76
Статус.....	76
Дали ја отвори владата?.....	77
Понатошоно пренесување?	77
7. Јавни услуги	78
7.1. Поволно правно опкружување за социјални договори.....	78
Цел на заложбата:	79
Статус.....	79
Дали ја отвори владата?.....	80
Понатошоно пренесување?	80
8. Климатски промени	81
8.1. Развој на политики за климатски промени по пат на партиципативност.....	81
8.2. Отворени податоци за климатски промени	81
8.3. Подобрување на известувањето за загадувањето на животната средина.....	81
Цел на заложбата:	82
Статус.....	83
Дали ја отвори владата?.....	84
Понатошоно пренесување?.....	85
Методолошки забелешки	87

Преглед: Република Македонија

Механизам за независно известување (МНИ) Извештај за периодот 2016-2018

Имплементацијата на третиот акциски план на Македонија се одвиваше преку соработка со 14 јавни институции и неколку граѓански организации. И покрај политичката нестабилност и промената на власта, повеќе од половината од вкупно 33 заложби беа значително комплетираны до крајот на периодот. Достигнувањата вклучуваа објавување на финансиски податоци за неколку локални власти и подобрена транспарентност на националниот буџет. Напредокот беше ограничен кај транспарентноста во изјавите за јавни набавки и средства.

Отвореното владино партнерство (ОВП) е волонтерска меѓународна иницијатива која цели кон обезбедување на владини заложби кон граѓанството за промовирање на транспарентност, оспособување на граѓаните, борба со корупција и воспоставување на нови технологии за унапредување на владеењето. Механизмот за независно известување врши преглед на активностите на секоја земја која учествува во ОВП. Овој извештај ги сумира резултатите за периодот од јули 2016 до јули 2018 година и вклучува некои релевантни случувања се до август 2018.

Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) ги координира ОВП активностите во земјата. МИОА беше задолжено за развој и имплементација на третиот акциски план за периодот 2016-2018. МИОА организираше консултативен процес преку работни групи за секоја од темите. Граѓанските организации (ГОи) исто така играа клучна улога, најмногу за време на фазата на креирање и нешто помалку за време на имплементацијата. Во неколку заложби, тие беа примарните организации одговорни за координирањето на имплементацијата на активностите. Покрај нив, 14 јавни институции, вклучувајќи седум министерства, три државни комисии, два секретаријати и две агенции.

Акцискиот план 2016-2018 најмногу се фокусираше на темата за отворени податоци, пристап до информации, отвореност на локално ниво и климатски промени. Вклучуваше 34 заложби групирани во осум тематски области. До крајот на периодот за известување, две заложби водеа кон големи промени во владината пракса.

Во декември 2018, МИОА сеуште го немаше објавено крајниот извештај за самооценување. Објавата на извештајот беше предвидена за ноември 2018.¹

Табела 1: На прв поглед

	Среднорочн о	Крае н рок
Број на заложби	34	33
Ниво на исполнетост		
Комплетно	3	5
Значително	8	13
Ограничено	13	13
Незапочнато	10	2
Број на заложби со...		
Јасно релеватност за вредностите на ОВП	30	30
Потенцијално трансформативно влијание	2	2
Значителна или комплетна имплементација	11	18
Сите три (☆)	1	2
Дали ја отвори владата?		
Големо	2	
Извонредно	0	
Понатамошно пренесување		
Број на заложби пренесени во следниот Акциски План	14	

¹ Во јули 2018, МИОА го објави новиот Акциски План 2018-2020. Тој е достапен на македонски и англиски и содржи 23 заложби. Погледнете го Акцискиот План на Македонија 2018-2020 на <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-action-plan-2018-2020>

Консултации со Граѓанското Општество за време на имплементацијата

Земјите кои учествуваат во ОВП следат процес на консултации за време на развојот и имплементацијата на нивниот акциски план.

Процесот на консултација за време на втората година на имплементацијата на акцискиот план беше помалку ефективен споредено со првата година. Во првата година, македонската влада (МИОА) формираше шест работни групи каде секоја се фокусираше на различна тематска област за адресирање и консултација за спроведувањето на заложбите. Сепак, за време на втората година, ниедна од работните групи не се состана за консултирање за имплементацијата на заложбите. Дополнително, немаше структуриран или систематски форум преку кој членовите на работните групи би можеле да разменуваат информации или да се консултираат за нивните споделени заложби.

Наместо тоа, постојат неколку примери каде државни институции билатерално комуницираше со ГОи во врска со конкретни активности во заложбите. За заложбата 3.1 (Слобода на информации), иако Комисијата за Заштита на правата за слободен пристап до јавни информации (КЗПСПЈИ) одржа состаноци со некои од ГОи (конкретно со Асоцијацијата за еманципација, солидарност и еднаквост на жените, ЕСЕ) за да планира кампања за подигнување на свеста, сепак немаше канал на комуникација или консултација со сите членови на засегнатата работна група. За време на спроведувањето на заложбата 5.4 (Вклучување на ГОи при планирање на ИПА 2), Секретаријатот за европски прашања покани некои ГОи да учествуваат во девет секторски работни групи, но другите членови на работната група за оваа заложба не беа инволвирани. Слични примери ги вклучуваат и Министерството за животна средина и просторно планирање и Програмата за развој на Обединетите Нации (УНДП), во врска со осмото поглавје на акцискиот план 2016-2018, за климатски промени. Во целина, владините институции ги консултираа ГОи за бројни заложби за време на имплементацијата, но форумот на повеќе засегнати чинители, како таков беше неактивен.

Табела 2: Консултација за време на имплементација

Редовен форум на повеќе засегнати чинители	Среднорочно	Краен рок
1. Дали постоеше форум?	Да	Да
2. Дали редовно се состануваше?	Да	Не

Табела 3: Ниво на јавно влијание за време на имплементација

МНИ го адаптираше Меѓународното здружение за учество на јавноста (ИПА2) „Спектрум на Учество“ за да се однесува на ОВП.¹ Спектрумот го покажува потенцијалното ниво на влијанието на јавноста врз содржината на акцискиот план. Во духот на ОВП, повеќето земји би требало да имаат аспирации кон описот „соработливи“.

Ниво на јавно влијание за време на имплементацијата на Акцискиот план	Среднорочно	Краен рок
Овластување	Владата даде овластување на претставници на јавноста во процесот на донесување на одлуки	

Соработка	Имаше повторување на дијалогот И јавноста помогна во подготовката на агендата	✓	
Вклученост	Власта даде повратни информации за придонесот на јавноста		
Консултирање	Јавноста имаше можност за придонес		✓
Информирање	Владата овозможи информирање на јавноста за акцискиот план		
Без консултирање	Нема консултации		

¹ За повеќе информации, погледнете:

http://c.ymcdn.com/sites/www.iap2.org/resource/resmgr/foundations_course/IAP2_P2_Spectrum_FINAL.pdf

За проценката

Индикаторите и методите употребени во истражувањето на МНИ можат да се најдат во Прирачникот за Процедури на МНИ¹. Една заложба “со особена заслуга/свезда” (🌟), заслужува понатамошно објаснување поради специфичниот интерес на читателите и користа за охрабрување на трката до врвот помеѓу земјите кои учествуваат во ОВП. Заложбите со свезда се сметаат како ОВП заложби за пример. За да добие свезда, една заложба мора да исполнува неколку критериуми:

- Заложбите со заслуга/свезда имаат „средна“ или „висока“ специфичност. Една заложба мора јасно да ги постави дефинираните активности и чекори за да се донесе став за нејзиното потенцијално влијание.
- Содржината на текстот на заложбата треба јасно да ја пренесе релевантноста кон отвореност на владата. Конкретно, мора да има барем една релевантна вредност која одговара на ОВП вредностите: Пристап до информации, Учество на јавноста или Јавна одговорност.
- Заложбата ќе има „трансформативно“ потенцијално влијание ако целосно се имплементира.²
- Владата мора да направи значителен напредок во заложбата за време на спроведувањето на акцискиот план, со добивање на оценка за „значително“ или „комплетно“ спроведување.

Заложбите со заслуга/свезда, може да го изгубат својот статус ако нивното спроведување не биде означено со значително или целосно спроведување на крајот на периодот на имплементација на акцискиот план.

Во среднорочниот извештај, Акцискиот план на Република Македонија содржеше една заложба со заслуга/свезда. До крајниот рок, врз основ на промените во нивото на спроведување, акцискиот план на Република Македонија содржи две заложби со заслуга/свезда.

На крајот, табелите во овој дел претставуваат извадок од многуте податоци собрани преку МНИ за време на процесот на известување. За целосната база за Република Македонија, отворете Explorer на www.opengovpartnership.org/explorer.

За “Дали ја отвори владата?”

За да се документираат промените во владините практики, МНИ претстави нова варијабла “Дали ја отвори владата?” во извештаите за крајниот рок. Оваа променлива се обидува да се премине подалеку од мерењето на резултатите и испораките за да се види како владината пракса се променила како резултат на имплементацијата на заложбата.

Некои од наведените заложби на ОВП се нејасни и/или не се јасно релевантни кон вредностите на ОВП но остваруваат значителни реформи на политиките. Во други случаи, заложбите како што се напишани изгледаат релевантни и амбициозни, но не успеваат да ја отворат владата со спроведувањето. Променливата на „Дали ја отвори Владата?“ има за цел да ги опфати овие деликатни карактеристики.

Променливата „Дали ја отвори владата?“ ги оценува промените во владините практики користејќи го следниот спектрум:

- Влошено: Отвореноста на владата се влошила како резултат на заложбата.
- Непроменето: Нема промени во владината пракса.
- Маргинално: Постојат некои промени, но тие се минорни во однос на ефектот врз нивото на отвореност.

- Големо: Чекор напред во отворањето на владата на политиките во релевантната област, но сепак постои ограниченост во опсегот или обемот.
- Извонредно: Реформа која што го трансформирала секојдневното работење во релевантните области со отворањето на владата.

За да се оцени оваа променлива, истражувачите воспоставија статус кво на самиот почеток на акцискиот план. Потоа, тие ги проценуваат резултатите како што се спроведени заради промена во отвореноста на властите.

Читателите треба да ги запомнат ограничувањата. Извештаите на МНИ за крајниот рок се подготвени само неколку месеци по завршувањето на циклусот на спроведување. Променливата се фокусира на резултатите кои што можат да бидат набљудувани во практиките на владината отвореност на крајот на двегодишниот период на имплементација. Извештајот и променливата немаат намера да го проценуваат влијанието поради комплексните методолошки импликации и временската рамка на извештајот.

¹ Прирачник за процедурите на МНИ, <http://www.opengovpartnership.org/about/about-МНИ>.

² Меѓународниот панел на експерти го промени овој критериум во 2015 година. За повеќе информации погледнете: <http://www.opengovpartnership.org/node/5919>.

Имплементација на заложбите

Општ преглед на заложбите

Како дел од ОВП, земјите се обврзани да направат заложби во рамки на двегодишен акциски план. Табелите подолу ги сумираат нивото на комплетираност до крајниот рок и напредокот на мерката „Дали ја отвори владата?“ За заложбите кои што биле комплетирани до средниот рок, извештајот ќе обезбеди резиме на наодите од извештајот за напредокот, но ќе се фокусира на анализата на варијаблата „Дали ја отвори владата?“ За дополнителни детали на овие заложби, погледнете во извештајот за напредок на Република Македонија изготвен од МНИ за 2017.

Акцискиот план 2016-2018 се фокусираше на осум клучни области: креирање на политики преку вклученост на јавноста, отворени податоци, слобода на информации, спречување корупција и промоција на добро владеење, ефикасно управување со јавни ресурси, отвореност на локално ниво, јавни услуги и климатски промени.

Табела 4: Проценка на напредок по Заложба

Преглед на заложбите	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Средно очно Краен рок		Дали ја отвори владата?				
	Не постои	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанска вклученост	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
1.1 Подобрување на процесот на консултации со цивилното општество			✓		✓	✓				✓				✓						✓	
1.2 Подобрување на владините консултации со ГОи		✓				✓				✓				✓		✓				✓	
2.1 Креирање на стандарди за отворени податоци			✓		✓						✓				✓			✓			
2.2. Унапредување на платформата за отворени податоци			✓		✓						✓			✓				✓			
2.3 Подигнување на свест за Отворени податоци				✓	✓					✓			✓					✓			
			✓		✓					✓			✓					✓			

2.4 Каталог на Владини податоци																							
2.5 Поврзување на Отворени податоци со влади́ни портали				✓		✓								✓									
											✓									✓			
3.1 Имплементирањ е на Законот за слобода на информации					✓	✓		✓							✓				✓				
												✓					✓					✓	
✚4.1 Имплементирањ е на законот за заштита на укажувачи				✓		✓		✓							✓				✓				
												✓						✓				✓	
4.2 Отворени податоци за пријавување на имотна сопственост					✓	✓				✓					✓					✓			
													✓								✓		
4.3 Набљудување на интеритетот на ЕЛС				✓	Нејасно						✓				✓					✓			
														✓							✓		
4.4 Промовирањена соработка за спречување корупција				✓			✓										✓						
											✓							✓				✓	
✚5.1 Иницијатива за отворен буџет					✓	✓	✓						✓				✓						✓
																	✓						
5.2 Отворени податоци на здравствени програми					✓	✓									✓				✓				
																		✓			✓		
5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки					✓	✓								✓						✓			
																✓					✓		
5.4. Вклучување ГОи при планирање на ИПА2			✓				✓								✓				✓				
																		✓			✓		
5.5. Објавување на податоци на ОРИО					✓	✓								✓						✓			
																✓					✓		
5.6 Воспоставување на регистер на договори за концесии				✓		✓													✓				
																				✓		✓	
				✓	Нејасно							✓				✓				✓			

2.5 Поврзување на Отворени податоци со владини портали

3.1 Имплементирањ е на Законот за слобода на информации

★4.1
Имплементирањ
е на законот за
заштита на
укажувачи

4.2 Отворени податоци за пријавување на имотна сопственост

4.3 Набљудување на интегритетот на ЕАС

4.4 Промовирањена соработка за спречување корупција

✪5.1
Иницијатива за
отворен буџет

5.2 Отворени податоци на здравствени програми

5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки

5.4. Вклучување ГОи при планирање на ИПА2

5.5. Објавување на податоци на ОРИО

5.6 Воспоставување на регистер на договори за концесии

11

5.7 Зајакнати капацитети на Министерството о за здравство														✓						
5.8 Објава на податоци за финансиска помош за рурален развој				✓	✓								✓					✓		
													✓							
5.9 Зголемена транспарентнос т во управување со јавните финансии			✓		✓								✓						✓	
														✓						
6.1 Развивање транспарентнос т и стандарди за отворени податоци			✓		✓													✓		
																		✓		
6.2 Унапредување на финансиска транспаретност на ЕЛС		✓			✓					✓					✓				✓	
														✓						
6.3 Унапредување на механизмот за институционалн и консултации			✓			✓									✓			✓		
															✓					
6.4 Унапредување на соработката помеѓу ЕЛС и ГОи				✓	✓	✓							✓			✓			✓	
															✓					
6.5 Евалуација на квалитетот на услуги на локално ниво			✓			✓							✓					✓		
														✓						
6.6 Унапредување на локалните социјални услуги			✓			✓								✓				✓		
															✓					
6.7 Поголема општествена вклученост на лицата со инвалидитет				✓	✓			✓					✓					✓		
														✓						
6.8 Подобрување на комуналните услуги на локално ниво ¹	/				/				/				/				Нема информации			
6.9 Зголеменост на информации за Канцеларијата			✓		✓					✓				✓				✓		
															✓					

на Народниот Правобранител																				
7.1 Поволна бизнис и правна средина за општествени договори		✓			Нејасно					✓					✓			✓		
8.1 Развој на климатски политики по пат на партиципативни политики			✓			✓				✓					✓			✓		
8.2 Отворени податоци за климатски промени			✓		✓					✓					✓			✓		
8.3 Подобрување на известувањето за загадувањето на животната средина		✓			✓					✓						✓		✓		

¹ Оваа заложба беше официјално повлечена од владата и не беше проценета од МНИ.

Тема I. Партиципативно креирање на политики

I.1 Подобрување на процесот на консултации со граѓанското општество

Наслов: Унапредување на процесот на консултации со чинителите во процесот на креирање политики

Основата за подобрување на транспарентноста и отчетноста на Владата во јавноста се афирмацијата и унапредувањето на воспоставените практики и процедури во креирањето на политики поддржано од владата и јавниот сектор. Исто така, информациските технологии кои ги поддржуваат воспоставените процедури во креирањето на политики, овозможуваат поголема отвореност, навременост и одговорност на јавниот сектор. Се очекува оваа заложба да ја зголеми отчетноста на владата и отвореноста во период од две години преку процесот на унапредување и спроведување консултации со јавноста.

- Проценка на влијанието во подготвувачкиот процес на ex ante и ex post регулативите преку изработка и објавување на годишниот извештај на спроведени консултации;
- Споделување на резултатите добиени од набљудувањето на Владините институции во процесот на креирање политики и формулирање закони, од страна на независна, невладина организација;
- Надворешно набљудување на Единствениот Национален Електронски Регистар на Прописи (ЕНЕР);
- Продолжување на рокот на консултации со чинители при креирање на закони;
- Објавување на соопштенија за медиуми и информации од одржани седници на Владата за утврдени предлог закони, усвоени одлуки и други мерки;
- Дефинирање и објавување на основни податоци на граѓански организации и деловни субјекти на страницата на Централниот Регистар на РМ.

(Министерство за информатичко општество и администрација; Поддршка од институции: Генерален секретаријат на Владата на Република Македонија, Министерство, Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС), Центар за истражување и креирање политики (ЦИКП), УНДП. Јули 2016- јуни 2018).

I.2 Подобрување на соработката помеѓу владата и ГОи

Наслов: Унапредување на соработката со граѓанскиот сектор

Постои потреба за поактивна вклученост на граѓанските организации во дефинирање на политиките на граѓанскиот сектор и зголемена соработка во спроведувањето и набљудувањето на заедничките иницијативи. Главна цел: подобрување на соработката помеѓу Владата и граѓанскиот сектор преку воспоставување на советодавно тело за соработка, дијалог и поттикнување на развој на граѓанскиот сектор, партиципативно креирање на политиките за Годишниот План на Владата преку зголемен број на иницијативи од граѓанските организации, во согласност со Кодексот на добри практики за вклучување на граѓанскиот сектор во процесот на креирање политики и продолжување на соработката преку партиципативна подготовка на новиата Стратегија на Владата за соработка со граѓанскиот сектор 2018-2022.

- Обезбедување подобра средина за развој на граѓанскиот сектор;
- Поттикнување на граѓански активизам во социјалните процеси;
- Зајакнување на постоечките и креирање нови механизми на соработка;
- Дозволување на граѓанските организации да придонесат кон процесот на економски прогрес, креирање на закони и политики, европски интеграции и развој на демократија, како и задоволување на потребите на заедницата.

(Генерален секретаријат на Владата на Република Македонија. Јули 2016 – јануари 2018)

Забелешка на уредникот: Текстот за оваа заложба е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнителност		Среднорочно		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
1.1 Подобрување на процесот на консултации со цивилното општество			✓		✓	✓				✓				✓					✓		
1.2 Подобрување на владините консултации со ГОи		✓				✓				✓				✓		✓			✓		

Цел на заложбата:

Иако владата го воспостави Единствениот национален електронски регистар на прописи (ЕНЕР), механизмот за онлајн консултација со дуалната функција за објавување на ажурирана легислатива и овозможување на платформа за повратни информации од граѓаните, не е доволно користен како алатка за следење на легислативата и влијание врз истата.

Заложба 1.1 цели кон промена на ваквата ситуација преку мерки коишто ќе влијаат на методологијата за набљудување на легислативата, ќе го унапредат ЕНЕР системот како и пролонгирање на законските рокови во врска со правните консултации со граѓаните. Други активности на заложбата вклучуваа објавување на годишен извештај на консултации и листа на основни податоци на деловни субјекти и ГОи на интернет страницата на Централниот Регистар.

Заложба 1.2 исто така цели кон подобрување на учеството на ГОи во процесот на креирање политики преку воспоставување на советодавно тело, сочинето од владини претставници и ГОи, спроведувајќи го Кодексот на добри практики за граѓанско учество, и подготвувајќи ја Владината стратегија за соработка помеѓу владата и граѓанскиот сектор 2018-2022.

Статус

1.1 Подобрување на процесот на консултации со граѓанското општество
Среднорочно: Ограничено

Заложбата 1.1 беше ограничено исполнета до средниот рок. Поради изборите во декември 2016 и доаѓањето на новата администрација во мај 2017 како и последователните политички превирања, Парламентот не усвои ниту еден закон во овој период. Ова беше главниот предизвик кој ја спречуваше имплементацијата, со оглед на тоа што неколку активности на заложбата директно зависаа од усвојувањето на релевантната легислатива (пр. Надворешното набљудување на Единствениот национален електронски регистар на прописи, ЕНЕР).

Сепак, владата имаше одреден напредок во другите активности на заложбата. Прво, Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) предложи методологија за мониторирање, собирање и процесирање на податоци од извршените консултации со чинителите. Второ, владата преку Деловодник на работа го продолжи минималниот број на денови за консултација од 10 на 20 дена, како што беше очекувано. Трето, Генералниот секретаријат започна редовно да објавува и ажурира релевантни документи на интернет страницата, конкретно соопштенија за медиумите за седниците на владата¹. На крај, МИОА и ГОи почнаа да работат заедно за да креираат листа на податоци за граѓанските организации и деловните субјекти за да се објави на интернет страницата на Централниот регистар на Република Македонија.

Краен рок: Значително

МИОА ја комплетираше методологијата² во рамки на проектот „Огледало на Владата“. Методологијата редовно се користи во Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) и темелно ги мери прекршувањата во законодавната постапка. Сепак, тоа однесува само на фазите на изработка на предлог законот, коишто се пред разгледувањето на предлог законот од страна на Парламентот, без можност постапката да се следи и потоа.³

Владата го немаше изготвено или објавено годишниот извештај на извршени консултации за време на изработката на закони, најмногу заради фактот што Парламентот немаше усвоено ниту една легислатива во оваа временска рамка. Една претставничка на ГО спомена дека годишниот извештај за 2017 ќе биде завршен во следниот период⁴, додека извештајот за 2018 ќе се подготви во средината на 2019 година.⁵

По средниот рок, владата нема напредок во продолжувањето на рокот за консултации на ЕНЕР. Конкретно, владата го нема променето рокот од објавување на известувањето за почетокот на подготвителниот процес за предложената легислатива од известувањето за почетокот на подготвителниот процес за предложената легислатива до објавата на предлог законот, што требаше да биде продолжена од 5 на 15 дена. Слично на тоа, објавувањето на листата на основни податоци за граѓанските организации и деловните субјекти е исто така запоставено: партнерот од ГОи (МЦМС) сеуште нема обезбедено повратни информации до МИОА.

1.2 Подобрување на владините консултации со ГОи Среднорочно: Ограничено

Заложба 1.2 среднорочно има ограничена исполнетост. Првичната одлука за формирање на Советодавен Одбор беше усвоена на 17 мај 2016⁶, но беше суспендирана поради јавна загриженост за транспарентноста и пристрасноста, според претставник на владата консултиран од истражувачите на МНИ⁷. Следната година, консултативните состаноци во врска со формирањето на Советодавниот Одбор (целосно име: Совет за Соработка помеѓу Владата на Република Македонија и Граѓанскиот Сектор) беа оддржани на 13 јули 2018 во Клубот на Јавната Администрација.⁸

За да се спроведува Кодексот на добри практики, Владата ја продолжи своката пракса на објавување повици за ГОи за придонес на подготовката на Владино работна програма. Владата немаше започнато со Стратегијата за Соработка 2018-2022 до среднорочниот период за известување.

Краен рок: Комплетно

Првото достигнување беше комплетирано во април 2018: одлуката за формирање на Советодавниот Одбор (Совет за Соработка помеѓу Владата на Република Македонија и

Граѓанскиот Сектор) која беше дополнета со Владава одлука на 15 ноември 2017⁹. Ја оддржа првата конститутивна седница на 16 април 2018 и оттогаш има одржано три седници. Записниците се достапни на www.nvosorabotka.gov.mk,¹⁰ како и активностите на Одборот и повиците за граѓански иницијативи.

Владата продолжи да го применува Кодесот на добри практики во поглед на учеството на граѓанскиот сектор во процесот на креирање политики. Шеснаесет иницијативи на ГОи беа добиени пред крајот на 2017 и уште една во 2018 година се до пишувањето на овој извештај. На 17 август 2018 година, владата усвои стандардизиран „Образец за пријава на иницијативи“ за да го поедностави процесот на апликација за заинтересираните ГОи. Образецот е достапен на Единствениот национален електронски регистар (ЕНЕР) кој служи како платформа за објавување на повици и за ГОи да учествуваат во годишната подготовка на Владава програма за работа. Последниот повик беше објавен на 22 август, 2018 година.¹¹

Третото достигнување може исто така да се смета за исполнето.¹² Почнувајќи од средината на ноември 2017, Единицата за соработка со граѓанското општество во Генералниот секретаријат објави повик за граѓански иницијативи, кој беше отворен 45 дена за подготовка на Стратегијата за соработка помеѓу Владата и граѓанскиот сектор за 2018-2022. Исто така, во декември 2017 објави и извештај за имплементацијата на претходната Стратегија за 2012-2017.¹³

Согласно претставник од Владата, во февруари 2018 Единицата за соработка со граѓанското општество одржа состанок за Стратегијата за соработка 2018-2022 со мрежа на административни службеници, кои потоа беа назначени за комуникација со граѓанските организации. Единицата за соработка исто така одржа работилница на 13 февруари 2018 во ЕУ Инфо центарот,¹⁴ каде ГОи дадоа придонес во следната стратегија. Доцна во февруари 2018 година, Одделението за соработка отвори уште еден повик за создавање на работна група, преку која организациите би можеле да асистираат во подготовката на новата стратегија.¹⁵ Работната група се состана два пати во средината на март¹⁶, и околу 60 претставници на ГОи помогнаа во продуцирањето на концепт за новата Стратегија. Беа одржани две јавни дебати во Скопје и Битола во средината на Април и уште еден состанок на работната група беше одржан во мај. Советодавниот одбор даде мислења за изработениот документ на две седници.¹⁷

Дали ја отвори владаата?

1.1 Подобрување на консултативните процеси со цивилното општество

Пристап до информации: Маргинално

Граѓанско учество: Непроменето

Воведувањето на владинава пракса за објавување на соопштенија за медиумите во врска со предлог законите, усвоените одлуки и други мерки, претставува маргинален напредок за пристапот до информации. Иако скратени верзии на соопштенијата за медиуми се редовно објавувани на интернет страницата на Владата на Република Македонија¹⁸, целосните верзии се објавени во Службениот Весник, за кој е потребна претплата за да се добие пристап. ГОи ја критикуваа¹⁹ оваа пракса затоа што тие не можат слободно да пристапат до целосните верзии на соопштенијата со детален увид во одржаните владини состаноци. Дополнително, ГОи посочуваат дека интернет страницата на Парламентот не е редовно ажурирана и предлог законите предложени од пратениците не се достапни.²⁰

Оваа заложба исто така содржи бројни активности коишто потенцијално можат да ги унапредат шансите за јавноста да има влијание врз креирањето на политики. Преку продолжувањето на рокот за консултации на ЕНЕР од 10 на 20 дена, граѓаните сега имаат повеќе време да коментираат на предлог-законите и да поттикнат јавна дебата, како и да коментираат на законски предлози преку ЕНЕР.

Понатаму, праксата за надворешно набљудување на ЕНЕР, односно овозможување на квалификуваната јавност (во главно ГОи) да ја следат законодавната постапка и да набљудуваат евентуални прекршоци од институциите, е нова владина практика која што ја отвори можноста за ГОи да коментираат и да ја унапредуваат легислативата со споделување на нивните идеи и

предлози со законодавците. Сепак, Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) е единствената организација која систематски го следи ЕНЕР преку проектот „Огледало на владата“ и редовно известува за прекршоците и непочитувањето на процесите за креирање закони како и консултациите кои ги засегаат овие предлог закони²¹. Овие извештаи се праќаат до донесувачите на одлуки преку поштенски список кој како што наведува еден претставник на ГО е „застарен и несоодветно ажуриран“²² и кој што треба да се ажурира по промената на власта во 2017 година. Од таму, тимот на МНИ не може да смета дека имало промени во граѓанското учество.

1.2 Подобрување на владината соработка со ГОи

Граѓанско учество: Маргинално

Формирањето на Советодавниот Одбор (со целосното име Совет за соработка помеѓу Владата на Република Македонија и граѓанскиот сектор) ја подобри владината пракса на граѓанскиот ангажман од 2016 година. Обезбедува мислења до владата и усвојува ставови во врска со иницијативите на граѓанскиот сектор. Форматот на Советодавниот Одбор е таков што се осигурува дека ГО не можат да бидат заобиколени. Од 31 членови на Одборот, 16 се претставници од ГО, вклучувајќи го и претседавачот назначен од Владата преку јавен натпревар и 15 членови се назначени од државните административни тела. Ова овозможува формална ‘предност’ на граѓанскиот сектор во влијанието врз процесите за креирање политики кои што бараат мислење на Одборот. Сепак, иако Одборот е оперативен, сеуште недостасува публицитет.²³

Бројот на граѓански иницијативи се дуплираше од август 2017 до крајот на 2018 (од 8 на 17)²⁴, почнувајќи од конкретни законски измени до предлог политики. Неколку министерства одржаа консултации со ГОи во текот на 2016 и 2017 во врска со следните закони:²⁵ Закон за заштита на укажувачи и Судски Совет (Министерство за правда), Закон за заштита на потрошувачи (Министерство за економија), Закон за здравствена заштита и Закон за лекови и медицински средства (Министерство за здравство), Закон за основно, средно и високо образование (Министерство за образование и наука), измени на Законот за пензиско и инвалидско осигурување, Закон за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Закон за заштита на децата. ГОи беа вклучени и во подготовката на Законот за спречување и заштита од дискриминација (Министерство за труд и социјална политика). Исто така, ГОи беа консултирани и вклучени во подготвителниот процес на стратешки документи како Стратегијата за развој на мали и средни претпријатија и Стратегијата за развој на женско претприемништво.²⁶

Стратегијата за соработка помеѓу владата и граѓанското општество 2018-2022, беше изготвена преку консултативен процес. Кодексот на добри практики се следеше за време на консултацијата, овозможувајќи придонес од околу 60 ГОи, што претставува позитивна промена во владината пракса.²⁷ Мораме да забележеме дека ГОи кои учествуваа во тој процес беа главно оние коишто се заинтересирани за истиот и некои ГОи сметаа дека не сите релевантни влијатели на политиката биле еднакво информирани за процесот.²⁸

Понатамошно пренесување?

Една активност од заложбата 1.2 беше пренесена во новиот Акциски план 2018-2020 под наслов “основните информации за регистрирани субјекти во Централниот Регистар на Република Македонија треба да станат јавно бесплатно достапни на интернет-страницата на ЦРРМ”.²⁹ Постојат две главни достигнувања: обезбедување на јавно достапни податоци за регистрирани ентитети бесплатно на страната ЦРРМ и изработка на софтверско решение кое е интегрирано и пристапно преку интернет страницата на ЦРРМ за овозможување на пребарување за 100% од регистрираните ентитети.

Тимот на МНИ ја охрабрува владата за понатамошно зголемување на напорите за рекламирање на активностите на Советодавниот Одбор и на владиниот портал www.nvosorabotka.gov.mk со оглед на тоа што не е познат во пошироката јавност. Освен тоа, во врска со заложбата 1.1 МНИ предлага да се отстрани наплатата за пристап до целосната документација на соопштенијата за медиуми која се однесува на предлог законите.

-
- ¹ Погледнете ја интернет страницата на Генералниот Секретаријат на Владата, <http://vlada.mk/vladini-sednici>
- ² Достапно на <https://www.ogledalonavladata.mk/za-proektot/metodologija.html> (пристапено на 4 октомври 2018).
- ³ Снежана Камиловска (МЦМС), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 4 октомври 2018.
- ⁴ Врз основ само на периодот кога легислативата беше усвоена во Парламентот.
- ⁵ Ibid.
- ⁶ Одлука за формирање на Совет за соработка помеѓу Владата на Република Македонија и граѓанскиот сектор, достапна на: <https://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/dokumenti/odlukaSovet982016.pdf> [посетена на: 18.12.2018].
- ⁷ Сузана Никодијевиќ Филиповска (Раководител на сектор во Генералниот Секретаријат на Владата на Република Македонија), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 22 август 2018.
- ⁸ Извештај за напредок на Македонија на механизмот за независно истражување 2016-2017, стр.34.
- ⁹ Одлука за измена и дополнување на одлуката за формирање на Совет за соработка помеѓу Владата на Република Македонија и граѓанскиот сектор достапна на: https://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/dokumenti/Odluka_za_izmenuvanje_i_dopolnuvanje_naOdlukata_zaSovetot.pdf. Консолидирана верзија на Одлуката е достапна на: <https://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/%D0%9Edlukata%20za%20Sovetot%20-%20precisten%20tekst.pdf> (Последна посета на 18 декември 2018).
- ¹⁰ <http://www.nvosorabotka.gov.mk/?q=node/99>.
- ¹¹ <https://www.ener.gov.mk/default.aspx?item=news&subitem=list>.
- ¹² Сузана Никодијевиќ Филиповска (Раководител на сектор во Генералниот Секретаријат на Владата на Република Македонија), и Мартин Николиќ (УНДП Скопје) интервјуа со истражувач од Механизмот за независно известување, 22 и 23 август 2018.
- ¹³ http://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/dokumenti/Analiza_2017Novo.pdf.
- ¹⁴ Сузана Никодијевиќ Филиповска, интервју со истражувач од Механизмот за независно известување, 22 август 2018; <http://www.euic.mk/#> - линкот до агендата на интернет страницата на ЕУ Инфо Центар Скопје не работи, затоа информацијата не може да биде потврдена.
- ¹⁵ <http://www.nvosorabotka.gov.mk/?q=node/85>.
- ¹⁶ <http://www.nvosorabotka.gov.mk/?q=node/93>.
- ¹⁷ Сузана Никодијевиќ Филиповска, интервју со истражувач од Механизмот за независно известување, 22 август 2018.
- ¹⁸ Интегрална листа достапна на <http://vlada.mk/vladini-sednici> (пристапена на 4 октомври 2018).
- ¹⁹ Снежана Камиловска Kamilovska (МЦМС), интервју со истражувач од Механизмот за независно известување, 4 октомври 2018.
- ²⁰ Ibid.
- ²¹ Проект „Огледало на Владата“, верзија од 2017 достапна на <https://www.ogledalonavladata.mk/otstapki/otstapki-2017.html> (пристапена на 4 октомври 2018) и верзија од 2018 достапна на <https://www.ogledalonavladata.mk/otstapki/otstapki-2018.html> (пристапена на 4 октомври 2018).
- ²² Снежана Камиловска Kamilovska (МЦМС), интервју со истражувач од Механизмот за независно известување, 4 октомври 2018.
- ²³ Мартин Николиќ (УНДП Скопје), интервју со истражувач од Механизмот за независно известување, 23 август 2018.
- ²⁴ Сузана Никодијевиќ Филиповска, интервју со истражувач од Механизмот за независно известување, 22 август 2018, исто потврдено на www.nvosorabotka.gov.mk.
- ²⁵ Согласно достапните информации од интервјуата на истражувачите, најмногу ако не сите консултативни средби, се оддржаа за време на процесот на подготовка. Граѓанските иницијативи се разликуваа во содржината и целите. Некои иницијативи беа предлози за конкретни законски амандмани кои потоа беа изразени и дискутирани на релевантни консултации организирани од компетентите тела.
- ²⁶ https://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/dokumenti/Analiza_2017Novo.pdf. Исто така, интервју на Сузана Никодијевиќ со истражувач на Механизмот за независно истражување, 22 август 2018.
- ²⁷ Ibid.
- ²⁸ Дедукција на МНИ, врз основ на интервјуто со Мартин Николиќ – УНДП Скопје.
- ²⁹ https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf (пристапено на 4 октомври 2018).

2. Отворени податоци

2.1. Креирање на стандарди за отворени податоци

Наслов: Креирање на стандарди за отворени податоци

Моментално нема развиени стандарди за отворени податоци во Македонија и секоја институција објавува податоци во согласност со своите технички капацитети. Согласно на тоа, се случува поврзани групи на податоци на различни структури и опис да бидат објавени од различни институции. Согласно Законот за користење на податоците од јавниот сектор, институциите во Република Македонија се обврзани да објавуваат отворени податоци во формат читлив преку компјутер во согласност со нивните технички капацитети. Во моментот, порталот otvorenipodatoci.gov.mk овозможува 154 групи на податоци, евентуално овој број се очекува да расте. Оттаму, развојот на стандардите за отворени податоци стана неопходен за да може да се овозможи пристап до информации, како и идентификација и употреба на објавените групи на податоци. Развојот на стандарди ќе ги направи податоците попристапни за граѓаните, полесни за развој на одредени апликации базирани врз отворени податоци и ќе ја подигне јавната одговорност на институциите. Оваа заложба вклучува развој на стандарди за отворени податоци за олеснување на нивна идентификација и употреба. Ова ќе им дозволи на граѓаните идентификација на податоци кои ги засегаат, како и набљудување на нивното навремено ажурирање.

(Министерство за информатичко општество и администрација; поддршка од институции: Центар за Управување со промени (ЦУП), Метаморфозис Фондација за Интернет и Општество, Реактор. Јули 2016 – јуни 2018)

2.2. Унапредување на платформата за отворени податоци

Наслов: Унапредување на платформата за отворени податоци и нејзино доближување до граѓаните

Моментално, модел за лиценца за отворени податоци не е воспоставен во Македонија и интернет страницата www.otvorenipodatoci.gov.mk ги презема нелиценцираните групи. Интернет страницата www.otvorenipodatoci.gov.mk обезбедува можност за задржување на историја од необјавени групи на податоци и е опција за институција која објавува некакви групи на податоци. Согласно Законот за користење на податоците од јавниот сектор, институциите во Република Македонија се обврзани да објавуваат отворени податоци во формат читлив преку компјутер во согласност со нивните технички капацитети. Во моментот, порталот www.otvorenipodatoci.gov.mk овозможува 154 групи на податоци и овој број се очекува да расте. Растечкиот број на отворени групи на податоци ја зголемува и потребата за воспоставување на соодветен модел за лиценца за да се овозможи непречен пристап до отворени податоци, истовремено штитејќи ги институциите кои креирале база, најпрво преку спречување на злоупотреба на податоци. Оваа заложба вклучува воспоставување на лиценци за отворени податоци и архива на отворени податоци на www.otvorenipodatoci.gov.mk за овозможување на идентификација и користење на отворени податоци и полесно набљудување на трендови во одредени полиња. Од друга страна, ќе придонесе кон спречување на злоупотреба и заштита на институциите кои што се извор на овие групи на податоци.

(Министерство за информатичко општество и администрација; поддршка од институции: бесплатен софтвер. Јули 2016 – јуни 2018)

2.3. Подигнување на свеста за отворени податоци

Наслов: Подигнување на свеста за отворени податоци

Во 2014 Министерство за информатичко општество и администрација постави модерна платформа на отворени податоци за објавување на групи на податоци од институциите. Од тогаш, Министерството организираше неколку настани за промоција на порталот како и првиот хакатон натпревар за развој на апликации врз основ на отворени податоци. И покрај овие активности порталот е посетен просечно 700 пати на месец поединечно, што е далеку од

очекуваната бројка. Се смета дека ова е поради недоволната популаризација на отворените податоци како концепт и ниската свест на граѓаните за важноста и потенцијалот за отворените податоци. Спроведената анализа и контактите со невладиниот сектор и граѓаните водеа кон заклучокот дека концептот на отворени податоци и концептот за слободен пристап до информации сеуште се мешаат. За да се зголеми вклученоста на граѓанскиот сетор и користењето на отворените податоци коишто ќе го олеснат пристапот до информации, јавната одговорност и зголемена отвореност и отчетност, потребно е да се обезбеди дополнително образование за клучните фактори во институциите како и подобрување на презентацијата и популаризацијата на концептот за отворени податоци помеѓу граѓаните. Оваа заложба вклучува и иницирање на кампања за популаризација на концептот на отворени податоци.

(Министерство за информатичко општество и администрација; поддршка од институции: Бесплатен софтвер, Реактор. Јули 2016 – јуни 2018)

2.4. Каталог на владини групи на податоци

Наслов: Каталог и категоризација на групи на податоци од државните институции

Согласно Член 7 од Законот за користење на податоци од јавниот сектор, јавните тела и институции се обврзани да поднесуваат електронски каталог на податоци до Министерството за информатичко општество и администрација, креирани според нивната компетентност и објавени за јавна употреба, вклучувајќи и дата на објавување (по група на податоци) за нивно користење, динамика и нивно ажурирање (дневно, неделно, месечно и квартално) и единствен линк кој служи како интернет локацијата каде што податоците се објавени од јавните тела и институции. Досегашното искуство во имплементацијата на оваа одредба покажува дека на јавните тела и институции им е потребна дополнителна поддршка во подготовката на овие каталози. Согласно Законот за користење на податоци од јавниот сектор, институциите во РМ се обврзани да водат каталог на групи на податоци и редовно да го информираат Министерството за информатичко општество и администрација. Ова е централната заложба за воспоставување на одржлив раст и развој на платформата за отворени податоци. Како резултат на интерна анализа, секоја институција треба да креира Каталог на групи на податоци, како водич кои групи на податоци ќе бидат собирани и објавувани во иднина.

(Министерството за информатичко општество и администрација; Центар за управување со промени (ЦУП), други ГОи. Јули 2016 – јуни 2018)

2.5. Поврзување на отворените податоци со владини портали

Наслов: Поврзување на отворените податоци со порталите на државните институции

Одговорни институции: Секоја институција која објавува отворени податоци на порталот, треба да има посебна секција за отворени податоци на интернет страницата, каде сите објавени податоци ќе бидат наброени со соодветен линк до централниот портал за отворени податоци. Со симулација на обичен граѓанин кој бара одредени податоци на порталите на државните институции (со претпоставка дека податоците можат да се најдат таму), ќе се соочиме со ситуација каде граѓанинот не може да ги најде бараните податоци, иако биле објавени на порталот на отворени податоци. Затоа, неопходно е да секоја институција која објавува податоци на порталот има специјален дел за отворени податоци на интернет страницата, каде сите групи на податоци би биле наброени, со соодветен линк до централниот портал на отворени податоци. Имплементацијата на оваа мерка ќе осигура разбирлив пристап до објавувањето и користењето на групите на податоци. Ова ќе ги елиминира случаите на дуплирање на објавените групи на податоци. Амбицијата е да се објавуваат сите групи на податоци централно на порталот за отворени податоци и да се објавуваат директни линкови до тие групи на податоци до интернет страниците на институциите кои ги поседуваат тие податоци.

(Министерство за информатичко општество и администрација; јавни тела и институции кои имаат објавено отворени податоци на порталот. Јули 2016 – јуни 2018)

Забелешка на уредникот: Текстот за оваа заложба е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност со вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Среднорочно Краен рок	Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено		Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
2.1 Креирање на стандарди за отворени податоци			✓		✓						✓				✓		✓			
2.2. Подобрување на платформата за отворени податоци			✓		✓						✓			✓			✓			
2.3 Подигнување на јавната свест за отворените податоци				✓	✓					✓			✓				✓			
2.4 Каталог на владини групи на податоци				✓	✓					✓			✓	✓			✓			
2.5 Линк за отворени податоци на порталите на владините институции			✓		✓					✓			✓				✓			

Цел на заложбата:

Иако владата на Македонија направи значителен напредок во отворените податоци пред акцискиот план¹, стандардите за отворени податоци не беа изготвени и владата сеуште нема обезбедено отворени групи на податоци за голем број информации, вклучувајќи детални податоци за попис, законодавство, и меѓудругото јавни договори.² Исто така, јавниот пристап до информации продолжува да биде отежнат поради технички предизвици.

Акцискиот план содржи пет заложби поврзани со отворените податоци. Заложбата 2.1 имаше за цел да се креираат стандарди за мета-податоци за отворената влада. Заложбата 2.2 имаше за цел да селектира и спроведе модел за лицензирање на отворени податоци на владиниот портал за отворени податоци www.otvorenipodatoci.gov.mk и да ги класифицира групите на податоци на порталот. Заложбата 2.3 цели кон популаризирање на концептот на отворени податоци во пошироката јавност преку анкети, тренинзи, рекламни кампањи и хакатон. Заложбата 2.4 се обиде да креира централен каталог за институционални групи на податоци. Последно,

зложбата 2.5 бараше од јавните институции да ги поврзат нивните интернет страници со порталот за отворени податоци.

Статус

2.1. Креирање на стандарди за отворени податоци

Среднорочно: Значително

Стандардите за мета податоци беа подготвени од Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА), во соработка со KDZ Австрија (Центар за Административни Истражувања) и Центарот за управување со промени (ЦУП), локална ГО вклучена во зложбата. Стандардите беа базирани на DCAT-AP платформата, чиј тшто стандард се користи во Обединетото Кралство, САД и Европските портали за податоци. Сепак, стандардите беа подготвени само на англиски јазик и сеуште не беа преведени на македонски до средниот рок.

Краен рок: Значително

Во моментот на пишување на извештајот, оваа зложба прогресираше но не беше компетирана (проектираниот рок беше јули 2017). Согласно МИОА мета стандардите биле целосно подготвени почетокот на летото 2018 и спремни за користење³. Стандардите за мета податоци беа информативно споделени со сите чинители⁴ но сеуште чекаат на одобрување од владата.

2.2. Подобрување на платформата за отворени податоци

Среднорочно: Ограничено

Првата активност на зложбата беше исполнета: Creative Commons BY беше прифатена како модел за лиценца за порталот од владините институции (МИОА) и ГОи (ЦУП и Free Software) за време на развојот на акцискиот план. Иако владата беше обврзана формално да го прифати моделот на лиценцата, имплементацијата на моделот беше задоцнета поради тоа што одлуката за создавање на нов портал беше сеуште дискутирана. Другите активности на зложбата зависеа на компетирањето на порталот за податоци.

Активноста на првата зложба беше исполнета:

Краен рок: Ограничено

Иако имаше одреден напредок во оваа зложба, нивото на компетирање останува ограничено. Надворешен експерт подготви независна анализа за можностите на зачувување на групи на податоци во архивата на порталот за податоци.⁵ Анализата најмногу се фокусира на препораките на опкружувањето на податоците и нивно архивирање и одржување на активни податоци доколку се моментално потребни и користени.⁶

Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) донесе одлука во однос на порталот за податоци и одбра да креира нов портал, www.data.gov.mk. За време на пишувањето на овој извештај, порталот беше тестиран и е во фаза на пре-продукција.⁷ Преостанатите активности на зложбата не беа спроведени поради фактот дека новиот портал за податоци не е сеуште функционален. На пример, моделот на лиценца може да се имплементира само ако порталот на податоци функционира. Во однос на адаптацијата на порталот врз основ на потребите на моделот за архивирање на групи на податоци, МИОА го информираше тимот на МНИ дека постојат неколку расположливи опции.⁸ Тие вклучуваат мануелно прикачување на податоци, интернет услуги (иако не сите институции ги имаат потребните ИТ капацитети) и Application Programming Interface (API). Секоја институција ќе одбере како да го адаптира порталот и да прикачува податоци врз основ на сопствените капацитети.

2.3. Подигнување на јавната свест за отворени податоци

Среднорочно: Незапочнато

До средниот рок оваа зложба доцнесе според распоредот. Иако анкетата за мерење на познавањето на граѓаните на отворените податоци требаше да биде компетирана до октомври

2016, МООА сеуште ги утврдуваше прашањат на анетата и методологијата за воспоставување на основна граница на свеста за отворените податоци. МИОА немаше селектирано претставници од институциите за обуките и ги немаше спроведено рекламните кампањи и хакатонот.

Краен рок: Ограничено

По средниот рок, направен беше ограничен напредок. Одговорните институции (МИОА и двете организации, Free Software и Reactor) немаа спроведено анкета на јавното мислење, ниту пак имаа преземено чекори за имплементирање на рекламните кампањи или хакатонот. Единствената активност на заложбата која беше комплетна е организирањето на обуки за идентификација и објавување на отворени податоци. Сепак, опфатот на обуката беше променет од 20 на четири институции: Министерството за здравство, Министерството за финансии, Министерството за труд и социјална политика и Министерството за образование и наука имаа организирано обуки за отворени податоци, според информациите на МИОА за истражувачите на МНИ⁹¹⁰ што потоа и беше потврдено од ГОи (конкретно од ЦУП) вклучени во оваа заложба.¹¹

2.4. Каталог и категоризација на групи на податоци од државните институции

Среднорочно: Незапочнато

До средината на рокот, оваа заложба не беше започната.

Краен рок: Ограничено

До крајниот рок, владата оствари ограничен напредок. За првата активност, МИОА го информираше тимот на МНИ дека ја редуцирале иницијалната цел, и наместо тоа идентификувале четири институции, исто како во заложбата 2.3: Министерство за финансии, Министерство за здравство, Министерство за труд и социјална политика и Министерство за образование и наука.¹² Втората активност, анализата на групите на податоци на институциите беше комплетирана, но на крај сепак беше ограничена на само четири сетови на податоци од претходно споменатите институции.¹³

Третата активност, креирањето на централен каталог за групите на податоци на сите институции зависи од новиот портал на отворени податоци што сеште не е функционален. Четвртата активност (приоритетизација на групите на податоци за нивно објавување и подготовка на план за објавување) може да се смета дека е комплетирана, со тоа што е тесно поврзана за новата Стратегија за отворени податоци (2018-2020)¹⁴ каде што моделот за приоритетизација на објавувањето на податоци¹⁵ и акцискиот план¹⁶ се детално објаснети.

2.5. Поврзување на отворените податоци на порталите на државните институции

Среднорочно: Незапочнато

Среднорочно институциите не беа во можност да објават линк до порталот за отворени податоци на нивните интернет страници затоа што новиот портал сеуште не беше достапен.

Краен рок: Незапочнато

Комплетирањето на новиот портал за отворени податоци www.data.gov.mk беше поставено за крајот на 2018 што не спаѓа во периодот на спроведување.

Дали ја отвори владата?

2.1. Креирање на стандарди за отворени податоци

Пристап до информации: Непроменето

Оваа заложба сеуште не обезбеди резултати, затоа што владата треба формално да ги усвои стандардите за мета податоци. Кога стандардите ќе бидат усвоени, институциите ќе треба да ги

институционализираат за да започнат да го подобруваат квалитетот на податоците кои ги објавуваат.

2.2. Унапредување на платформата за отворени податоци

Пристап до информации: Непроменето

Оваа заложба има за цел да селектира и имплементира модел на лиценца за владиниот портал за отворени податоци, но исто така и да ги анализира можностите за зачувување на групи на податоци во архивите на порталите и да ги прилагоди податоците на порталот врз основ на потребите на архивата. Сепак, најзначајната активност, имплементирањето на моделот на лиценца на новиот портал на податоци, не беше компетирана до крајниот рок. Иако официјални претставници од МИОА забележаа дека различни институции одбале различни модалитети за прикачување на податоци на новиот портал,¹⁷ владините обиди биле во главно внатрешни и не се однесувале на унапреден пристап до информации за општата јавност. Додека оваа заложба почна да ја создава потребната средина за подобар пристап до информации, не постојат реални промени во владината практика.

2.3. Подигнување на свеста за отворените податоци

Пристап до информации: Непроменето

Иако целта на оваа заложба беше популаризација на концептот за отворени податоци, владата исполни само една од четирите планирани активности. Дури и тогаш, МИОА го намали бројот на групи на податоци одбрани од 20 институции на четири. Оваа активност служеше како пилот-проект, но не доведе до промена и промена на праксата.

2.4. Каталог и категоризација на групите на податоци на државните институции

Пристап до информации: Непроменето

Од четирите активности наведени во оваа заложба, МИОА идентификуваше и анализираше податочни сетови на четири институции.¹⁸ Сепак, дури и во овој контекст, заложбата не ги промени практиките на владата за пристап до информации. Како што потврдија и претставници од МИОА, компетираните активности ги претставуваат подготвителните чекори за категоризација и приоритетизација на податочните групи,¹⁹ и сеуште нема промени во практиките во смисла на обелоденување на нови информации. Во моментот, всушност не постои јавно достапен каталог.

2.5. Поврзување на отворените податоци на порталите на државните институции

Пристап до информации: Непроменето

Со тоа што активностите во рамките на заложбата не без започнати, не доведоа до никакви промени.

Понатошо пренесување?

Од вкупно петте заложби во темата на отворени податоци, три беа делумно префрлени во следниот акциски план. Заложбата 2.1 беше скоро исполнета до крајниот рок. Акцискиот план за 2018-2020 вклучува скоро идентична заложба со додадена регионална димензија: формирање на работни групи за анализа на македонските стандарди за мета податоци и предлог стандарди за отворени податоци на регионално ниво.

Заложбата 2.2 не беше пренесена во Акцискиот план 2018-2020 затоа што сите активности во заложбата се очекува да бидат исполнети до крајот на 2018.

Заложбата 2.3 беше делумно пренесена во следниот акциски план. Две активности од новата заложба на отворени податоци на централно ниво (заложба 4.1) е продолжение на оваа заложба.²⁰ Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) го информираше тимот на Механизмот за независно истражување дека кампањата за отворени

податоци како таква, нема да биде пренесена во следниот акциски план. Сепак, се предвидува промена на пристапот за зголемување на употребата на социјалните медиуми во периодот кој следува.

Делови од заложбата 2.4 беа пренесени во следниот акциски план. Новата заложба 4.1 исто така предвидува четири клучни достигнувања кои директно доаѓаат од незавршената заложба.²¹

Заложбата 2.5 не беше пренесена во Акцискиот план 2018-2020. Сепак, тимот на истражувачи на Механизмот за независно истражување го советува МИОА повторно да го прегледа поврзувањето на интернет страниците на државните институции со централниот портал и нивните податочни групи, штом новиот портал за отворени податоци ќе биде поставен. Ова ќе го направи пристапот полесен и ќе ги зголеми шансите за пристап до отворени податоци за различни чинители и општата јавност.

¹ “Отворени податоци во Македонија: од законодавство до вклучување,” Институт за отворени податоци, <https://theodi.org/case-studies/case-study-a-profile-of-open-data-initiatives-in-macedonia>.

² “Македонија,” Барометар на отворени податоци, <http://opendatabarometer.org/4thedition/detail-country/?year=2016&indicator=OBD&detail=MKD>.

³ Надица Јосифовски (Министерство за информатичко општество и администрација) Интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување, 11 септември 2018. Тимот на МНИ побара да го види работниот документ на стандардите за мета податоците како доказ за исполнетост на заложбата. До овој момент, документот не беше испратен.

⁴ Ibid.

⁵ Надица Јосифовски (Министерство за информатичко општество и администрација) Интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување, 11 септември 2018. Анализата беше побарана од МНИ Македонија за потврда и сеуште не беше испратена од страна на МИОА.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Надица Јосифовски (Министерство за информатичко општество и администрација) Интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување, 11 септември 2018.

¹⁰ Тимот на МНИ Македонија поседува Excel датотеки со идентификуваните групи на податоци по институција. Официјална електронска комуникација со Надица Јосифовски (Министерство за информатичко општество и администрација) (12 септември 2018).

¹¹ Мартин Тодевски (Центар за управување со промени), интервју со истражувач на МНИ, 31 август 2018.

¹² Тимот на МНИ Македонија поседува Excel датотеки со идентификуваните групи на податоци по институција. Официјална електронска комуникација со Надица Јосифовски (Министерство за информатичко општество и администрација) (12 септември 2018).

¹³ Ibid.

¹⁴ Стратегија за отворени податоци (2018-2020) достапна на http://mioa.gov.mk/sites/default/files/pbl_files/documents/strategies/strategija_z_a_otvoreni_podatoci.pdf. (пристапена на 12 септември 2018).

¹⁵ Стратегија за отворени податоци (2018-2020), стр. 64.

¹⁶ Ibid, стр. 74-89.

¹⁷ Надица Јосифовски (Министерство за информатичко општество и администрација), интервју со истражувач на МНИ, 11 септември 2018.

¹⁸ Мартин Тодевски (Центар за управување со промени),), интервју со истражувач на МНИ, 31 август 2018.

¹⁹ Надица Јосифовски (Министерство за информатичко општество и администрација) Интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување, 11 септември 2018.

²⁰ Овие активности на заложбата 4.1, Акциски план 2018-2020 се: организирање презентации и минимум пет работилници со државни институции, ГОи, универзитети и мали и средни претпријатија (МСП), и организирање на хакатон.

²¹ Овие активности од заложбата 4.1, Акциски план 2018-2020 се: каталог и објава на податочни групи од најмалку три институции на новиот портал за отворени податоци, отворајќи по најмалку две податочни групи по институција, стандардизирајќи ја структурата на слични податочни групи врз основ на анализа на слични податочни групи од различни институции, и подготвување предлог структура за објава на податочни групи и објава на стандардизирани податочни групи од институции кои се дел од анализата.

3. Слобода на информации

3.1. Имплементација на Законот за слобода на информации

Наслов: Подобрување и олеснување на пристапот до информации

Подобро имплементација на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер со активна вклученост на поседуваците на информации и граѓаните.

- Про-активно објавување на јавните информации
 - Објава на веќе побарани/дадени јавни информации на нивните интернет локации
 - Индекс на набљудување на про-активноста на објавата на јавни информации на интернет локациите на поседуваците на информации
- Мерка за зголемување на пристапот до јавни информации
 - Обуки за службениците и менаџерските профили, врз основ на детерминираниите слабости во имплементацијата на Законот за СПИЈК
 - Набљудување на спроведувањето на „тестот на штета“ како законска обврска на поседуваците
 - Наметнување на казни за прекршоци од страна на службени лица или менаџерски лица помеѓу поседуваците на информации, во согласност со Законот
- Развој и примена на медиумска кампања за промоција на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер
 - Поставување на работна група за подготовка и дефинирање на планот за спроведување на кампањата

(Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер – КЗПСПИЈК, Поддршка од институции: Центар за граѓански комуникации, Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ и Фондацијата Отворено Општество – Македонија. Јули 2016 – јуни 2018)

Белешка на уредникот: Текстот на оваа заложба е скратен. За целосната верзија погледнете: <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед ана заложбата	Специфичност				Релевантност со вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнителност		Среднорочно Краен рок		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанска вклученост	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
3.1 Спроведување на Законот за СПИЈК				✓	✓		✓				✓			✓	✓				✓		

Цел на заложбата:

Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер (Закон за СПИЈК) не беше целосно спроведуван и граѓаните не беа доволно запознаени со сите одредби во врска со

нивниот пристап и права. Дополнително, институциите често не го имплементираа „тестот на штета“¹, што значи дека Законот за СПИЈК содржи одредени исклучоци кои им дозволуваат на институциите, како што е утврдено во законот, да не ги даваат сите информации до побарувачот кога откривањето на информациите може да наштети на „јавниот интерес“². Овие исклучоци ги обврзуваат институциите да спроведуваат тест за „јавниот интерес“ каде што тие мора да ја проценат потенцијалната штета од откривање на информациите (доколку има такви) со цел да се одбијат барањата за информации.

Целта на оваа заложба беше трикратна: про-активна објава на информации од јавен карактер, воведување на мерки за зголемување на пристапот до информации од јавен карактер (како што е набљудување на спроведувањето на „тест на штета“), и развој и спроведување на медиумска кампања за промоција на правото на пристап до информации од јавен карактер.

Статус

3.1. Подобрување и олеснување на пристапот до информации

Среднорочно: Ограничено

Оваа заложба имаше ограничена имплементација до средниот рок. Комисијата за заштита на правата за слободен пристап до информации од јавен карактер, изработи и објави три клучни документи наведени во акцискиот план, вклучувајќи инструкции за проактивно објавување на информации од јавен карактер, препораки за проактивно објавување и препорака за објавување на веќе побарани и откриени информации од јавен карактер на интернет страниците на институциите. Втората и третата група на активности од заложбата не беа започнати.

Краен рок: Значително

Исполнувањето на заложбата до крајниот рок беше значително. Од средниот рок натаму, првата група на активности од заложбата беа исполнети: Центарот за граѓански комуникации подготви и објави Индекс за набљудување колку поседувачите на информации проактивно објавиле информации на нивните интернет страници за 2017³ и 2018⁴.

Водичот за спроведување на тестот за штета не беше финализиран. Според претставниците на ГОи, преземени биле подготвителни активности за тестот на штета и бил контактиран експерт за подготовка на водичот, но активноста не беше исполнета поради „неможност на ГОи адекватно да ја комуницираат оваа активност со КомСПИ“⁵

Од средниот рок, КОМСПИ почна и продолжи да го набљудува спроведувањето на „тестот на штета“ од страна на поседувачите на информации. Во нивниот годишен извештај за 2017⁶ има специфични податоци за спроведувањето на тестот за проценка на штета, вклучувајќи случаи и од адекватни и од неадекватни спроведувања на тестот⁷. Подготовката на нов систем за електронско поднесување на барања за пристап до информации од јавен карактер, уште една мерка наведена во акцискиот план, е во рана фаза. Овој систем работеше неколку години се до 2016 година⁸ по што веќе не е оперативен.⁹

Ограничен напредок имаше кај тренинзите за службениците и менаџерите. Поради одолговлечената политичка криза во изминатите три години, имаше значајни промени во директорските позиции на институциите кои ги поседуваат информациите. Две години со ред КОМСПИ беше оневозможена да ја започне примената. Во февруари 2018, КОМСПИ оддржа обуки за службеници во Скопје. Иако беа поканети 20 луѓе (раководители на сектори), присуствуваа само тројца.¹⁰ КОМСПИ имаше втор обид да ја организира обуката, но не продолжи по поднесувањето на оставка на Претседателот на 2 мај 2018.

Освен тоа, немаше утврдено казни за случаи на прекршоци на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер од страна на службениците и периодот за адресирање на барањата за пристап до информации не беше редуциран од 30 на 15 дена како што наведува заложбата.

Третиот пакет на активности од заложбата беше насочен кон развој на медиумска кампања за промовирање на правата на граѓаните согласно Законот за СПИЈК и не беше целосно

исполнета со исклучок на мали промени во форматот на кампањата. Чинителите на КомСПИ и ГОи формираа работна група за да ја подготват имплементацијата на медиумската кампања и одлучија дека треба преодминантно да се одвива преку социјалните мрежи со намера да се намалат трошоците. Работната група се состана во три различни прилики и беше составена од двајца членови на КомСПИ и три членови на Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените (ЕСЕ).¹¹ Планот за кампањата беше заеднички развиен од страна на сите членови, а потоа и усвоен од КомСПИ. Во мај 2018, на YouTube, на интернет страницата на ЕСЕ и на Facebook страната на ЕСЕ беше споделен видео клип. Видеото е на македонски јазик¹² а достапна е верзија и на албански јазик.¹³

Со тоа што повеќе од две третини од достигнувањата во заложбата се завршени но со ограничен обем (и покрај тоа што клучно достигнување не беше исполнето), се смета дека исполнетоста на заложбата е значителна.

Дали ја отвори владата?

Пристап до информации: Маргинален

Јавна одговорност: Непроменето

Владината практика во однос на пристапот до информации маргинално напредна како резултат на активностите на заложбата. На институциите кои ги поседуваат информациите им беше даден пакет документи и индекси за да им помогнат со обелоденувањето на информации и водич како да бидат соодветно подготвени за обелоденувањето на информации. Слично, кампањата креираше јавна свест за проблемот, но процесот е постепен и треба време. Претставници на КомСПИ индицираа дека промената во владината пракса била забележлива, со тоа што институциите почнале да ги објавуваат документите категоризирани како информации од јавен карактер. За време на интервјуто, не беше специфицирано колку или кои државни институции постапиле така. Од друга страна, единиците на локалната самоуправа не започнале со објавување документи, но биле охрабрани да го направат тоа на истиот начин.¹⁴

Од нивна перспектива, претставниците на ГОи интервјуирани за овој извештај, исто така забележаа дека според нивните набљудувања, државните институции помалку кријат информации и станува потешко за нив да класифицираат информации.¹⁵ Дополнително, КомСПИ понуди обуки, кои иако со ограничен обем ја анализираа работата на јавните институции и објавените годишни статистики. Накратко, обуките и упатствата се алатки преку кои КомСПИ поставува појасни правила и охрабрува обелоденување на информации од јавен карактер. На почетокот на овој акциски план, ниедна од овие постапки не беше редовна пракса на владата.

Новиот електронски систем за поднесување на барање за пристап до информации онлајн не е завршен; кога ќе биде достапен, овој систем ќе ја поедностави и забрза постапката за поднесување барања за информации и може директно да го зголеми кванитетот на откриени информации.

Во однос на јавната одговорност, извештаите на КомСПИ се начин за вршење притисок до државната администрација да биде поодговорна иако јавното 'посрамување' е единствената вистинска последица. Со тоа што не се оствари воведувањето на казни за неуспех на службениците да откриваат информации од јавен карактер, не може да се смета дека имаше значајни промени во владината пракса за вредноста на јавна одговорност.

Понатомошно пренесување?

Оваа заложба беше пренесена во новиот Акциски план 2018-2020 под наслов „Проактивно објавување, унапредување на електронски пристап и подигнување на граѓанската свест за нивното право на слободен пристап до информации од јавен карактер“. Оваа заложба има три активности: постојана и проактивна објава на информации од јавен карактер на интернет страниците на поседувачите на информациите, унапредување на електронскиот пристап до информации од јавен карактер и подигнување на граѓанската свест и употреба на нивното право за пристап до информации.

¹ За повеќе детали погледнете го Годишниот извештај за работата на КомСПИ. Процесот на класификација на претставките врз основ на несоодветно спроведување на тестот за штета почна во 2017.

² Англиска верзија на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер <http://www.freedominfo.org/documents/Macedonia%20FOI%20Law%20ENG%20Official%20Gazette%2013-2006.doc>.

³ <http://www.ccc.org.mk/images/stories/ia2017m.pdf> (пристапена на 29 септември 2018).

⁴ <https://www.dropbox.com/s/s9bc17dv3jebr32/Aktivna%202018%20za%20web.pdf?dl=0> (пристапена на 29 септември 2018).

⁵ Данче Даниловска – Бајдевска (ФООМ), интервју со истражувач на МНИ, 29 август 2018.

⁶ <http://komspi.mk/wp-content/uploads/2016/06/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98-2017-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD.pdf> (accessed 29 September 2018).

⁷ Ibid. стр.10. Во 2017 КомСПИ забележа дека 29 од 758 претставки до КомСПИ во врска со имплементацијата на тестот за штета од страна на институциите. Во 19 случаи од вкупно 29 поседувачи на информации, не го спровеле тестот соодветно. Интервју со истражувач на МНИ со Оливер Серафимовски (КомСПИ), 22 август 2018.

⁸ www.slobodenpristap.mk (повеќе не е функционален).

⁹ Според старата интернет страница www.slobodenpristap.mk, “новата платформа е во изработка за да се олесни пристапот. Оваа активност е во рана фаза и се одвива континуирано.”

¹⁰ Оливер Серафимовски (КомСПИ), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

¹¹ Тимот на МНИ Македонија поседува електронска комуникација за трите состаноци на работната група. Формална електронска комуникација на тимот на МНИ со Оливер Серафимовски (КомСПИ), 3 септември 2018.

¹² <https://www.youtube.com/watch?v=eb16t-4wGtA> (пристапено на 29 септември 2018).

¹³ <https://www.youtube.com/watch?v=hXUQyCcfj8> (пристапено на 29 септември 2018).

¹⁴ Оливер Серафимовски (КомСПИ), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018..

¹⁵ Данче Даниловска – Бајдевска (ФООМ), интервју со истражувач на МНИ, 29 август 2018.

✪4. Спречување корупција и промоција на добро владеење

4.1. Примена на Законот за заштита на укажувачите

Наслов: Примена на Законот за заштита на укажувачите и подигнување на свеста

Законот за заштита на укажувачите ја гарантира заштитата на личностите со капацитети на укажувачи и дека нивните права нема да бидат повредени кога би подготвиле таков извештај, нема да им се нанесе штета нив или на нивните блиски и дека ќе ја уживаат заштитата на нивните лични податоци и идентитет.

Имплементацијата на Законот за заштита на укажувачите и подзаконските акти, со поставување и градење на систем и механизми за заштитено репортирање и заштита на укажувачите е од голема важност за засилување на институционалната борба против корупција и генерално за спречување на корупцијата како општествено штетен феномен. Со зајакнувањето на јавната звест за заштитено репортирање, заштита на укажувачите и нивната важност за спречувањето и борбата против корупција и заштита на јавниот интерес, пријавувањето на казнено дејство или друго илегално или забрането делување кое штети на јавниот интерес, ќе биде стимулирано и охрабрувано.

- Примена на Законот и подзаконските акти за заштитено репортирање (поставување на овластени лица за прифаќање на извештаи од укажувачи од институциите)
- Зајакнување на капацитетите на овластените лица за прифаќање извештаи од укажувачи за ефикасна примена на Законот преку обуки и работилници
- Годишни извештаи за прифатени извештаи од укажувачите (податоци за институции и број на прифатени извештаи од укажувачите)
- Подигнување на свеста за укажување (кампањи и јавни дебати, прирачници)

(Државна комисија за спречување на корупција (ДКСК) Институции со поддршка: Министерство за правда, други државни институции и приватниот сектор, Transparency International Македонија и други ГОи. Јули 2016 – во континуитет)

Забелешка на уредникот: Текстот за оваа заложба е скратен. За целосната верзија погледнете на <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>.

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност со вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнетост		Среден рок Краен рок		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Компетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
✪4.1 Примена на Законот за заштита на укажувачите			✓		✓		✓					✓		✓	✓				✓		

Забелешка на уредникот: Оваа заложба е јасно релевантна за вредностите на ОВП, има потенцијално трансформативно влијание и е значително или целосно исполнета и оттука се квалифицира како заложба со ѕвезда.

Цел на заложбата:

Законот за заштита на укажувачите¹ (2015) ја дефинира одговорноста на институциите да ги примаат и да ги истражат извештаите за возможно постоење на активност која го крши законот, правилата или лошо работење во државните институции и овозможува заштита на укажувачите. Додека законот овозможува силна правна основа во согласност со меѓународните и европските стандарди, бројот на случаи на укажувачи јавно прикажан во јавност пред заложбата беше ограничен.²

Оваа заложба бараше целосна имплементација на Законот за заштита на укажуваите преку следење на четири активности: поставување на овластени лица за преглед на извештаите на укажувачите, зајакнување на капацитетите на овластените лица прегледувачи на извештаите, објавување на годишни извештаи што содржат податоци за бројот на примени извештаи од укажувачите и засегнатите институции и подигнување на јавната свест за укажувањето.

Статус

Среднорочно: Ограничен

До јули 2017, само 39 од вкупно 1.291³ јавни институции поставија овластени лица за прифаќање и прегледување на извештаи на укажувачи.⁴ Беа организирани четири обуки за државни службеници (од јуни 2016 до мај 2017 година) во согласност со стандардите за програма за државни службеници на МИОА. Во мај 2017 година, Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК) и Управата за извршување на санкциите потпишаа меморандум за соработка кој продуцираше тренинг сесии посетени од повеќе од 50 учесници. Педесет и пет државни институции ги поднесоа нивните полугодишни извештаи на евидентирани случаи на укажување до ДКСК до јуни 2017, како што е предвидено со Законот за заштита на укажувачите, а првите годишни извештаи за периодот јануари – декември 2017, се очекуваат во почетокот на 2018.⁵ Беше објавен Прирачник за заштита на укажувачи во септември 2016 година, со поддршка од ЕУ.⁶

Краен рок: Значително

По средниот рок, уште осум државни институции назначија овластени лица да се справуваат со извештаите на укажувачите до крајот на 2017 година, вкупно 47 институции од 1.291. Одредени напори сепак беа направени за да се унапреди заштитата на укажувачите. Министерството за правда поднесе предлог амандман до Владата за Законот за заштита на укажувачите на 7 декември 2017 година, со цел да го усогласи Законот со препораките изнесени од Венецијанската Комисија во мислењето бр. 829/2015 од 15 март 2016 година.⁷ Законот за измена и дополнување на Законот за заштита на укажувачите беше усвоен во февруари 2018 година, објавен во Службен Весник бр. 35/18. Амандманите адресираат аспекти на заштитено јавно известување. Владата ги задолжи сите министерства и други административни тела да објавуваат контакт информации на овластени лица на нивните интернет страници.⁸ Амандманите на Законот, секундарното законодавство, процедурите за известување, информации за овластени лица и извештаи, помеѓу другото, се исто така достапни на интернет страницата на ДКСК.⁹

Владата направи напредок во зајакнувањето на капацитетите на овластените лица за прегледување на извештаите. Во рамките на проект финансиран од ЕУ “Зајакнување на националните капацитети за борба со организиран криминал и корупција,, експертска мисија беше поставена во март 2018 година да подготви стратегија за промоција на укажувачи.¹⁰ Еден од добиените концепти беше програма за обуки на овластени лица да ги примаат извештаите на укажувачите.¹¹ Во мај и јуни 2018 година, ДКСК одржа обуки за вработените на ДКСК коишто делумно ја покриваа темата за укажувачи и се одржаа и неколку за административни службеници вработени во други институции. Обуките беа вклучени како дел од годишната програма за обучување на административни службеници организирана од Министерството за информатичко

општество и администрација (МИОА)¹². Советот на Европа организираше обука за обучувачите за укажувачите од 16-18 мај 2018, со учесници од ДКСК, Министерство за правда, Министерство за внатрешни работи и Управата за јавни приходи.

Во врска со третата активност на заложбата, процесот на поднесување извештаи се одвиваше истовремено со пишувањето на овој извештај. Четири јавни институции и една приватна институција¹³ (иако не е законски обврзана), поднесоа полугодишен извештај на поднесени пријави од укажувачи до ДКСК. Такашто оваа активност може да се смета за делумно исполнета.¹⁴

Во однос на четвртата активност на заложбата, постоеја три забележителни имплементирани активности во напорите за подигнување на свеста за укажувачите. Како дел од „Истражувачки филмски фестивал – Скопје“ на 3 ноември 2017, имаше јавна дебата на темата за укажувачите. Поддржана од ОБСЕ Мисијата во Скопје, ДКСК одржа шест обуки во ноември и декември 2017 година, споменувајќи ја и темата на заштита на укажувачите, како дел од проектот „Промовирање на принципите на демократско управување“¹⁵ Во ноември 2017, ДКСК потпиша Меморандум за соработка со Транспаренси интернешнл Македонија да постигне ефикасна примена на Законот за заштита на укажувачите.¹⁶ На 3 март 2018, ДКСК подготви Стратегија за промоција на укажувачите во соработка со претставници на Министерството за правда, Министерството за информатичко општество и администрација, Канцеларијата на народниот правобранител, Транспаренси интернешнл Македонија и Бизнис конфедерацијата на Македонија.¹⁷ Процесот беше поддржан од проект финансиран од ЕУ „Зајакнување на националните капацитети во борбата со организираниот криминал и корупција“ и поставува упатства и мерки за промоција на укажувачите.¹⁸

Дали ја отвори владата?

Пристап до информации: Маргинално

Јавна одговорност: Непроменето

Како резултат на исполнувањето на заложбата, ДКСК усвои еден годишен извештај кој беше поднесен до Собранието и покажува респонзивна соработка со ГОИ¹⁹, и продолжува да објавува информации на нивната интернет страница. Ова маргинално го подобрува пристапот до информации со примената на Законот за заштита на укажувачите.

Во однос на јавната одговорност, владата ја нема променето својата пракса околу укажувањето, и покрај високите очекувања од оваа заложба. До крајниот термин, само 47 од 1.291 државни институции поставиле овластени лица за да ги примаат и прегледуваат извештаите на заштитените укажувачи. Сепак, примената на Законот за заштита на укажувачите во јавниот сектор варира од една до друга институција. Во институциите без назначено лица за примање на укажувачките извештаи, извештаите можат да бидат доставени до раководителот на одделенијата, што согласно експертите е извор на збунетост и несигурност.²⁰

Понатомошно пренесување?

Оваа заложба не беше пренесена во следниот акциски план.²¹ Сепак, првите три активности се законски обврски на институциите на јавниот сектор и ДКСК, па оттука се очекува да продолжи независно од акцискиот план за ОВП.²²

¹ Закон за заштита на укажувачите: “Службен Весник на Република Македонија” број 196/2015.

² “Заштитиување на укажувачите во Југоисточна Европа”, Регионална анти-корупциска иницијатива, 2017, <http://rai-see.org/wp-content/uploads/2017/09/ProtectingWhistleblowers-in-SE-Europe.pdf>.

³ МИОА, 2016, http://mioa.gov.mk/files/pdf/dokumenti/Godisen_izvestaj_2016_Registar_na_vraboteni_vo_JS.pdf

⁴ Извештај за напредок на Македонија од МНИ 2016-2017, стр. 44.

⁵ Ibid.

⁶ Погледнете го извештајот на МНИ за Македонија за 2016 – 2017 година, за детали за активностите за подигнување на свеста.

⁷ Ibid.

⁸ Влада седница, бр 34, одржана на 31 октомври 2017, <http://vlada.mk/?q=sednica/34>).

⁹ <https://www.dksk.mk/index.php?id=13>.

¹⁰ Весна Донева (советник во Државната комисија за спречување корупција), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 30 август 2018..

¹¹ <http://fighting-occ.mk/wp-content/uploads/2018/07/Project-Results-Summary.pdf> ; исто така погледнете ја официјалната интернет страница на проектот: <http://fighting-occ.mk/> .

¹² Весна Донева (советник во Државната комисија за спречување корупција), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 30 август 2018.

¹³ Весна Донева (советник во Државната комисија за спречување корупција), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 30 август 2018.

¹⁴ <https://www.dksk.mk/index.php?id=home>

¹⁵ Весна Донева (советник во Државната комисија за спречување на корупција), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 30 август 2018.

¹⁶ https://www.dksk.mk/index.php?id=34&L=0&tx_news_pi1%5Bnews%5D=516&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=46c41f0cb16792e2b469ab5f15d2bf4c

¹⁷ https://dksk.mk/index.php?id=34&tx_news_pi1%5Bnews%5D=525&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=fadab9981fe42d2e12f0359ccdc9f20f

¹⁸ Весна Донева (советник во Државната комисија за спречување на корупција), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 30 август 2018.

¹⁹ Миша Поповиќ (Институт за демократија ‘Societas Civilis’),) интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 17 август 2018; Александар Цеков (ЦИКП),) интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 22 август 2018.

²⁰ Миша Поповиќ (Институт за демократија ‘Societas Civilis’) интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 17 август 2018.

²¹ Национален Акциски план за Отворена влада 2018-2020, стр.6, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf .

²² Миша Поповиќ (Институт за демократија ‘Societas Civilis’), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување, 17 август 2018.

4.2. Отворени податоци за пријавување на имотна состојба

Наслов: Отворени податоци за имотната состојба на избрани и именувани лица

ДКСК објавува податоци за статусот на имотната состојба и промени во статусот на имотната состојба на избраните и именувани лица; сепак, поради непостоењето на софтверско решение, невозможно е и тешко да се има увид и историски преглед на сите репортирани промени во статусот на имотната состојба од времето кога лицата ги презеле своите функции до престанувањето на вршење на истите. Отвореноста на податоците за имотната состојба на избраните и именувани лица со нивното хронолошко објавување и историски преглед во континуитет е од суштинско значење за целокупниот увид и приказ на имотната состојба и промените во имотната состојба на избраните и именувани лица од времето на стапување во функција до престанувањето на истата. Предуслов за реализација на обврската е креирање и воспоставување на софтверско решение кое ќе обезбеди увид во форма на отворени податоци.

Зголемена отвореност на податоците за имотната состојба за избрани или именувани лица. Целосниот увид и набљудување на имотната состојба и промена во истата ќе ја зголеми одговорноста и отчетноста на избраните и именувани лица.

- Создавање на технички услови за објавување на анкетниот лист за пријавување на имотната состојба во форма на отворени податоци (создадено и воспоставено софтверско решение)
- Воспоставување на историски преглед на промена во имотната состојба на избраните и именувани лица

(Државна комисија за спречување на корупција (ДКСК). 2017 – 2018)

Забелешка на уредникот: Текстот за оваа заложба е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнетост		Среќнорочно		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
4.2 Отворени податоци за пријавување на имотна состојба				✓	✓			✓			✓			✓				✓			

Цел на заложбата:

Според Законот за спречување на корупција¹, избраните и именувани државни службеници се должни да ја пријават имотната состојба и приходи во период од 30 денови од изборот, престанокот, како и промените во нивната имотна состојба. Државната комисија за спречување корупција (ДКСК) е одговорна за прием, регистрирање и верификување на пријавените средства, и ги објавува податоците на својата интернет страница². Дополнително, интернет страницата на Државната комисија за спречување на корупција, редовно се ажурира за да ги прикаже сите пријавени промени во имотниот статус на државните службеници. Оваа заложба има за цел да развие софтверско решение за објавување (во отворен формат) и обезбедување

на историски приказ на имотната состојба на државните службеници за време на извршување на нивната функција.

Статус

Среднорочно: Ограничено

До октомври 2017 година, во склоп на ИПА Твининг проект, развиено беше софтверско решение за да ги обезбеди и моменталната и минатата имотна состојба на државните службеници. Воспоставувањето на историска архива со информации на моменталните промени во имотната состојба на државните службеници беше стопирано поради законски бариери.³ За поднесувањето на пријави и извештаи преку интернет потребно е започнување на процес за измена на Законот за спречување корупција. До крајот на 2017 година, овој процес не беше започнат.⁴

Краен рок: Ограничено

До крајниот рок, немаше понатамошен напредок во поглед на активностите на заложбата.

Софтверското решение изработено во рамките на ИПА Твининг проектот „Поддршка за ефикасна превенција и борба против корупција“ останува неискористено. Немаше забележан напредок на законските измени кои ќе овозможат користење на овој софтвер за историски податоци во врска со изјавите за имотна состојба на државните службеници.⁵

Дали ја отвори владата?

Пристап до информации: Непроменето

Иако развојот и користењето на софтверско решение ќе овозможи увид во историскиот преглед на сите репортирани промени во имотната состојба на избраните и именуваните државни службеници, имплементацијата на овој софтвер беше стопирана од октомври 2017 година. Денес, анкетните листови сеуште се поднесуваат во пишана верзија⁶ и податоците се внесуваат во постоечкиот регистар на избрани и именувани лица, што е неисправен и нередовно ажуриран.

Понатамошно пренесување?

Оваа заложба беше пренесена и проширена во следниот Акциски план 2018-2020. Оваа заложба беше преформулирана како „Унапреден механизам за следење на имотната состојба на избраните и именуваните лица“ под „Тема 2: Интегритет и добро управување“. Главната цел е да се воспостави функционален систем што ќе ја поедностави проценката на имотната состојба на избраните и именуваните лица и ќе ги направи овие информации јавно достапни.⁷ Оваа заложба предвидува пет активности, вклучувајќи ја ревизијата на содржината на анкетните листови, анализирање на оперативните неуспеси на Регистарот на избрани и именувани лица и почнување на обновен електронски систем на пополнување на анкетни листови. Дополнително, заложбата предвидува воспоставување на систем за континуирано објавување на анкетните листови во отворен формат читлив преку компјутер.⁸

¹ Закон за спречување на корупција, http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/06/LAW_ON_PREVENTION_OF_CORRUPTION.pdf

² <https://register.dsk.org.mk/Public/Submissions#/SubmissionList>.

³ Ibid, стр.46.

⁴ Ibid.

⁵ Весна Донева (Советник во Државната комисија за спречување на корупција), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018.

⁶ Миша Поповиќ (Институт за демократија ‘Societas Civilis’ интервју со истражувач на МНИ, 17 август 2018.

⁷ Национален акциски план за Отворено Владино Партнерство 2018-2020, стр.21.

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf.

⁸ Ibid, стр.22.

4.3. Следење на интегритетот на Единиците на локалната самоуправа

Наслов: Промоција на интегритет, транспарентност и отчетност на локално ниво и следење на напредокот

Земајќи ги предвид политиките за подинамичен, економски поодржлив и општествен развој на ЕЛС, целосно посветени на граѓаните и реализацијата на нивните права, со силната детерминираност за борба со корупција и неетичко однесување, 47 општини во соработка со ДКСК потпишаа анти-корупциски политики/политики на интегритет. Потребно е овој процес да продолжи и целосно да се исполни со потпишување на антикорупциски политики од страна на сите ЕЛС, така воспоставувајќи целосен систем на механизми и процедури коишто го смалуваат просторот и можностите за корупција и ги потврдуваат принципите на владеење на правото. Промоцијата на интегритет во институциите на локално ниво е фокусирана кон спречување и нетолеранција на однесување забрането со закон што е спротивно на етичкиот код и секоја форма на коруптивно делување во функционирањето на општините. Истовремено, ќе се изградат и зајакнат капацитетите за набљудување на анти-коруптивните практики на локално ниво. Транспарентноста и отчетноста на институциите на локално ниво овозможуваат промоција на нивната отвореност преку вклучување на јавноста во креирањето на политики на добро владеење, интегритет и спречување на ризиците за корупција. Иновативните алатки за отвореност и одговорност (преку ИТ алатки, одговорност, индекс на транспарентност и отчетност и индекс на интегритет на општините) се дел од капацитетот за создавање на респонзивна култура во единиците на локалната самоуправа. Мерките детерминирани во овие напори ќе обезбедат промоција на отвореноста на институциите на локално ниво со вклучување на граѓанските организации во креирањето на индексите, набљудувањето и проценката на добро владеење и интегритет на единиците на локалната самоуправа.

(Државна комисија за спречување на корупција (ДКСК); Институции со поддршка: Единиците на локална самоуправа, Центар за истражување и креирање политики (ЦИКП) и други ГОи. Јуни 2016 - јуни 2018)

4.4. Промовирање на соработка за спречување на корупција

Наслов: Промоција на соработка и зголемена проактивност во спречување на корупција и конфликт на интереси

Граѓанските организации во соработка со институциите активно следат и учествуваат во иницијативи за набљудување и борба против корупција и се активен партнер во процесот на воспоставување добро владеење, Акцијата на компетентните тела, како и одделните превентивни анти-корупциски проекти и активности на граѓанскиот сектор нема да ги обезбедат очекуваните резултати ако не се воспостави одржлив систем на соработка помеѓу сите релевантни чинители, имајќи ги предвид нивните специфичности како и утврдените правни надлежности.

- Од голема важност е одржување на периодични координативни работни состаноци каде специфични теми на проекти од областа на корупција и конфликт на интереси ќе бидат дискутирани со предлози и препораки за преземање на идни активности и мерки за унапредување на условите. Ова ќе придонесе кон интензивирање на имплементацијата на воспоставената генерална рамка на соработка за спречување на корупција, со видливи резултати и воспоставување на систематски пристап за размена на информации и податоци, предлози и препораки коишто ќе бидат дискутирани и земени предвид од релевантните фактори коишто се бават со прашања од оваа област.
- Заради поголема вклученост, граѓанските организации треба да развијат методологии за следење на корупцијата како механизам и пристап за мерење на перцепциите на граѓаните и нивното искуство во врска со изложувањето на корупција. Граѓанските организации треба да ги пренесат искуствата од таквите методологии и резултатите така што тие ќе бидат вклучени во развојот на еден сеопфатен и долгорочен систем за спречување на корупција и конфликт на интереси и воспоставување на добро владеење.

- Во насока на информирање и претставување на јавноста со ефектите од соработката, ќе бидат организирани јавни настани-дебати, како и обуки, тематски конференции и кампања за подигнување на јавната свест во однос на корупцијата и конфликтот на интереси.

(Државна комисија за спречување на корупција (ДКСК) Институции со поддршка: Министерство за правда, Министерство за внатрешни работи, Министерство за труд и социјална политика (МТСП), Министерство за локална самоуправа (МЛС), Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС), Институт за демократија 'Социетас Цивилис', (ИДСЦ), Центар за истражување и креирање политики (ЦИКП), Транспаренси Интернешнл Македонија, АДИ. Јули 2016 – во континуитет)

Забелешка на уредникот: Заложбите 4.3 и 4.4 двете имаат за цел борба со корупција и промовирање соработка помеѓу владата и релевантните ГОи и беа споени заедно. Текстот за оваа заложба беше скратен. За целосната верзија погледнете

<https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнетост		Среднорочно		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
4.3 Следење на интегритетот на ЕЛС			✓		Нејасно					✓				✓				✓			
4.4 Промовирање соработка за спречување корупција			✓			✓				✓					✓				✓		

Цел на заложбата:

Заложбите 4.3 и 4.4 се концентрираат на креирање простор за соработка за борба со корупцијата на локално ниво. Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК) како дел од претходен акциски план на ОВП, охрабруваше 47 општини да потпишат анти-корупциски политики. Заложбата 4.3 целеше кон продолжување на овој процес и инволвирање на граѓанските организации во креирањето индекси за следење и проценка на единиците на локална самоуправа (ЕЛС). Оваа заложба имаше две активности: сите ЕЛС да потпишат анти-корупциски политики и да се креира индекс на интегритет и индекс на општините за одговорност, транспарентност и отчетност.¹

Заложбата 4.4 имаше за цел да воспостави одржлива соработка помеѓу владините чинители и ГОи преку одржување на координативни состаноци, развивање на методологии за следење на корупцијата и конфликтот на интереси и промовирање на резултатите од овие активности преку јавни настани.²

Статус

4.3. Следење на интегритетот на ЕЛС

Среднорочно: Ограничено

До октомври 2017, ниедна дополнителна општина не ја потпишата политиката за анти-корупција. Во јуни 2016 Министерот за локална самоуправа (МЛС) ја потпиша Политиката за

интегритет, правејќи го ова министерство првото што ја усвои иницијативата на централно ниво. Во соработка со ДКСК, МЛС подготви ажурирана верзија на Политиката за интегритет, во согласност со последните законски измени кои се однесуваа на заштитата на укажувачите. Документот беше објавен на владиниот интернет портал.³ Центарот за истражување и креирање политики (ЦИКП) креираше два индекси: 1) Индекс за одговорност, транспарентност и отчетност и 2) Индекс на интегритет во општините.⁴

Краен рок: Ограничено

До крајниот рок за имплементирање, август 2018, тимот на истражувачи на МНИ беше информиран дека ниедна друга општина не ја потпишала политиката за анти-корупција.⁵

Дополнително, немаше значителен напредок во однос на супервизијата на ЕЛС врз основ на двата создадени индекси, Миша Поповиќ од Институтот за демократија ‘Социетас Цивилис’ (ИДСЦ), изјави дека “оваа [супервизија] не се одвиваше” во рамки на ОВП процесот.⁶ ЦИКП продолжи, преку друг проект да соработува со ЕЛС, неодамна на буџетирање при родова респонзивност кое тесно се поврзува со политиките на интегритет и партиципативното креирање на политики. Проценката на интегритетот (индексот на интегритет и индексот на одговорност, транспарентност и отчетност на ЕЛС) не беше ажуриран од страна на ДКСК во соработка со ЦИКП.⁷

4.4. Промовирање на соработка за спречување на корупција

Среднорочно: Значително

Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) спроведе проект кој воспостави надворешна методологија за следење на ефикасноста на работата на ДКСК.⁸ МЦМС јавно ги промовираше своите наоди на конференција на 30 март 2017 година, на која присуствуваа повеќе од 40 учесници од цивилното општество, државните институции, медиумите и претставници од ДКСК (водечката институција задолжена за имплементација на целосната заложба) и подоцна во мај, на форум насловен “Спречување на корупција – Водство и координација во Македонија”.⁹

Краен рок: Значително

Според членовите на Платформата за борба против корупција¹⁰, коалиција на ГОи основана во 2014 година, од октомври 2017 година пет состаноци беа организирани во рамките на платформата и три состаноци беа организирани независно од ГОи кои се справуваат со вакви прашања.¹¹ Иако тие ги споменаа проблемите таргетирани од активностите на оваа заложба, тие не беа одржани во врска со заложбата.¹² ДКСК имаше работен состанок со членови на Транспаренси Интернешнл Македонија¹³ и еден состанок со Платформата за борба против корупција¹⁴ во октомври 2017 година.

За да се воспостави одржлив систем на соработка помеѓу чинителите на власта и ГОи, ДКСК ги потпиша следните три меморандуми. Прво, ДКСК воспостави Меморандум за соработка со МЦМС, кој пак креираше механизам за квартално откривање на информации од Листата на информации од јавен карактер во поседување на ДКСК.¹⁵ Второ, во ноември 2017 ДКСК и Транспаренси интернешнл Македонија, потпишаа Меморандум за соработка со намера да спроведуваат активности од заеднички интерес, произлегувајќи од проектот „Зајакнување на системот на национален интегритет во земјите од Западен Балкан и Турција и следење на развојот на анти-корупциските напори“. Трето, во декември 2017 ДКСК и Институтот за демократија ‘социетас цивилис’ (ИДСЦ) потпишаа Меморандум за соработка во рамки на проектот “Антикорупциска едукација на учениците од средно образование”.¹⁶

Покрај тоа, ДКСК учествуваше во јавни настани за промоција на горенаведените активности, сè до март 2018 година.¹⁷ ДКСК учествуваше во две конференции организирани од МЦМС: “Модел на превентивно антикорупциско тело: како работи сегашниот модел и дали има потреба од измени“ на 9 октомври 2017, и „Борба против корупција – Предизвик за заедничко делување на граѓаните и институциите“ на 28 март¹⁸ 2018 година. За време на првата, МЦМС ги

презентираше своите наоди од следењето на работата на ДКСК (од јануари до март 2017 и од април до јуни 2017 година).¹⁹

Дали ја отвори владата?

4.3. Следење на интегритетот на ЕЛС

Пристап до информации: Непроменето

Граѓанско учество: Непроменето

Јавна одговорност: Непроменето

Оваа заложба содржеше активности кои ја адресираат корупцијата на локално ниво.²⁰ Иако владата целеше кон тоа да дополнително уште општини ги потпишат анти-корупциските политики, ниедна не потпиша. Спротивно на тоа, креирањето на индексите од страна на ЦИКП забележа значителен прв чекор за граѓанското општество да ги набљудува ЕЛС. Сепак, оваа контрибуција од една единствена ГО не рефлектира ниту една промена во владините практики во однос на граѓанско учество²¹.

4.4. Промоција на соработка за спречување на корупција

Граѓанско учество: Маргинално

Методологијата за набљудување на работата на ДКСК беше развиена и користена од страна на Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС). Во текот на целиот процес ДКСК покажа отвореност и беше рецептивна кон придонесот на ГОи, како што потврди еден интервјуиран службеник од ДКСК и претставници на ГОи.²² На пример, претставници на ГОи учествуваа во собранискиот комитет кој ги разгледуваше кандидатите за новата ДКСК, согласно Законот за спречување на корупција и конфликт на интереси. Овие случаи генерално претставуваат позитивна промена во владината пракса кон негувањето на граѓанското учество во борбата против корупција.

Понатомошно пренесување?

Заложбите 4.3 и 4.4 не беа пренесени во следниот акциски план.²³ Сепак тимот на МНИ ги охрабрува ЕЛС и ДКСК да продолжат да објавуваат резултати од индексите за корупција и го промовираат редовното ажурирање и објавување на индексите.

Според претставници од ГОи вклучени во активностите на заложбата, оваа заложба беше вклучена во акцискиот план за 2016-2018 поради недовербата помеѓу власта и граѓанското општество во тоа време. Сепак, добрите односи и соработката треба да бидат постигнати и надвор од ОВП процесот.²⁴

¹ Извештајот за напредок на Македонија на МНИ 2016-2017, стр.48, достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MNI-Report_2016-2018_EN.pdf ;

² Ibid.

³ Антикорупциски политики на единиците на локална самоуправа

http://mls.gov.mk/images/documents/Politika%20na%20integritet_.pdf

⁴ Ibid, стр.49.

⁵ Врз основ на интервјуата на истражувач од МНИ со Весна Донева (Советник во Државната комисија за спречување корупција), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018; Миша Поповиќ (Институт за Демократија 'Социетас Цивилис'), интервју со истражувач на МНИ, 17 август 2018; 2018; и Александар Цеков (ЦИКП)), 22 август 2018.

⁶ Миша Поповиќ (Институт за Демократија 'Социетас Цивилис'), интервју со истражувач на МНИ, 17 август 2018.

⁷ Весна Донева (Советник во Државната комисија за спречување корупција), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018.

⁸ Матрицата на индикатори на МЦМС за евалуација на ефикасноста на анти-корупциските проекти на ДКСК <http://www.mcms.org.mk/images/docs/2017/matrix-na-indikatori-dksk.pdf>, исто и во Извештајот за напредок на Македонија на МНИ 2017, стр. 49.

⁹ Ibid, стр.49.

¹⁰ Како што е наведено во акцискиот план за отвореното владино партнерство, „со цел да се регулира начинот на соработка, координација и заедничко усогласени активности со граѓанскиот сектор, ДКСК во декември 2010 иницираше потпишување на Меморандум за заедничка соработка за спречување корупција и конфликт на интереси со 17 ГОи, со тоа што нивниот број се издигна на 22 ГОи заклучно со 2014. Активностите опфатени во Меморандумот се однесуваат на размената на информации и иницијативи од сферата на корупција и конфликт на интереси, анализи и истражувања, одржување на состаноци и други настани за јакнење на јавната свест, заедничка соработка за анти-корупциско образование и обуки како и насоките за правна регулативе и реализација на проекти од интерес за борбата против корупција и конфликт на интереси“. Погледнете го Националниот акциски план за отворено владино партнерство 2016-2018, стр. 37

¹¹ Александар Цеков (ЦИКП), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

¹² Миша Поповиќ (Институт за Демократија ‘Социетас Цивилис’), интервју со истражувач на МНИ, 17 август 2018; и Александар Цеков (ЦИКП), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

¹³ https://www.dksk.mk/index.php?id=34&L=0&tx_news_pi1%5Bnews%5D=344&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=2200c73c870d6abf1cc6caf06eb81674.

¹⁴ https://www.dksk.mk/index.php?id=34&L=0&tx_news_pi1%5Bnews%5D=345&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=54550184ee88f617f4f82e6e046649b0.

¹⁵ Весна Донева (Советник во Државната комисија за спречување корупција), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018.

¹⁶ Ibid. Исто така и:

https://www.dksk.mk/index.php?id=34&L=0&tx_news_pi1%5Bnews%5D=520&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=5da13382e58551fa2f7f327bdc61c033.

¹⁷ Миша Поповиќ (Институт за Демократија ‘Социетас Цивилис’), интервју со истражувач на МНИ, 17 август 2018.

¹⁸ https://www.dksk.mk/index.php?id=34&L=0&tx_news_pi1%5Bnews%5D=526&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=9ee103f8db434f580bd588ecce095227.

¹⁹ https://www.dksk.mk/index.php?id=34&L=0&tx_news_pi1%5Bnews%5D=191&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=bfcc9efb4a4cea41596e3fe5ef070f9f.

²⁰ Миша Поповиќ (Институт за Демократија ‘Социетас Цивилис’), интервју со истражувач на МНИ, 17 август 2018.

²¹ Интервју на тимот на МНИ со Миша Поповиќ (ИДСЦ), Александар Цеков (ЦИКП) и Весна Донева (ДКСК).

²² Миша Поповиќ (Институт за Демократија ‘Социетас Цивилис’), интервју со истражувач на МНИ, 17 август 2018; и Александар Цеков (ЦИКП), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

²³ Национален акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020, стр.6 достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf.

²⁴ Ibid.

5. Ефикасно управување со јавни ресурси

5.1. Иницијатива за отворен буџет

Наслов: Зголемена транспарентност во управувањето со јавни фондови преку

- Презентација на државниот буџет во едноставна форма разбирлива и лесно достапна за граѓаните
- Информирање на јавноста за проектирани приходи и расходи во почетокот на годината на квартално ниво, така што ќе се овозможи шанса за анализа и споредба на имплементацијата на буџетот во поглед на планираното.
- Информирање на јавноста поврзано со полугодишната имплементација на Буџетот на Република Македонија

Приближувањето на најважниот документ за буџетот до граѓаните и овозможување на дополнителни информации за граѓаните и граѓанските организации во врска со дизајнот и спроведувањето на државниот буџет, ќе придонесе кон поголема вклученост на граѓанското општество во набљудувањето и анализирањето на перформансите на буџетот.

(Министерство за финансии; Институции со поддршка: Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија (ЕСЕ), Центар за економски анализи, Асоцијација Зенит. Јули 2016 – јуни 2018)

5.9. Зголемена транспарентност во управувањето со јавните финансии

Наслов: Утврдување на податоци за државната помош што треба да се објави и нивното објавување

Зголемена транспарентност во управување со јавните финансии преку: објавување на податоци за сите основи на државна помош за странски инвестиции (спецификација на доделените и исплатените врз сите основи). Податоците се објавени барем еднаш годишно без откривање на името на компанијата. Категоризирани податоци се објавени како минимум на различни основи, со спецификација на доделената и исплатена асистенција на странските инвеститори. Мерките на оваа заложба придонесуваат за подобрување на транспарентноста и отчетноста во управувањето на институциите со јавните финансии преку зголеменост на транспарентност и отчетност во управување со јавните финансии во полето на државна помош за странските инвестиции.

(Комисија за заштита на конкуренција (КЗК); Институции со поддршка: Агенција за финансиска поддршка на земјоделство и рурален развој, Директорат за технолошко-индустриски развојни зони (ДТИРЗ), министерствата за странски инвестиции и други корисници на буџетот, Центарот за економски анализи, Центарот за граѓански комуникации. Август 2016 – во тек)

Забелешка на уредникот: Заложбите 5.1 и 5.9 беа групирани врз основ на нивниот споделен фокус на буџетот и финансиската транспарентност. Текстот на оваа заложба е скратен. За целосната верзија погледнете

<https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност	Релевантност за вредностите на ОВП	Потенцијално влијание	Исполнетост	Средно	Дали ја отвори владата?
					чно	
					Краен рок	

	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
✪5.1 Иницијатива за отворен буџет				✓	✓	✓						✓			✓					✓	
5.9 Зголемување на транспарентноста во управувањето со јавни финансии			✓		✓						✓		✓						✓		

Забелешка на уредникот: Заложбата 5.1 е јасно релевантна за вредностите на ОВП како таква, има потенцијално трансформативно влијание и е значително или комплетно имплементирана и затоа се квалификува како заложба со звезда.

Цел на заложбата:

Согласно индексот за Отворен Буџет за 2017, Македонија пет од осумте клучни буџетски документи ги направи достапни онлајн во временска рамка согласно со меѓународните стандарди.¹ Заложбата 5.1 целеше кон подобрување на буџетската транспарентност со објавување на останатите три документи на интернет страната на Министерството за финансии (МзФ). Тие го вклучуваат граѓанскиот буџет, проекција на приходите и расходите од државниот буџет и полугодишен извештај за имплементацијата на државниот буџет.

Заложбата 5.9 целеше кон објавување на податоци врз сите основи на државна асистенција за странски инвестиции (категоризирани податоци на доделена и исплатена помош без објава на име на компании). Целта беше да се адресира недостатокот на транспарентност во врска со државната помош дадена на странски компании во Македонија. Иако Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК) објавува годишни извештаи на државната помош овозможена за странски компании. ГОи забележуваат дека нема достапни податоци за сумите на државната помош (или пак на даночните придобивки) дадени на конкретни компании и аргументираат дека одредени податоци за државната помош не се објавуваат.

Статус

5.1. Иницијатива за отворен буџет

Среднорочно: Значително

Оваа заложба беше значително исполнета до средниот рок. Министерството за финансии (МзФ) го објави првиот граѓански буџет на Македонија на 23 август 2017 (по среднорочната евалуација). Буџетот е достапен на три јазици (македонски, албански и англиски) со англиската верзија достапна на [https://www.finance.gov.mk/files/GB%20Final%20MK%20\(3\).pdf](https://www.finance.gov.mk/files/GB%20Final%20MK%20(3).pdf).

Втората активност на заложбата, објавата на проектираните приходи и расходи на државниот буџет беше одложена за 2018.

Третата активност на заложбата, објавувањето на полугодишен извештај во врска со спроведувањето на државниот буџет, исто така малку заостанува од предвиденото. Неколку ГОи посочија дека сличен документ е веќе објавен. Претставници од МзФ беа свесни за ваквите забелешки и изјавија дека МзФ “презеде значителни чекори за подобрување на објавата на

документи“² со користење на Excel формат, овозможувајќи поширок спектар на податоци, вклучувајќи и месечна анализа, меѓу другото,

Краен рок: Значително

До крајниот рок, исполнетоста на заложбата воглавно останува непроменета. Првата активност на заложбата, праксата на објава на граѓанскиот буџет (цивилниот буџет) продолжи во 2018. Лесно е достапна на интернет страницата на МзФ и е во едноставен формат, лесен за корисниците.³ ГОи изразуваат задоволство со форматот и структурата на граѓанскиот буџет.⁴ Тимот на МНИ не можеше да ја пронајде албанската и англиската верзија на граѓанскиот буџет на интернет страницата на МзФ.

Две различни ГОи⁵ го информираа тимот на МНИ дека тие не се информирани за таков документ и истиот не е достапен. Еден претставник на ГО посочи дека МзФ треба да направи дополнителни напори за да го објави документот.⁶

За втората активност на заложбата, МзФ го информираше тимот на МНИ дека проектираните приходи и расходи на државниот буџет не го покриваат целосниот буџет и не се квартално објавувани, две барања наведени во акцискиот план.⁷ МзФ истакна дека тие имаат “сличен документ за внатрешна употреба (недостапен за јавноста) што е коригиран доколку ребаланс на буџетот се случи за време на фискалната година”⁸

Третата активност на заложбата е комплетна. МзФ редовно го објавува полугодишниот извештај за имплементацијата на државниот буџет (и за 2017 и за 2018 година) на својата интернет страница, и во задоволителен формат.⁹ ГОи сметаат дека форматот на објавата е доволно детален и единствената забелешка би била ПДФ форматот кој е тежок за изменување¹⁰. Полугодишните извештаи се достапи само на македонски јазик.

5.9. Зголемување на транспарентноста во управувањето со јавни финансии

Среднорочно: Незапочнато

Заложбата не беше започната во рамки на процесот за ОВП до среднорочната проценка. Сепак, кратко по истекувањето на средниот рок (15 јули 2017), новата Влада на Република Македонија го започна процесот на откривање и декласифицирање на сите договори со странски инвеститори, вклучувајќи ја и државната помош. Иако оваа мерка директно не беше поврзана со ОВП, служеше како фактор на притисок за КЗК да открива подетални информации за државната помош во следните извештаи.

Краен рок: Ограничено

Од средниот рок, беше остварен ограничен напредок. Во годишниот извештај за 2017¹¹ КЗК обелодени информации на државната помош во формат на збир на суми (во денари и евра) на државна помош како и бројот на одлуката, датумот, целта, давателот и примателот. Сепак, извештајот не наведува ниту една државна помош за странски компании во 2017. Сите субјекти кои што добиле државна помош биле јавни институции и програми. Понатаму, податоците се расчленувани во две категории: регионални инвестиции во 2017 и државна асистенција различна од регионална помош. Двете категории се дадени како паушални суми и не се дополнително образложени.

Дали ја отвори владата?

5.1. Иницијатива за отворен буџет

Пристап до информации: Големо

Граѓанско учество: Непроменето

Недостатокот на транспарентност кој го опкружува државниот буџет и управувањето со истиот од МзФ долго време беше предизвик за Република Македонија. Оваа заложба воведо три круцијални буџетски документи: граѓански буџет, проекција на приходи и расходи на државниот буџет и полугодишен извештај за имплементацијата на државниот буџет. Објавувањето на овие

три документи претставува голема промена и значително ја отвори владата во однос на пристап до информации за буџетот.

Воведувањето на граѓанскиот буџет е значајна мерка: за прв пат поедноставена и добро структурирана верзија на државниот буџет е достапна и лесно пристапна преку едноставно истражување на интернет (впишете на google “граѓански буџет на РМ”). И службениците од МзФ и активистите од ГОи се согласуваат дека „заложбата придонесла во голем степен да се отвори владата“.¹² Исто така “секој денар кој владата го троши сега е под лупа на пошироката јавност за прв пат во историјата“.¹³ Од друга страна, проекцијата на државните приходи и буџетот даваат простор на квалификуваната јавност да анализира евентуално премало или преголемо трошење од страна на државата, перформанси на фискалните политики, ефикасност на даночниот систем итн.

Објавувањето на полугодишниот извештај во врска со имплементацијата на државниот буџет ги адресира конкретните чинители како ГОи, финансиските аналитичари, банкарскиот сектор, компаниите и тинк-тенкс. Извештајот содржи добро структурирани податоци кои чинителите можат да ги користат финансиски анализи и информирано учество во однос на реализацијата на буџетот. Квантитетот на податоци е солиден, иако форматот е затворен (ПДФ). Како што овој документ “не постоеше и не беше јавно достапен пред воведувањето на заложбата“¹⁴, објавата на полугодишниот извештај е исто така новост. Со оваа мерка, квалификуваната јавност, конкретно ГОи коишто работат со економија, јавна политика и транспарентност, е добро информирана за имплементацијата на државниот буџет и ги опремува со корисни информации за учество во јавни дебати на прашања во врска со буџетот и проекцијата на приходи и расходи.

5.9. Зголемување на транспарентноста во управување со јавните финансии

Пристап до информации: Маргинално

Пред почетокот на оваа заложба, Комисијата за заштита на конкуренција (КЗК) не ја објави сумата на државна помош (во денари или евра) во своите годишни извештаи. Во 2018, како дел од заложбата КЗК јавно ги откри сумите на државна помош дадени на сите субјекти, но информациите го покриваат периодот пред 2017. Дополнително, прегледот на годишниот извештај од страна на тимот на МНИ не наведува ниту една државна помош наменета за странски компании. Службеници на КЗК се согласија дека заложбата беше “првиот чекор напред кон поголема транспарентност во овој сегмент и таа транспарентност треба да биде дополнително детерминирана во периодот кој следува“¹⁵

Годишните извештаи на КЗК претставуваат општи категории (како што е број на одлука, доделувач, цел на грантот, сума во денари и евра). Поконкретно, ГОи индицираат дека дадените податоци од страна на КЗК се тешки за пронајдување преку интернет, се многу општи и недоволно образложени како и тешки за променување.¹⁶

Понатомошно пренесување?

Ниту заложба 5.1 ниту заложбата 5.9 беа пренесени во следниот акциски план. Откако заложбата 5.1 беше значително (и успешно) имплементирана, чинителите не чувствуваа потреба да ја пренесат понатаму. Сепак, МзФ го информираше тимот на МНИ дека тие ќе продолжат да го унапредуваат граѓанскиот буџет надвор од ОВП процесот.¹⁷ МзФ планира да воведат видеа, игри, паметен прашалник и поврзување на интернет страницата на МзФ која ќе го однесе корисникот до конкретната институција и нејзините финансиски податоци.¹⁸

Причината поради која заложбата 5.9 не беше пренесена понатаму е најмногу поради губењето на интерес од страна на ГОи како и отсуството на државна помош/асистенција за странски компании, што го прави продолжувањето на заложбата ирелевантно. Како и да е, тимот на МНИ силно препорачува КЗК и други ГОи да продолжат да го дефинираат обемот на државните податоци за помош да се објавуваат (прецизно дефинирајќи ги сите категории за образложување на податоците), како и форматот на извештајот (форматот треба да дозволува промена на податоците).

¹ Меѓународно буџетско партнерство, Македонија, <https://www.internationalbudget.org/opening-budgets/openbudget-initiative/open-budget-survey/country-info/?country=mk>.

² Интервју со претставници на Министерот за финансии спроведено од истражувач на механизмот за независно известување, 24 август 2017.

³ Граѓанскиот буџет за 2017 е достапен на <https://www.finance.gov.mk/files/u3/Gragianski%20Budjet.pdf> и граѓанскиот буџет за 2018 е достапен на <https://www.finance.gov.mk/files/Gragianski%202018.pdf> (двата линкови се посетени на 7 септември 2018).

⁴ Габриела Димовска (Центар за економски анализи), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 21 август 2018.

⁵ Габриела Димовска (Центар за економски анализи), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 21 август 2018. Александар Николовски (ЗЕНИТ), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 24 август 2018.

⁶ Габриела Димовска (Центар за економски анализи), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 21 август 2018.

⁷ Виктор Митевски (Министерство за финансии), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 30 август 2018.

⁸ Ibid.

⁹ Полугодишниот извештај за 2017 е достапен на: <https://finance.gov.mk/files/u1269/Polugodisen%20izvestaj%20za%20izvrsuvanjeto%20na%20Budzetot%20na%20RM.pdf> и полугодишниот извештај за 2018 е достапен на https://www.finance.gov.mk/files/u3/Polugodisen%20izvestaj%20za%20izvrsuvanjeto%20na%20Budzetot%20na%20RM_2018.pdf (двата линкови се посетени на 7 септември 2018).

¹⁰ Ibid.

¹¹ Погледнете го годишниот извештај на КЗК за 2017: <http://kzk.gov.mk/годишен-извештај-2017>. Пред неговата објава, годишниот извештај беше даван во хартиена форма на тимот на механизмот за независно истражување во Македонија, за време на личното интервју со претставникот на КЗК во ОВП процесот, г-ѓа Малинка Николиќ на 31 август 2018.

¹² Малинка Николиќ (КЗК), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 31 август 2018.

¹³ Виктор Митевски (Министерство за финансии) Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 30 август 2018.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Малинка Николиќ (КЗК), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 31 август 2018.

¹⁶ Габриела Димовска (Центар за економски анализи), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 21 август 2018.

¹⁷ Виктор Митевски (Министерство за финансии), Интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 30 август 2018.

¹⁸ Ibid.

5.2. Отворени податоци за програмите во здравството

Ова е заложба во тек, која ги адресира одбиениот пристап до информации за трошењето на фондовите од буџетот на Министерството за здравство, наменето за здравствени програми. Во соработка со Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија, Министерството за здравство ќе подготви стандардизиран формат на извештај за користење за објава на податоци од реализацијата на буџетските средства од Министерството за здравство наменети за превентивни програми и програми за лекување.

- Подготовка и објава на полугодишен и годишен извештај за буџетот и програмската имплементација на 20 програми за превентивна и лекувачка здравствена нега, финансирана од буџетот на Министерството за здравство со техничка поддршка и помош од ECE
- Кампања за овозможување информации за граѓаните за достапните податоци и како тие можат да бидат од нивна корист

(Министерство за здравство. Институции со поддршка: Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија (ECE). Јули 2016 – јуни 2018)

5.7. Зајакнување на капацитетите на Министерството за здравство

Наслов: Зголемени придобивки од буџетскиот фонд за превентивна и лекувачка здравствена заштита за граѓаните

Трошење на буџетски фондови од Министерството за здравство за услуги коишто не се доставени до граѓаните. Истовремено, нотирано беа разлики помеѓу презентирани податоци во извештаите на програмската реализација во Министерството за здравство и оние претставени од различни извршители. Исто така, забележани беа и разлики помеѓу извештаите и вистинската имплементација.

Градење на капацитетите на Министерството за здравство за примена на методологијата на општествена отчетност со техничка асистенција и поддршка од невладината организација овластена и обучена за имплементација на методологијата призната и прифатена во развиените земји.

- Методологијата за општествена одговорност обезбедува податоци за напредокот во мерење, следење, известување и перформанс на државните институции. Тие обезбедуваат следење на реалната имплементација и придобивките за граѓаните обезбедени со имплементацијата на програмите на Министерството за здравство.
- За да се изградат капацитетите за имплементација на методологијата на општествена одговорност, Министерството за здравство со техничка поддршка од невладината организација овластена и обучена за примена на методологијата, ќе одбере 10 лица од Министерството за здравство и јавните институции за здравство да присуствуваат на обуките за општествена одговорност.
- За пилотирање на една од методологиите за општествена одговорност одбрана од Министерството за здравство, истото ќе одбере програма за превентивна или лекувачка нега и ќе ги вклучи 10те луѓе обучени на обуките за општествена одговорност да креираат план за пилотирање на одбраната методологија и имплементација на истата во рамките на одбраната програма.

Граѓанската вклученост дозволена од оваа методологија ќе ја унапреди транспарентноста и отчетноста на Министерството и други јавни здравствени институции, и ќе придонесе за подобро управување со здравствените ресурси.

(Министерство за здравство (МЗ); Институции со поддршка: Јавни здравствени установи, извршители на програмите за превентивна или лекувачка здравствена заштита, Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените (ECE) и Фондација Отворено Општество – Македонија, Јули 2016 – во тек)

Забелешка на уредникот: Заложбите 5.2 и 5.7 беа споени поради нивниот споделен фокус на унапредување на превентивните и лекувачките здравствени програми. Министерството за здравство е водечката институција за двете заложби. Текстот на заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнетост				Среднорочно Краен рок	Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанска вклученост	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно		Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
5.2 Отворени податоци за програмите во здравството				✓	✓						✓			✓						✓		
5.7 Зајакнување на капацитетите на Министерството за здравство				✓	Нејасно						✓			✓				✓				

Цел на заложбата:

Следните две заложби конкретно се фокусираа на унапредување на транспарентноста и отчетноста за програмите за превентивна и лекувачка здравствена нега. Заложбата 5.2 целеше кон подобрување на пристапот до информации за програмите во здравството (финансирани од МЗ) ¹ со објавување на полугодишни извештаи за буџетот и имплементацијата на 20 превентивни и лекувачки здравствени програми и почнување на кампања за достапноста и придобивките од таквите податоци. ²

Со заложбата 5.7, МЗ целеше кон соработка со НВО да селектира и обучи 10 службеници од МЗ за имплементацијата на методологии за општествена одговорност и да селектира превентивни или лекувачки програми за пилотирање на новите методологии за општествена одговорност. ³

Статус

5.2. Отворени податоци за програмите во здравството

Среднорочно: Ограничено

Исполнетоста на оваа заложба беше ограничена до средниот рок, иако проектираните активности започнаа навремено. МЗ во соработка со Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените (ЕСЕ), изработи шаблони за подготовка на полугодишните извештаи на буџетот и програмската имплементација на 20 програми за превентивна и лекувачка здравствена нега. На шаблоните предложени од ЕСЕ им беше потребно одобрување од Министерот за здравство, но ова не се случи до среднорочната проценка. Промотивните активности беа предвидени да започнат по потпишувањето.

Краен рок: Значително

До крајниот рок заложбата беше значително исполнета. Од октомври 2017, претставници од ЕСЕ и МЗ редовно оддржуваа состаноци (најмалку еднаш месечно) за време на периодот на набљудување.⁴ Како што иницијално беше наведено во акцискиот план, МЗ имаше намера да ги објави и полугодишните и годишните извештаи на буџетот и програмската имплементација на превентивните и лекувачки здравствени програми. Сепак, во согласност со Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА), беше договорено дека сите извештаи ќе бидат годишно објавувани⁵. 19 од 20 извештаи беа објавени на интернет страната на МЗ во јуни 2018⁶ година. Креирањето на промотивна кампања, втората активност на заложбата не беше започнато.⁷

5.7. Зајакнување на капацитетите на Министерството за здравство

Среднорочно: Ограничено

Исполнетоста на оваа заложба беше ограничена до средниот рок. Обуките за 10те луѓе од МЗ (и други здравствени институции) за имплементирање на методологиите за општествена одговорност не беа започнати. Во однос на втората активност на заложбата, ЕСЕ оддржа состанок на 19 декември 2016 година да сугерира методологиите за општествена одговорност да се применат на сите 20 програми за здравствена заштита. ЕСЕ подоцна ја намали селекцијата на две програми, иако конечната одлука беше кај МЗ.⁸

Третата активност – креирање на пилот план за методологијата за општествена одговорност и нејзината имплементација во избраната програма не беше започната.⁹

Краен рок: Ограничено

До септември 2018, исполнетоста на оваа заложба сеуште беше ограничена. МЗ не ги спроведе тренинзите за имплементација на методологијата за општествена одговорност. Сепак, имаше одреден напредок во однос на дизајнот на пилот програмата, третата активност на заложбата. На 5 јуни 2018, МЗ ја одбра пилот програмата предложена од ЕСЕ, “Програма за заштита на населението од ХИВ/СИДА во Република Македонија.”¹⁰ Првиот состанок за програмата беше закажан за 13 септември 2018 година¹¹.

Дали ја отвори владата?

5.2. Отворени податоци за програми во здравството

Пристап до информации: Маргинално

МЗ го подобри пристапот до информации со објавување на 19 годишни извештаи (од вкупно 20 предвидени), а очекуваните достигнувања на овие извештаи помеѓу јавноста остануваат ниски без соодветни промотивни активности за популаризирање на нивните наоди. Ова е прв пат да се објави толкав обем на информации; обезбедените информации се опширни, детални, специфични и технички. Оттука, оваа заложба претставува маргинален придонес во пристапот до информации.¹²

5.7. Зајакнување на капацитетите на Министерството за здравство

Пристап до информации: Непроменето

Граѓанска вклученост: Непроменето

Јавна одговорност: Непроменето

Како што е наведено, оваа заложба не е јасно релевантна за вредностите на ОВП, затоа што цели кон зајакнување на капацитетите на МЗ и не содржи активност за соочување со јавноста. Со ограничено ниво на имплементација, заложбата на крај немаше резултати релевантни за отварање на владата.

Понатошо пренесување?

Заложбите 5.2 и 5.7 беа пренесени во следниот акциски план како дел од третата тема, ‘Фискална транспарентност’. Новата заложба е насловена ‘Промовирање транспарентност во спроведувањето на здравствените програми и воспоставување на механизам за оценување на

влијанието на трошоците од овие програми врз крајните корисници, преку вклучување на граѓаните’.¹³ Содржи две цели: продолжување на објавувањето на извештаи за имплементацијата на програмите на МЗ за превентивна и лекувачка здравствена нега и развивање и пилотирање на методологија за проценка на влијанието на “Програма за заштита на населението од ХИВ/СИДА.”¹⁴

¹ Национален акциски план за отворена влада 2016-2018, стр.42, достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/MK_NAP3_Eng_0.docx.

² Национален акциски план за отворена влада 2016-2018, стр.43 достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/MK_NAP3_Eng_0.docx.

³ Ibid, стр.53, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/MK_NAP3_Eng_0.docx.

⁴ Дарко Антиќ (Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија, ЕСЕ), интервју на истражувач на механизмот за независно известување, 29 август 2018, и Билјана Бабушкова (Раководел на единица за внатрешна ревизија, Министерство за здравство), интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 13 септември 2018.

⁵ Билјана Бабушкова (Раководел на единица за внатрешна ревизија, Министерство за здравство), интервју на истражувач на механизмот за независно известување, 13 септември 2018.

⁶ <http://zdravstvo.gov.mk/izveshtai/>.

⁷ Дарко Антиќ (Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија, ЕСЕ), интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 29 август 2018, и Билјана Бабушкова (Раководел на единица за внатрешна ревизија, Министерство за здравство), интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 13 септември 2018.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid, стр.55.

¹⁰ Дарко Антиќ (Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија, ЕСЕ), интервју на истражувач на механизмот за независно известување, 29 август 2018, и Билјана Бабушкова (Раководел на единица за внатрешна ревизија, Министерство за здравство), интервју со истражувач на механизмот за независно известување, 13 септември 2018.

¹¹ Член на тимот на механизмот за независно известување Македонија беше присутен во Министерството за здравство, пред самиот почеток на работната сесија, односно се состана со претставниците на ЕСЕ и службеник од МЗ.

¹² Според Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија, (ЕСЕ)), извештаите следат стандард и се во согласност со предвидениот опсег на информации. Преглед на 19те извештаи од страна на истражувач на МНИ доведе до заклучок дека поседуваат податоци за бројот на покриени пациенти, трошоците на секоја процедура итн. Освен процедурите кои вклучуваат операции и третирање, извештаите меѓудругото содржат и информации на опремата и обуки.

¹³ Национален акциски план за отворена влада 2018-2020, стр.29, достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf.

¹⁴ Ibid, стр.31.

5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки

Наслов: Креирање на законска обврска за договорните органи за задолжително објавување на информации кои се однесуваат на договорите за јавни набавки на нивните интернет страници.

Обврската која е резултат од вториот Акциски план на ОВП (2014-2016) и го утврдува минимумот на информации за јавни набавки, кои договорните органи треба да ги објавуваат на нивните интернет страници по препорака на Бирото, е волонтерска и не е почитувани од многу договорни органи. Секој договорен орган треба да го објави годишниот план за набавки, со линк до Електронскиот систем за јавни набавки, за информации што се однесуваат на повици за јавни набавки, договори и исто така мора да го исполнуваат делот за реализирани договори на ЕСПН..

Задолжителното објавување на овие информации кои во моментот се на волонтерска база ќе се зголеми: транспарентноста и отчетноста на јавните институции во однос на трошење на јавните пари; степенот на свест на граѓаните за тоа како нивните пари се трошат; интегритет и доверба во институциите; ефикасност во управувањето со јавните фондови.

(Министерство за финансии, Биро за јавни набавки; Институции со поддршка: договорни органи, Центар за граѓански комуникации. Јули 2016 - јуни 2018)

5.6. Воведување на регистар на договори за концесија

Наслов: Воведување на јавно достапен регистар на договори за концесии

Недоволен пристап до јавни информации за склучени договори и концесии, како и договори склучени помеѓу државните институции и приватните субјекти, наспроти постојната транспарентност на склучени договори за јавни набавки која е основна.

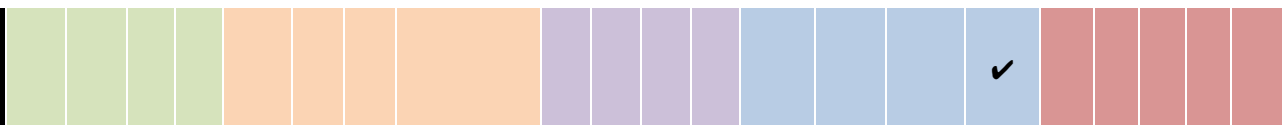
Министерството за економија треба да изработи регистар на склучени договори и концесии и да го направи достапен на својата интернет страница, со редовно ажурирање. Обезбедување на одреден степен на транспарентност за поефикасно управување со јавните фондови.

(Министерство за економија; Институции со поддршка: Центар за граѓански комуникации. Јули 2016 - јуни 2018)

Забелешка на уредникот: Заложбите 5.3 и 5.6 имаат за цел да ја зголемат транспарентноста околу информациите за јавни набавки, и поради тоа се споени заедно. Текстот на заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете

<https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнетост		Среднорочно		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанска вклученост	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки			✓		✓						✓		✓					✓			
			✓		✓						✓			✓		✓			✓		

Цел на залошбата:

Залошбата се надоградува на иницијативата во вториот Акциски план на Македонија (2014-2016), а залошбата 5.3 вклучува барање на објава на (1) годишен план за набавки, (2) јавни повици за набавки, (3) известувања за склучени договори и (4) извршени договори.

Целта на залошбата 5.6 беше воведување на јавно достапен регистар на договори за концесии, вклучувајќи го името на концесионерот, бројот и датумот на договорот, видот на минерален сировински материјал, општината која ги извршува активностите околу концесијата и опфатот на областа под концесија. Залошбата цели кон адресирање на недостатокот на јавни информации на склучени договори и концесии, особено во полето на експлоатација на минерални ресурси во државата.

Статус

5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки

Среднорочно: Незапочнато

Активностите од залошбата не беа започнати до средниот рок. Согласно Бирото за јавни набавки, новиот закон требало да биде усвоен до крајот на 2017 “но поради политичките предизвици во 2017 понатамошните активности беа пролонгирани до октомври 2018.”¹

Краен рок: Ограничено

Очекуваните амандмани или усвојувањето на нов Закон за јавни набавки не се случија се до септември 2018 година, крајниот рок на имплементацијата. Јавното објавување во јавност на информациите за јавни набавки адресирани со залошбата 5.3 не беше формално задолжително (годишните планови за набавки, повици за набавки, известувања за склучување договори и спроведени договори) и не започна да се практикува.² Но сепак, беа преземени неколку чекори во оваа насока.

Изработката на Законот за јавни набавки започна на 31 јануари 2018³ година и процесот беше објавен на Единствениот национален електронски регистар на прописи (ЕНЕР) од страна на Министерството за финансии.⁴ Првиот предлог Закон беше објавен на 6 февруари 2018, а дополнета и изменета верзија беше објавена на 4 мај 2018.⁵ Истовремено и Упатството за доставување предлози на вториот предлог Закон за јавни набавки.⁶ ГОи беа вклучени во првиот предлог закон, но сè до пишувањето на овој извештај, само едно од достигнувањата предвидени со залошбата беше вклучено, а тоа е задолжителната објава на годишни планови за набавки.⁷

Бирото за јавни набавки објави две препораки на нивната интернет страница: да ги информира државните институции коишто спроведуваат јавни набавки за новата функционалност за лесно да ги поврзат четирите групи на информации потребни за нивната локација во електронскиот систем за јавни набавки, а потоа објавување на линковите на нивните интернет страници.

5.6. Воведување на регистар на договори за концесии

Среднорочно: Комплетно

Оваа залошба беше целосно имплементирана до средниот рок. Министерството за економија објави табеларен регистар на договори и концесии кои се однесуваат на експлоатацијата на минерални сировини. Регистарот ги вклучува сите категории на податоци коишто се бараат во акцискиот план: името на концесионерот, бројот и датумот на договорот, видот на минерални сировини, општината која ги спроведува активностите на концесијата и опфатот на областа под концесија. Регистарот е достапен во Excel формат и само на македонски јазик.⁸

Дали ја отвори владата?

5.3. Задолжително објавување на информации за јавни набавки

Пристап до информации: Непроменето

Законот за јавни набавки не беше усвоен за време на периодот на спроведување. Со тоа, сеуште не е задолжително за одговорните органи да објавуваат информации како што се годишните планови за набавки и повиците за набавки. На крајот, владата ниту објави некакви информации, ниту пак го подобри квалитетот на објавените информации.

5.6. Воведување регистар на договори за концесии

Пристап до информации: Маргинално

На почетокот на акцискиот план постоеше недостаток од систематизирани јавни информации за договорите и концесиите помеѓу државата и приватните компании во полето на експлоатација на минералните ресурси во земјата. Министерството за економија објави Excel документ на својата интернет страница со имињата и деталите за контакт на субјектите коишто добиле концесии.⁹ Податоците се достапни во отворен формат (Excel) и без рестрикции за промена на податоците. Објавувањето на достапни и систематизирани податоци претставува позитивна промена. Но сепак, Excel документот не ги прикажува сумите на концесиите или линкови до оригиналните договори.

Понатомошно пренесување?

Заложбата 5.3 беше пренесена во следниот акциски план во третата тема, 'Фискална транспарентност'. Заложбата (3.2) е насловена 'Можност за објавување на основни информации за јавните набавки на интернет страниците на институциите (договорни органи во јавните набавки).¹⁰ Заложбата цели кон обезбедување лесно разбирливи информации за јавните набавки (околу 1 милијарда евра годишно). Поконкретно, активностите на заложбата вклучуваат: 1) зголемување на бројот на институции кои ја користат можноста за автоматско симнување на податоците од ЕСЈН (електронскиот систем за јавни набавки на Бирото за јавни набавки) за објавување на годишните планови за набавки; 2) зголемување на бројот на институции кои ја користат можноста за автоматско симнување на податоците од ЕСЈН за да ги објавуваат известувањата за реализираните договори на нивните интернет страници.¹¹

¹ Механизам за независно известување: Извештај за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.58 достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MHI-Report_2016-2018_EN.pdf;

² Герман Филков (Центар за граѓански комуникации), интервју со истражувач од МНИ, 31 август 2018

³ Достапно на: https://ener.gov.mk/files/propisi_files/ria1/4_1529028128%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%80%D1%82%20-%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%B7%D0%B0%20%D1%98%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D0%B1%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B8_1.1.doc ;

⁴ https://ener.gov.mk/Default.aspx?item=pub_regulation&subitem=view_reg_detail&itemid=Xp2x6ms4eMDvLz1aB8J7aA. Последниот нацрт на Законот за јавни набавки беше објавен на 28 декември 2018 година.

⁵ Достапно на: https://ener.gov.mk/files/propisi_files/ria1/6_306661514%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%80%D1%82%20-%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD_%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BB%D0%BE%D0%B3%20%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%B7%D0%B0%20%D1%98%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D0%B1%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B8_1.2.doc ;

⁶ Ibid.

⁷ Герман Филков (Центар за граѓански комуникации), интервју со истражувач од МНИ, 31 август 2018.

⁸ Регистарот е достапен на <http://www.economy.gov.mk/doc/2446>.

⁹ <http://www.economy.gov.mk/doc/2446>)

¹⁰ Национален Акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020, стр.27, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf;

¹¹ Ibid.

5.4. Вклучување на Граѓанскиот сектор во планирањето на ИПА 2

Наслов: Вклучување на претставници на здруженија и фондации, како и други граѓански организации, на транспарентен и објективен начин во секторски работни групи за планирање и програмирање на ИПА 2.

Иако беа одржани консултации со граѓанските организации во подготовка на одредени предлози за документите на секторско планирање, тие не овозможуваат еднакво учество на граѓанскиот сектор во сите плански и програмски фази на претпристапната поддршка од ЕУ. За транспарентно и легитимно вклучување на граѓанското општество во работата на секторските работни групи, Секретаријатот за европски прашања објави повик “Отворени со граѓанското општество” за регистрација на сите заинтересирани граѓански организации за консултација и учество во работните групи за ИПА 2. Со цел да се зголеми отчетноста и сопствеништвото во програмските процеси, објавениот список на граѓански организации и индикативниот преглед се доставени до секторските работни групи, наведувајќи дека можноста за соработка со други релевантни граѓански организации е отворена.

- Креирање на нови механизми за граѓанско учество во процесот на управување со јавните ресурси;
- Употреба на достапните податоци и знаење за граѓанското општество подобро да ги идентификува клучните предизвици и соочувањето со нив;
- Зголемена заедничка доверба помеѓу државата и граѓанското општество како резултат на зголемена транспарентност и вклученост во процесот на програмирање и подобрување на квалитетот на демократијата.

(Секретаријат за европски прашања; Институции со поддршка: Координатори на секторски работни групи во одделенијата на министерствата, заинтересирани здруженија и нивните мрежи. Јули 2016 – јуни 2018)

5.5. Објавување податоци за ОРИО

Објавување на податоци за потпишани договори и добиена поддршка преку Програмата за развој на инфраструктура (ОРИО) финансирана од Холандија

Нема јавно достапни информации и податоци за потпишани договори и добиена поддршка преку програмата ОРИО финансирана од Кралството Холандија што ја вклучува и Р. Македонија. Во делот наменет за ОРИО програмата на интернет страницата на Секретаријатот за европски прашања како компетентна институција за промоција на програмата ОРИО во Р. Македонија, ќе се објавува список на државни институции од РМ коишто аплицирале и добиле средства од ОРИО програмата; ќе се објавуваат потпишани договори помеѓу институциите апликанти на РМ и Холандија; ќе се објавува целосната апликација со детали за целите и насоката на проектите финансирани од ОРИО програмата; ќе се обезбедува информации за статусот на проектот (фаза на развој, фаза на спроведување и фаза на одржување) и ќе се објавуваат податоци на полугодишна основа за целосно добиени и потрошени средства за време на предвидениот период,

Мерката придонесува кон зголемување на транспарентноста и отчетноста на државните институции во управувањето со странската поддршка.

(Секретаријат за европски прашања; Институции со поддршка: Министерство за здравство, Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените (ЕСЕ). Јули 2016 – јуни 2018.

Забелешка на уредникот: Заложбите 5.4 и 5.5 беа споени затоа што и двете го поддржуваат спроведувањето на меѓународни, тековни проекти и ја споделуваат одговорната институција за имплементација (Секретаријатот за европски прашања). Текстот на заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете

<https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнетост				Средн орочно	Дали ја отвори владата?
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Краен рок	
5.4. Вклучување на граѓанскиот сектор во планирање на ИПА 2		✓				✓				✓				✓				
5.5. Објавување на податоци на ОРИО				✓	✓						✓		✓	✓			✓	

Цел на заложбата:

Заложбата 5.4 има за цел подобрување на еднаквото учество на граѓанските организации во планирањето и имплементирањето на Инструментност за претпристапна помош 2 (ИПА 2), што е финансискиот механизам преку кој Европската Унија (ЕУ) ја поддржува Македонија во пристапниот процес кон ЕУ.¹ Заложбата ги содржи следните три активности: воспоставување на транспарентен процес за вклучување на претставниците на здруженија и фондации во секторски работни групи; презентирање на рамка за координација на ИПА 2; и вклучување на претставници на ГОи во секторските работни групи.²

Објектот за развој на инфраструктурата (ОРИО) е финансиран од Холандското Министерство за надворешни работи за да го охрабри развојот на јавна инфраструктура во земјите во развој, но немаше достапни информации за потпишаните договори и добиената помош преку ОРИО програмата.³ Целта на заложбата 5.5. беше да се подобри транспарентноста и отчетноста на јавните институции коишто управуваат со средствата и договорите добиени од странска помош. Оваа заложба повлекува објава на следните ставки: список на државни институции во Македонија што аплицирале и добиле средства од ОРИО програмата, потпишаните договори помеѓу институциите апликанти од земјата и Холандија и информации за состојбата на проектот.

Статус

5.4. Вклучување на граѓанскиот сектор во планирање на ИПА 2

Среднорочно: Ограничено

Заложбата имаше ограничена исполнетост до средниот рок. Од трите активности на заложбата, само втората која презентираше рамка за координација за ИПА 2, беше исполнета. Беа одржани прелиминарни состаноци со државните секретари во Секретаријатот за европски прашања (СЕП) и беа поднесени предлог правила кои ја конципираат процедурата за поставување на секторски работни групи, кои чекаат одобрување. Но, процесот на формирање секторски групи потфрли „поради нерамнотежата на претставеност на државните институции и ГОи“. Дополнително СЕП се повлече од процесот бидејќи не се сметаше како соодветна институција за менаџирање на истиот.⁴

Краен рок: Значително

Во однос на првата активност на залошбата, работните групи беа поставени за планирање и програмирање на ИПА 2, иако тоа покажа нееднаква претставеност на ГОи. Всушност, министерствата користеа различни методи на покана и вклученост на претставници од ГОи во секторските групи.⁵ Некои министерства вклучија претставници од ГОи со име и презиме детерминирано со Одлука, додека други министерства и СЕП имаа поотворен пристап, наведувајќи го само името на организацијата без прецизирање на лицето што ќе ја претставува на состаноците за да се дозволи флексибилност.⁶ Претставниците од ГОи што беа интервјуирани изразија низок степен на задоволство од начинот на кој што државните органи ги вклучиле ГОи. Освен хетерогениот пристап, органите не го објавија составот на работните групи во задоволителен степен, ниту пак ја делегираа таа обврска на ГОи. Процесот на “собирање на податоци” беше исто така хетероген. Работната група за Правда беше посистематизирана и респонзивна на внесот на информации, додека онаа за реформата на јавната администрација помалку, со тоа што тие официјално не собраа влезни информации. Внатрешни работи не ги прифатија информациите од Асоцијацијата Зенит.⁷

Третата активност на залошбата беше значително исполнета, со тоа што девет секторски групи беа воспоставени до крајниот рок. На министерствата кои ги водеа секторските групи им беа дадени упатства од СЕП (пред да се повлече) за вклучување на ГОи.⁸ Секоја група вклучуваше претставници од донаторите и ГОи за да се олесни процесот на програмирањето на ИПА и другите аспекти на спроведувањето. Од септември 2017 до август 2018 година, секторските групи се состанаа два пати да учествуваат во програмирањето на ИПА 2019 фондовите, собирајќи 50 милиони евра во три сектори: 1) сектор конкуренција и иновација, 2) сектор земјоделство и рурален развој, храна, ветеринарна медицина и фитосанитарна заштита и 3) сектор образование, вработување и социјални политики. Првиот состанок вклучуваше презентирање на иницијалните идеи за програмирањето на фондовите за ИПА 2019, а вториот состанок беше за прифатените проекти коишто ќе бидат финансирани преку ИПА2019. Претседавачи на секторските групи беа секторските министри.⁹

Техничките состаноци помеѓу раководителите на техничките сектори на министерствата и донаторите, како и билатералните состаноци помеѓу претставници на министерствата и ЕУ делегацијата, исто така се случија во овој период. Останатите шест секторски работни групи коишто не ги програмираа средствата за ИПА 2019, секоја се имаше еден состанок на различни теми.¹⁰

5.5. Објавување на податоци за ОРИО

Среднорочно: Незапочнато

Оваа залошба не беше започната до средниот рок за известување.¹¹

Краен рок: Ограничено

Во декември 2017, владата ја префрли обврската за спроведување од СЕП на МЗ. Владата исто така го задолжи МЗ да ги објавува одговорите на барањата за информации (најмногу поднесувани од ЕСЕ) поврзани со ОРИО проектот.¹²

До септември 2018 година, целосната комуникација помеѓу МЗ и Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените (ЕСЕ) која се однесува на ОРИО проектот, беше објавена на интернет страницата на МЗ преку два линкови, ‘Dopisi1’¹³ и ‘Dopisi2’¹⁴. Двата линкови обезбедуваат пристап до широк спектар на скенирани документи, вклучувајќи барања за пристап до информации од јавен карактер и одговорите од МЗ. Структурата на овие датотеки со кореспонденцијата го отежнува процесот на нивно прегледување, затоа што скенирани се слики и не постои можност текстот да се пребарува. Додека ова обезбедува одреден степен на информации поврзани со ОРИО проектот, оваа залошба не заврши со објавување на целосни информации за примателите на средствата од ОРИО, проектите кои кореспондираат, добиените и потрошените средства. Оттука, исполнетоста на залошбата е ограничена. Структурата на датотеките со кореспонденција го отежнува процесот на прегледување затоа што скенирани се слики и нема можност за пребарување во текстот.

Дали ја отвори владата?

5.4. Вклучување на граѓанскиот сектор во планирање на ИПА 2

Граѓанска вклученост: Маргинално

Вклучување на претставници од ГОи во програмирањето на ИПА, оди подалеку од самиот ИПА. До пишувањето на извештајот, ГОи беа вклучени во подготовка на стратешки документи и акциски планови на повеќето владини политики. Процесот се стопира при крајот на 2017, најмногу поради политичките околности. До август 2018 година, веднаш по завршувањето со периодот на имплементацијата на акцискиот план, ГОи беа вклучени во процесот на програмирање на ИПА за три сектори вклучени во ИПА 2019. Накратко, споредено со минатото оваа заложба донесе маргинално подобрување во вклученоста на ГОи во програмирањето на ИПА.

5.5. Објавување на податоци за ОРИО

Пристап до информации: Непроменето

Оваа заложба целеше кон овозможување на целосен список на сите државни институции коишто аплицирале и добиле средства од ОРИО програмата, договорите потпишани помеѓу институциите кои аплицирале од Македонија и Холандија и целите и насоките на финансираните проекти, информации за состојбата на проектите (фаза на развој, на спроведување и на одржување) и податоци на полугодишна основа за вкупно добиените и потрошени средства за време на предвидениот период.

Иако со задоцнување и покрај недостатокот на внатрешна координација помеѓу административните тела, МЗ ги објави своите одговори на барањата за пристап до информации од јавен карактер поврзани со ОРИО проектот, Сепак, она што е достапно се скенирани документи коишто се тешки за прегледување и не се подредени на начин за употреба. Заложбата не го оствари ветувањето за објавување на целосни информации за проектот, такашто немаше промена во смисла на подобрување на пристапот до информации.

Понатомошно пренесување?

Заложбата 5.4 не беше пренесена во следниот акциски план.¹⁵ Според СЕП, програмирањето на ИПА финансирањето бара инклузивен и секторски пристап. Покрај процесот на ОВП, вклученоста на ГОи е континуиран процес и е задолжителен за државните органи како барање на ЕУ.¹⁶

Заложбата 5.5 исто така не беше пренесена во следниот акциски план¹⁷ поради тоа што според МЗ, таа е комплетно исполнета¹⁸, до средниот рок. Покрај тоа, ОРИО веќе не е активна програма.¹⁹

¹ Инструментот за претпристапна помош (ИПА) е начинот на којшто ЕУ ги поддржува реформите во земјите на проширување со финансиска и техничка помош. Погледнете https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/instruments/overview_en

² Механизам за независно истражување (МНИ) Извештај за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.60, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MNI-Report_2016-2018_EN.pdf

³ Ibid.

⁴ Механизам за независно истражување (МНИ) Извештај за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.60.

⁵ СЕП го координираше процесот, но секое ресорно министерство беше на чело на групите

⁶ Евгенија Кирковски (Секретаријат за европски прашања) интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 30 август 2018.

⁷ Асоцијација ЗЕНИТ: <https://www.zenith.org.mk/>. E-mail correspondence from the MNI team with Aleksandar Nikolov (Zenith), on 13 April 2019.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Како доказ дека состаноците вистина се случиле, Евгенија Кирковски од СЕП достави 12 електронски пораки до тимот на МНИ Македонија, кои содржат: покани, агенди, работни материјали и powerpoint презентации од состаноците на работните групи.

¹¹ Механизам за независно истражување (МНИ) Извештај за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.61, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MNI-Report_2016-2018_EN.pdf.

Според владината самопроценка, проектот бил прекинат, иако не е јасно под кои основи.

¹² Билјана Бабушкова (Раководител на Единица за внатрешна ревизија, Министерство за здравство) интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 13 септември 2018.

¹³ <http://zdravstvo.gov.mk/wp-content/uploads/2018/09/Odgovori-Ministerstvo-za-zdravstvo-ESE-pages-1-165.pdf>

¹⁴ <http://zdravstvo.gov.mk/wp-content/uploads/2018/09/Odgovori-Ministerstvo-za-zdravstvo-ESE-pages-166-334.pdf>

¹⁵ Национален акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf.

¹⁶ Евгенија Кирковски (Секретаријат за европски прашања) интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 30 Август 2018.

¹⁷ Национален акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf.

¹⁸ Билјана Бабушкова (Раководител на Единица за внатрешна ревизија, Министерство за здравство) интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 13 септември 2018.

¹⁹ Национален акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf.

5.8. Објавување податоци за финансиска поддршка за рурален развој

Наслов: Објавување на податоци за планирана и реализирана домашна и странска поддршка за рурален развој и земјоделство на квартално ниво

Непостојењето на конкретни информации за сумата на финансиите и мерката на Владата за финансиската поддршка на земјоделството во одредена година, исплатена согласно Програмата, или исплатена согласно програмите од претходни години, често амандманите и дополнувањата на Програмата (понекогаш и само еден ден по усвојувањето), предизвикуваат збунетост за достапноста на податоците и редуцираната транспарентност и отчетност за протоколот на јавни средства. Зголемена транспарентност во управувањето со јавните финансии преку:

- Објавување на обезбедената државна и странска помош во согласност со мерката, по локација, сумата на државна или странска помош и согласно Програма за финансиска поддршка
- Достапни информации за граѓаните за пристап до податоците

(Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, Министерство за здравство; Институции со поддршка: Центар за економски анализи. Август 2016 – во тек)

Забелешка на уредникот: Текстот на заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Среднорочно		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанска вклученост	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	големо	Извонредно
5.8 Објавување податоци за финансиска поддршка за рурален развој				✓	✓						✓		✓					✓			
													✓								

Цел на заложбата:

Заложбата цели кон подобрување на информациите објавени од Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР) на нивната интернет страница. Конкретно, адресираше барање поставено од ГОи да се подобри форматот и структурата на податоците за поддршка во руралниот развој и земјоделството. Тоа беше предвидено да се направи преку публикација на квартални податоци на количината на овозможени државни и странски средства за поддршка во земјоделството (по програма, мерка и локација).

Статус

Среднорочно: Незапочнато

До средниот рок оваа заложба не беше започната, како имаше информација од АФПЗРР и партнерските ГОи (конкретно ЦЕА).

Краен рок: Незапочнато

До крајот на период за известување, немаше преземени активности. Освен фактот дека работната група задолжена за залошбата немаше одржано состаноци,¹ немаше напредок кој би индицирал дека одредени напори биле направени за спроведување на залошбата.² Податоците за финансиска поддршка за рурален развој не се објавени во форматот побаран од оваа залошба.³ Податоците за финансиската поддршка се објавуваат на интернет страницата на АФПЗРР.⁴ Според вклучените ГОи, податоците би требало да се објавуваат квартално, не годишно и би требало податоците да бидат образложени на дополнителни основи, покрај описот на мерката, името и презимето на корисниците и доделената сума.

Дали ја отвори владата?

Пристап до информации: Непроменето

Со тоа што не беа преземени активности во оваа залошба, моменталната пракса на владата во врска со пристапот до информации е непроменета.

Понатамошно пренесување?

Залошбата 5.8 не беше пренесена во следниот акциски план⁵. Според ГОи, интересот во оваа залошба беше изгубен поради неактивноста во спроведувањето. Сепак, тимот на МНИ препорачува АФПЗРР да ги подобри своите ИТ капацитети, комуникацијата со ГОи и да поставува реалистичен формат и структура на податоците издадени од сите чинители.

¹ Габриела Димовска (Центар за Економски Анализи – Скопје), интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 21 Август 2018.

² Ibid.

³ Тимот на МНИ – Македонија побара потврда за информациите за состојбата на залошбата од Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР) но институцијата не одговори. Сепак, освен членовите на ГОи статусот на „незапочнато“ го потврди и националниот координатор за ОВП – г-ѓа Гордана Димитровска (интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 23 Август 2018).

⁴ Погледнете http://www.ipardpa.gov.mk/Root/mak/default_mak.asp.

⁵ <http://www.mio.gov.mk/?q=mk/documents/open-government-partnership> (пристапено на 4 септември 2018).

6. Тема Отвореност на локално ниво

6.1. Развивање на транспарентност и стандарди за отворени податоци

Наслов: Развивање стандарди за транспарентност и отворени податоци на локално ниво

Поради непостоењето на стандарди за транспарентност на локално ниво, интернет страниците на општините се разликуваат во структурата и објавата на податоци. Исто така, нема спроведување на Законот за отворени податоци на локално ниво, иако исто така се однесува на единиците на локалната самоуправа. Овие околности не обезбедуваат соодветен пристап до информации од јавен карактер. Исто така нема предвидливост или пребарување на податоците, ниту пак можат да бидат споредени или обработени.

Воспоставување стандарди за транспарентност и отворени податоци кои ќе бидат корисни за граѓаните, како и прифатени и применувани од сите единици на локалната власт. Податоците и датотеките коишто произлегуваат од општинските одговорности и коишто треба да бидат објавувани на интернет страниците на сите општини како и во формат на отворени податоци, ќе бидат идентификувани со анализа на законската рамка и консултација со граѓанските организации и општини. Обуките за организациите за користење на отворените податоци како и создавање на мрежа на ГОи, локалната и централната власт, со цел да се обезбеди апликбилност и одржливост,

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: Министерство за информатичко општество и администрација, Единиците на локална самоуправа (Скопје, Куманово, Велес, Штип, Струмица, Тетово, Битола Струга), Центар за управување со промени, ГОи на локално и регионално ниво. Јули 2016 - јуни 2017)

Забелешка на уредникот: Текстот за залошбата е скратен. За целосната верзија погледнете. <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на залошбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Среднорочно Краен рок		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргилно	Големо	Извонредно
6.1 Развивање на транспарентност и стандарди за отворени податоци			✓		✓						✓					✓		✓			

Цел на залошбата:

Македонија бележи ниско ниво на различни индекси за отворени податоци¹. Дополнително, немаше транспарентност и стандарди за отворени податоци на локално ниво, што води до објавување на податоци од единиците на локалната самоуправа (ЕЛС) во различни формати.

Заложбата 6.1 цели кон адресирање на овој недостаток на транспарентност со спроведување на следните активности:

- Анализа на правната рамка која што ги идентификува обврските на ЕЛС да објавуваат информации;
- Воспоставување на мрежа од граѓанските организации, локалната и централната власт со цел да се применуваат стандардите и одржливоста на нивната имплементација;
- Образложување на стандардите и протоколите за транспарентност и отворени податоци на локално ниво;
- Зајакнување на капацитетите за користење на отворените податоци на локално ниво.

Статус

Среднорочно: Комплетно

Оваа заложба беше комплетно исполнета до средниот рок. Центарот за управување со промени и Министерството за локална самоуправа направија анализа на правната рамка во поглед на надлежностите на ЕЛС.² Беа изработени уште две дополнителни анализи поврзани со ова, споредба на најдобрите практики за отворени податоци³ и репрезентативна анкета за информации за отворените податоци кои граѓаните би ги сметале од витално значење.⁴ Со цел да се воспостават мрежи помеѓу граѓанските организации и централната и локалната власт, беа креирани две платформи: една за организациите на ОВП и уште една на локално ниво. Беа одржани три работилници за ГОи и администрацијата на ЕЛС за отворени податоци. Дополнително осум работилници во осумте плански региони беа одржани кон крајот на 2016 и почетокот на 2017 година.⁵

Дали ја отвори владата?

Пристап до информации: Непроменето

Пред оваа заложба, бидејќи стандардите не беа соодветно поставени, ЕЛС објавуваа податоци во различни формати. Иако сите четири активности на заложбата беа завршени до средниот рок, тие преодоминантно се фокусираа на подготвувачки чекори за употреба на отворените податоци, како што е елаборирање на стандардите за транспарентност на локално ниво и зајакнување на капацитетите. Како таква, заложбата не придонесе директно кон објава на повеќе податоци во јавноста, но ја постави основата за понатамошните чекори во оваа насока. Службеници од МИОА потврдија дека ЕЛС се подготвени за воведување на стандардите за отворени податоци на локално ниво, но на „некои од ЕЛС“⁶ им недостасуваат ресурси за тоа. Генерално, заложбата не водеше кон промени во пристапот до информации.

Понатамошно пренесување?

Заложбата 6.1 не се пренесе во следниот акциски план со оглед на тоа што е веќе целосно исполнета.

¹ 2016 Отворени податоци

Барометар: https://opendatabarometer.org/4thedition/detailcountry/?_year=2016&indicator=ODB&detail=MKD; 2016 Инвентар на отворени податоци: <http://odin.opendatawatch.com/ReportCreator/ExportCountryReport/MKD/2016>; и 2016 Глобално

Индекс на отворени податоци: <https://index.okfn.org/place/mk/>

² Ели Чакар (Министерство за локална самоуправа), интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 23 август 2017.

³ Компаративна анализа на практики за отворени податоци достапна на http://cup.org.mk/publications/CUP_Komparativna_analiza_MK_WEB.pdf.

⁴ Анкетата за информации за отворени податоци што граѓаните ги сметаат од витално значење е достапна на http://cup.org.mk/publications/CUP_Istrazuvanje.pdf.

⁵ За повеќе информации, погледнете го Извештајот за напредок од 2017 година, од Механизмот за независно истражување (МНИ).

⁶ Ели Чакар (Министерство за локална самоуправа), интервју со истражувач од Механизмот за независно истражување (МНИ), 30 август 2018.

6.2. Унапредување на финансиската транспарентност на Единиците за локална самоуправа

Наслов: Воспоставување на нови алатки за унапредување на финансиската транспарентност и отчетност на единиците на локалната самоуправа

Постои потреба за обезбедување институционален и полесен пристап за информации во поглед на работата на локалната власт, акцентирајќи ја имплементацијата на јавните финансии. Воспоставувањето на контролните одбори во општините како пристапен начин на информирање на членовите на советот и граѓаните за клучни финансиски податоци од работата на општинските и државните служби, преку автоматски проценки на кварталните извештаи на реализацијата на буџетот, подготвено од општествена администрација и нивната достапност за членовите и јавноста користејќи ги контролните одбори.

Полесен пристап до информации кои го охрабруваат учеството помеѓу граѓаните и ја зголемува довербата. Информациите наменети за членовите на советот, како одбрани претставници на граѓаните дозволува зајакнување на контролата врз имплементацијата на локалните јавни финансии од општинските совети, и оттука транспарентноста, отчетноста и одговорноста во трошењето на јавни пари.

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: Министерство за финансии, Единици на локална самоуправа, УНДП, Здружение на единици на локална самоуправа (ЗЕЛС). Јули 2016 - декември 2017)

Забелешка на уредникот: Текстот за заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Предлог на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Среднорочно Краен рок		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
6.2 Унапредување на финансиската транспарентност на ЕЛС		✓			✓					✓					✓					✓	
															✓						

Цел на заложбата:

Обезбедување транспарентност на јавните финансии на локално ниво беше предизвик за единиците на македонската локална самоуправа (ЕЛС). Заради оваа причина, заложбата 6.2 целеше кон воведување на иновативен пристап и алатки за граѓаните полесно да пристапуваат и да ги процесираат податоците на финансиското управување на ЕЛС, со идентификување на важни финансиски индикатори кои треба да се објават и поставување на функционални алатки за пристапување и симнување на финансиските податоци. Заложбата исто така ги таргетираше членовите на советите на ЕЛС, со цел членовите на советот да се подобро информирани и проактивни за финансиските аспекти на ЕЛС.

Поконкретно, заложбата утврди да:

- Се идентификуваат најважните индикатори (во поглед на финансиска отчетност и транспарентност) и да бидат јавно достапни;
- Поставување на електронски 'табли' (dashboards – софтверски решенија) и мобилна апликација за овозможување на комуникација со граѓаните за финансиските податоци;
- Имплементирање на електронски 'табли' на интернет страниците на општините и мобилната апликација;
- Имплементација на дополнителна алатка (во шест општини) за воведување на иновации во управувањето.¹

Статус

Среднорочно: Значително

Оваа заложба беше значително исполнета до средниот рок. Дваесет индикатори беа идентификувани преку делиберативен процес кој ги вклучуваше сите чинители; беше креирано софтверско решение за електронски 'табли' за општините и мобилната апликација беше одобрена од Google Play и чекаше да биде одобрена од Apple Store. Третата и четвртата активност на заложбата не беа започнати до средниот рок.

Краен рок: Значително

Беше постигнат значителен напредок во имплементацијата на заложбата, иако не беше целосно исполнета. Освен првата активност која што заврши до средниот рок, втората и третата активност беа комплетираны пред роковите поставени во Акцискиот план 2016-2018. Софтверското решение за контролните 'табли' беше објавено и линковите до контролниот одбор беа објавени на интернет страниците кај пет од шест планирани ЕЛС (Валандово, Чаир, Св. Николе, Охрид и Велес – Струмица ќе ги објави набрзо)^{2,3}. Понатаму, мобилната апликација е исто така функционална и на Google Play и на Apple Store⁴. Сите потребни индикатори се достапни за пристап и симнување преку контролните 'табли' и мобилната апликација.

Сепак, четвртата активност на заложбата не беше исполнета до крајниот рок. Креирањето дополнителна алатка за воведување иновации во управувањето е во почетна фаза и е задоцнета. УНДП доделува средства (12 000 CHF за секоја ЕЛС) за сите шест ЕЛС за активности коишто можат да вклучат било што од софтвер до инфраструктурни решенија за унапредување на управувањето на ЕЛС. Дополнително, отворен е јавен повик за апликации за креативни решенија. Велес беше најнапредната ЕЛС во поглед на спроведени активности; во тек е и адаптација на Собраниската сала со иновативни технички решенија.

Дали ја отвори владата?

Пристап до информации: Големо

Оваа заложба го адресира недостатокот на транспарентност околу јавните финансии на локално ниво и неможноста за систематска екстракција и промена на податоците за финансиското управување на ЕЛС.

Активностите на заложбата значително ја променија можноста за членовите на советот и општата јавност да им пристапуваат на финансиските индикатори на ЕЛС. Прво, идентификацијата на индикаторите претставува голем чекор во дефинирање на обемот на финансиските податоци коишто треба да се достапни за јавноста. Индикаторите вклучуваат вкупен приход од работењето, вкупните оперативни трошоци, целокупниот приход на капитал, збирот на капитални трошоци, приходи по категорија, расходи по категорија, обврски, примени трансии, ситуација со долгот во периодот на известување, позајмување на општините и јавните претпријатија итн. Согласно претставникот на УНДП во процесот, селектираните ЕЛС биле отворени и спремни за споделување на нивните финансиски податоци.⁵ Второ, креирањето на онлајн и мобилни алатки (достапни за Android и IOS) обезбедува можност за симнување и промена на финансиските податоци во шест општини, што поставува преседан за да го следат другите ЕЛС. Додека во минатото ЕЛС објавуваа минимум информации во врска со

финансиското управување, имплементацијата на оваа заложба индицира значително унапредување.

Понатошоно пренесување?

Заложбата 6.2 се пренесе во следниот акциски план како дел од петтата тема, која што се бави со транспарентност на локално ниво. Новата заложба (5.1) е насловена „Воспоставување на нови алатки за унапредување на фискалната транспарентност и отчетност на ЕЛС и социјалната инклузија,“ а ги вклучува следните активности на заложбата: поставување на електронски табли, комуницирање на финансиски податоци на интернет страниците на ЕЛС, имплементирањето на дополнителна алатка во 24 ЕЛС и соработка со граѓаните и ГОи при имплементацијата на дополнителните алатки.

¹ Иако не е експлицитно наведено во акцискиот план, дополнителната алатка е замислена како алатка за консултација на граѓаните и начин за полесен пристап до специфични услуги или податоци.

² Мартин Николиќ (УНДП Македонија), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување (МНИ), 23 Август 2018. Канцеларијата на УНДП ги поткрепи тврдењата со испраќање на конкретни функционални линкови до електронските табли. Погледнете <http://indikatori.opstinskisoveti.mk/> (пристапена на 6 септември 2018).

³ Пристапена на 6 септември 2018.

⁴ Името на апликацијата е UNDP-EMC dashboard (EMC е за Empowering Municipal Councils). Погледнете <https://itunes.apple.com/us/app/undp-emc-dashboard/id1250089236?mt=8> and <https://play.google.com/store/apps/details?id=io.cordova.myappa84322&hl=en> (Пристапена на 6 септември 2018).

⁵ Мартин Николиќ (УНДП Македонија), интервју со истражувач на Механизмот за независно известување (МНИ), 23 август 2018.

6.3. Подобрување на механизмот за институционални консултации

Наслов: Подобрување на механизмот за институционални консултации на локално ниво

Правната регулатива обезбедува тела и механизми (комисии за еднакви можности, комисии за односи на заедниците, совети за потрошувачите, локални заедници) да овозможат институционални консултации кои се однесуваат на релевантни теми за прашања од нивна надлежност пред проблемите да бидат вклучени во агендата на Општинскиот совет и за време на креирање на одредени политики. Телата се главно поставени на локално ниво, но тие функционираат со ограничен капацитет и резултати кои ја маргинализираат нивната улога.

Мерките на оваа заложба придонесуваат кон подобрување на репрезентативното носење на одлуки на локално ниво преку директно учество и заштита на правата на жените, конкретни категории или групи на граѓани. Анализата за детектирање на причините за постоечките слабости и креирање на конкретни инструменти за засилена функција на овие тела за институционална консултација.

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: Министерство за труд и социјална политика, Единиците на локалната самоуправа, Центар за истражување и креирање политики (ЦИКП), UN Women's Action. Јули 2016 – јули 2018)

6.4. Унапредување на соработката помеѓу единиците на локална самоуправа и граѓанските организации

Наслов: Зајакнување на капацитетите за соработка помеѓу единиците на локална самоуправа и граѓанските организации

Повеќето од општините сеуште немаат институционални механизми и алатки за соработка на единиците за локална самоуправа (ЕЛС) со граѓанските организации (ГОи). Резултатот е недоволно развиена соработка, особено во полињата на специјален интерес на граѓанските организации – испорака на услуги под надлежност на општините од ГОи. Транспарентната соработка помеѓу ЕЛС и ГОи е предуслов за подобро управување на локално ниво.

Воспоставувањето на механизми и алатки коишто обезбедуваат услови за поставување на пракса на институционализирана и предвидувачка соработка, а зголемената заедничка доверба ќе охрабри вклученост во јавните услуги и нивен подобар квалитет. Амбицијата е да:

- Се воспостави механизам за доделување на средства на ГОи;
- Зајакнување на капацитетите на локалната администрација и граѓанските организации за институционална соработка;
- Доделување средства на ГОи;
- Доставување на одредени социјални услуги од компетентноста на ЕЛС на ГОи;
- Следење на целиот процес од страна на ГОи.

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: УНДП, Единици на локална самоуправа (ЕЛС). Септември 2016 - декември 2017)

Забелешка на уредникот: Заложбите 6.3 и 6.4 беа групирани заедно заради нивниот сличен фокус на институционалните механизми за консултација и соработка на локално ниво.

Текстот за заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете

<https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност	Релевантност за вредностите на ОВП	Потенцијално влијание	Исполнетост	Среднорочно	Дали ја отвори владата?
					Краен рок	

	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
6.3 Унапредување на механизмот за институционалн и консултации			✓			✓					✓				✓			✓			
6.4 Унапредување на соработката помеѓу ЕЛС и ГОи				✓	✓	✓					✓			✓					✓		

Цел на заложбата:

Заложбите 6.3 и 6.4 се фокусираат на консултација и соработка помеѓу различни чинители на локално ниво. Иако Република Македонија има правна рамка која дозволува консултативни механизми, нема функционална институционална форма на консултација со граѓаните на локално ниво. Дополнително ЕЛС исто така немаат институционален механизам којшто овозможува соработка со ГОи. Заложбата 6.3 ги адресира овие прашања, преку креирање и спроведување на планови за еднакви можности во седум општини и развој на родово-базиран пристап за партиципативно креирање на политики.

Заложбата 6.4 конкретно цели кон воспоставување на механизам на соработка помеѓу ЕЛС и ГОи со креирање на методологија на финансирање на ГОи, развивање на капацитетите на одбрани општини и ГОи и обезбедување на достава на социјални услуги преку грантови.

Статус

6.3. Унапредување на механизмот за институционална консултација на локално ниво

Среднорочно: Значително

Заложбата беше значително спроведена до средниот рок. Подготовката на акциски план за еднакви можности, првата активност на заложбата, беше скоро завршена. Центарот за истражување и креирање политики го подготви Прирачникот за унапредување на родовата еднаквост и партнерските ГОи, Женска акција, а исто така одржа четири програми на еднакви можности во Чучер Сандево, Сарај, Карпош и Ѓорче Петров. Сепак, останатите три програми во други општини не се почнати.

Втората активност на заложбата беше развивање на родов пристап за партиципативно креирање на политики (преку протоколи, списоци и специјална форма за идентификација на различните приоритети и потребите на мажите и жените). ЦИКП веќе го подготви моделот кон крајот на 2016.¹

Третата активност беше обезбедување на финасиска поддршка (преку грантова шема) за шесте општини кои го прифатија институционалниот механизам за вклучување на и консултација со граѓаните. Оваа активност не беше започната до средниот рок.

Краен рок: Значително

Генерално, состојбата со спроведбата на оваа заложба останува непроменета од евалуацијата на средниот рок. Вклучените ГОи во првата активност на заложбата (Женска акција) обезбедија информации за тимот на МНИ кои сугерираат дека немало остварено напредок од средниот рок. Трите останати програми не беа комплетирани.²

Финансирањето на ГОи преку грантова шема беше планирано да започне на крајот на 2017 година, но беше одложено до крајот на 2018.³ УНДП го информираше тимот на МНИ дека шест општини ќе добијат секоја по 50.000 USD за да ги имплементираат проектите⁴ со цел вклучување на маргинализираните групи, како и решавање на родовите прашања и меѓуетничката соработка.

6.4. Зајакнување на капацитетите за соработка помеѓу единиците на локална самоуправа и граѓанските организации

Среднорочно: Ограничено

Од петте наведени активности, само првата беше целосно исполнета. УНДП и Министерството за локална самоуправа (МЛС) идентификуваа 18 општини кои сакаа да учествуваат во заложбата и следствено се проценуваа нивните постоечки механизми за соработка. Втората активност, развојот на методологија и алатки за финансирање на ГОи од општинските буџети и финансии за мониторинг, беше во почетна фаза. Третата, четвртата и петтата активност на заложбата не беа започнати до средниот рок, поради локалните избори во октомври 2017 (одложени од мај 2017), што беа предуслов за почнување на активностите.

Краен рок: Значително

Останатите достигнувања во заложбата беа исполнети или делумно завршени, освен петтата (незапочната), такашто исполнетоста е значителна. Од средниот рок, втората активност на заложбата беше целосно исполнета. МЛС и УНДП го информираа тимот на МНИ дека LOAD методологијата за финансирање на ГОи и мониторирање на финансиите била адаптирана од Босна и Херцеговина да се задоволат локалните потреби.

УНДП делумно ја исполни третата активност на заложбата, која имаше за цел создавање на адаптирани грантови шеми за секоја од избраните општини. УНДП објави иницијален повик во петте општини и работеше со локални ГОи да формира комитет за евалуација на грантовите шеми.⁵ Но, процесот беше привремено стопиран со цел повторно да се евалуира методологијата за одбирање на грантови. Во две општини (Струмица и Кавадарци) грантовите ќе продолжат со нивната имплементација, додека општина Ресен, како што информира УНДП, не поднесе успешна апликација. Во две општини, Куманово и Гостивар ќе има нов повик за апликации.⁶

Четвртата активност на заложбата, која што имаше намера да ги развие капацитетите на локалната администрација и ГОи во одбрани општини, е поврзана со третата активност. Петте одбрани општини поминаа дводневна обука организирана од УНДП. Освен обуката, УНДП исто така организираше неформална сесија за да можат да ги искомунуираат локалните ГОи за достапните проекти и барања за апликација за грант. УНДП го информираше тимот на МНИ⁷ дека ќе се одржат обуки во форма на менторство за подобри резултати.

Петтата активност на заложбата, која обезбедува испорака на социјални услуги од страна на ГОи, не беше започната во рамките на овој извештај. Иако тимот на МНИ беше информиран дека две општини (Струмица и Кавадарци) се очекува да почнат три проекти во октомври 2018⁸, ова спаѓа надвор од периодот на спроведување на овој акциски план.

Дали ја отвори владата?

6.3. Подобрување на механизмот за институционална консултација на локално ниво

Граѓанско учество: Непроменето

Оваа заложба беше формулирана за да ја подобри функционалноста на институционалните консултации на локално ниво, но спроведбата не придонесе кон отворање на владата.

Најпрво, Прирачникот за унапредување на родовата еднаквост и четирите програми одржани од Женска акција го претставуваат првиот чекор, или пилот фазата, да се вклучат родови прашања кога ЕЛС одлучуваат и ги спроведуваат нивните проекти. Со оглед на тоа што само четири ЕЛС беа опфатени, ова претставува ‘пионерски напор’⁹ да се влијае на јавното учество на локално ниво поврзано со родово сензитивните аспекти. Иако обуките се одржаа, тие сеуште не резултирале со видлива промена во јавното учество ниту пак значително променија било какви практики на локално ниво, поврзани со родови прашања.

Второто достигнување, моделот за вклучување на родовиот пристап во јавното учество во креирањето на локални политики, само овозможи формат за идна возможна акција. Граѓанските активисти индицираат дека реалното влијание беше преодминантно поврзано со тоа дека ЕЛС стануваат повеќе свесни и сензитивни во поглед на родовите прашања¹⁰ и дека активностите биле заслужни за земање предвид на родово сензитивното буџетирање во ЕЛС каде се спроведоа активностите.¹¹ Моделот за родово сензитивно буџетирање беше подготвен само од ЦИКП и како таков не доведе до видливи промени во праксата на локално ниво.

Доколку целосно се исполнеше, третото достигнување можеше да води кон промена, поради тоа што вклучува ГОи и локални органи (како и меѓународни организации) во заеднички напор, не само однапред замислено, но за активно вклучување во родово сензитивните прашања поврзани со маргинализираните групи преку специфични проекти и активности. Но, ова достигнување беше одложено за крајот на 2018 година. Поради овие причини, тимот на МНИ смета дека заложбата 6.3 не го унапреди граѓанското учество.

6.4. Зајакнување на капацитетите за соработка помеѓу единиците на локалната самоуправа и граѓанските организации

Пристап до информации: Маргинално

Граѓанска вклученост: Маргинално

Заложбата цели кон воспоставување на механизми за соработка во општините низ државата, со изработка на методологија за финансирање на ГОи, подготовка на грантови шеми, зголемување на капацитетите на ГОи и на локалните власти, и осигурување дека локалните ГОи ќе ја преземат испораката на социјални услуги на локално ниво.

Во поглед на пристапот до информации, оваа заложба имаше маргинално влијание врз отвореноста на владата. ГОи сега можат да добиваат информации во врска со целите на проектите и апликациите.¹² Според претставниците на УНДП, оваа заложба служи како „добра пракса за во иднина која ги зголемува очекувањата од ГОи на локално ниво за тоа како ЕЛС треба да се ангажираат во доделувањето финансиски средства”¹³

Постои маргинална промена на локално ниво за подобрување на граѓанската вклученост, ГОи учествуваа во обуки за градење на капацитетите коишто понатаму ќе ја зголемата нивната можност да учествуваат на локално ниво во иднина¹⁴. Заложбата создаде можности за ГОи да влијаат врз процесот на носење одлуки преку заедничка работа помеѓу УНДП и локалните ГОи да формираат комитети и да евалуираат грантови шеми. Дополнително, иницијалниот број на избрани општини како цел на грантовите шеми беше намелен од 18 на 5 и обуките беа лимитирани за ГОи само во петте избрани општини.

Понатошоно пренесување?

Дел од заложбата 6.3 беше пренесена во следниот акциски план.¹⁵ Иако значително променета, новата заложба е базирана на третата активност од заложбата 6.3. во Акцискиот план 2016 – 2018, односно селекцијата на локални проекти да добијат финансирање. Насловот на новата заложба е “Инклузивен пристап во носењето на одлуки за стимулација на локалниот и регионалниот развој” и ги опфаќа следните активности: прво, селекција на невладини претставници да ја имаат улогата на модератори на форумите, и два, организација на четири форумски сесии во секој плански регион да се идентификуваат најважните проблеми и да се одберат проекти кои што треба да бидат предложени за финансирање.

Исполнетоста на залошбата 6.4 е во финална фаза. Од таа причина, залошбата не е пренесена во следниот акциски план. Но, тимот на МНИ предлага да се преземат следните чекори:

- Проценка на искуствата на Струмица и Кавадарци со употребата на адаптирани грантови шеми и примена на овие информации за другите општини;
- Моделите за развој на капацитетите на ГОи и локалната администрација треба да бидат доработени и треба да се спроведат дополнителни тренинзи, ако тоа се бара од чинителите.
- Треба да им се пружи ефективна помош на ГОи во испораката на социјалните услуги од страна на чинителите (УНДП и МЛС)
- Бројот на избрани општини треба да се зголеми во следниот период, со оглед на намалувањето од оригиналната залошба (од 18 на 5).

¹ Достапно преку интернет на: <http://www.crpm.org.mk/wp-content/uploads/2016/12/Final-designed-CRPM-Guidebook-Gendered-Participation-Models-for-Local-Policy-making-and-Budgeting1.pdf>.

² Официјална електронска комуникација со Драгица Милошевска (Женска акција), 28 август 2018.

³ Емил Ангелов и Билјана Настовска (УНДП – Македонија) интервју со истражувач на МНИ, 23 август 2018.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Драгица Милошевска (Женска акција), интервју со истражувач на МНИ, 28 август 2018.

¹⁰ Марија Ристеска (Центар за истражување и креирање политики), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

¹¹ Ibid.

¹² ГОи можат директно да адресираат контакти во ЕЛС или УНДП во врска со грантовите шеми. Информациите не беа систематизирани на интернет страница или веб платформа.

¹³ Мартин Николиќ (УНДП – Македонија), интервју со истражувач на МНИ, 23 август 2018.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Национален Акциски план за ОВП 2018-2020 достапен на <http://www.mio.gov.mk/?q=mk/documents/open-government-partnership> (пристапено на 7 септември 2018).

6.5. Евалуирање на квалитетот на услуги на локално ниво

Наслов: Мониторинг и евалуација на квалитетот на услуги на локално ниво

Постои недостаток на интегриран и стандардизиран систем за мерење на задоволството на граѓаните во поглед на услугите кои ги обезбедуваат единиците на локална самоуправа, како и следење на резултатите од дадената услуга. Активностите што ќе се преземат со оваа заложба ќе им дозволат на граѓаните да ги постават своите цели и приоритети, а цивилното општество може истовремено да го следи успехот на општините во испораката на јавните услуги. Обезбедувањето на стандардизиран систем за мерење на „квалитетот на живот“ во сите општини (со фокус на локалните услуги), квалитетно следење на испораката на јавните услуги, како и добивањето на континуиран увид во задоволството на граѓаните со квалитетот на локалните услуги.

- Воспоставување функционален и стандардизиран систем на мерење на квалитетот на живот со фокус на локалните услуги во сите општини во земјата;
- Креирање на база за квалитетот на живот во сите 81 општини во Република Македонија;
- Зајакнети капацитети на граѓанскиот сектор за следење на услугите испорачани од локалната самоуправа;
- Зајакната улога на мониторинг на општинските совети во испораката на локални услуги од страна на општинската администрација;
- Спроведени годишни истражувања на задоволството на граѓаните со квалитетот на услугите на локално ниво.

Воспоставување на стандардизиран систем на мерење на квалитетот на живот во сите општини ќе придонесе кон добивање на континуиран увид во квалитетот на услуги обезбедени од единиците на локална самоуправа и ќе се зајакне улогата на мониторинг на општинските совети во општинската администрација.

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: ЕЛС, УНДП, ГОИ. Септември 2016 - декември 2017)

6.6. Подобрување на социјалните услуги

Наслов: Подобрување на социјалните услуги на локално ниво

Непостоењето на електронски систем за комуникација помеѓу институциите за нега на деца од претшколска возраст (градинките) и родителите како корисници на нивните услуги. Мерките на оваа заложба придонесуваат за унапредена ефикасност, транспарентност и отчетност на институциите во полето на социјални услуги на локално ниво. Развиена платформа и градење на капацитетите за комуникација и подобрување на ефективност и ефикасноста во испораката на услуги од страна на градинките.

- Развивање на алатка (веб, мобилна и десктоп апликација) која ги содржи следните елементи:
- Електронска мрежа за сите субјекти на соработка со градинките;
- Електронска комуникација и испорака на услуги преку апликација во електронска форма за запишување на деца од претшколска возраст, објава на дневно мени, организација на настани, можност за граѓаните да имаат директно влијание преку нивните коментари, сугестии и предлози на интернет страниците на градинките.

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: Министерство за труд и социјална политика, ПКГ „Астибо“ – Штип, ПКГ „13 Ноември“ – Општина Центар, ПКГ „Детска радост“ – Општина Гази Баба, ПКГ „Буба Мара“ – Општина Аеродром, ПКГ „8 Март“ – Општина Кисела Вода, Центар за истражување и креирање политики (ЦИКП), Sole Communication Network-ДООЕЛ. Јули 2016 - јуни 2018)

6.7. Поголема општествена вклученост на лицата со инвалидитет

Наслов: Подобрување на вклученоста на лицата со инвалидитет на локално ниво

Согласно Законот за локална самоуправа во РМ, секоја општина е должна да обезбеди пристап за граѓаните до основни информации за услугите кои ги нудат. Лицата со инвалидитет се соочуваат со различни видови на бариери во нивните секојдневни активности: влегување и користење на јавни објекти, јавен превоз, користење на услуги. Мерките од оваа заплата ќе ја подобрат вклученоста на лицата со инвалидитет на локално ниво како ранлива група на граѓани. Полесен пристап, на локално ниво, до информации и услуги обезбедени од општините.

- Модулација на интернет страниците на општините со цел да се обезбеди непречен пристап до информации за лицата со инвалидитет (оштетен вид);
- Назначување на обучено лице за комуникација со лица со инвалидитет во сите општини.

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: Министерство за информатичко општество и администрација, Единиците на локална самоуправа, ИНКЛУЗИВА – Здружение за промоција и развој на инклузивно општество. Септември 2016 – декември 2017)

Забелешка на уредникот: Заложбите 6.5, 6.6, и 6.7 сите се фокусираат на социјалните услуги и квалитетот на услуги на локално ниво, па беа групирани заедно поради оваа причина. Текстот за заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете

<https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Среднорочно Краен рок		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанска вклученост	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Вклошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
6.5 Евалуирање на квалитетот на услуги на локално ниво			✓			✓					✓		✓					✓			
6.6 Подобрување на социјалните услуги на локално ниво			✓			✓					✓			✓				✓			
6.7 Поголема општествена вклученост на лицата со инвалидитет			✓		✓			✓			✓		✓	✓				✓			

Цел на заложбата:

Заложбите 6.5, 6.6, и 6.7 се фокусираа на подобрување на услугите или евалуација на квалитетот на услугите на локално ниво. На Република Македонија ѝ недостасуваше интегриран и стандардизиран систем за мерење на задоволството на граѓаните со услугите испорачани од единиците на локалната самоуправа (ЕЛС). Дополнително, немаше воспоставен систем за следење на испораката на услуги.

Заложбата 6.5 целеше кон поставување на стандардизиран систем за мерење и мониторинг во ЕЛС и да им се овозможи на граѓаните да влијаат врз поставувањето на целите и приоритетите во ЕЛС.

Заложбата 6.6. имаше за цел да ги унапреди услугите во локалните градинки со креирање и имплементирање на веб платформа за комуникација помеѓу родителите и давателите на услуги како и меѓу градинките. Заложбата исто така наведе обука и подигнување на свеста за овој софтвер помеѓу вработените во градинките.

Заложбата 6.7 имаше за цел да осигура дека ЕЛС целосно ги исполнуваат нивните одговорности, како што се пропишани во Законот за локална самоуправа и дали тие обезбедуваат пристап до информации за услугите за сите граѓани, вклучително и за оние со различни капацитети и разни инвалидитети. За таа цел оваа заложба наведе промена на интернет страниците на општините за овозможување подобар пристап за граѓаните со оштетен вид и објава на список на лица обучени за комуникација со лица со инвалидитет на интернет страницата на секоја општина.

Статус

6.5. Мониторинг и евалуација на квалитетот на услуги на локално ниво

Среднорочно: Незапочнато

До средниот рок заложбата не беше започната. Сите активности на заложбата беа стопирани поради задоцнетите локални избори во октомври 2017, на што претходеше истекување на мандатот на градоначалниците и општинските совети на ЕЛС на 22 мај (новата влада дојде на власт на 31 мај а потоа го продолжи нивните мандати и на 3 јуни го постави 15 октомври како датум за новите избори). Сите активности беа одложени за по одржувањето на локалните избори.

Краен рок: Ограничено

До крајниот рок, целосната исполнетост на оваа заложба беше ограничена. Првата активност е во тек: согласно Министерството за локална самоуправа, „експерт работи на [дефинирање] на индикаторите за квалитетот на живот“¹ и УНДП изјави дека активността била планирана да заврши до септември 2019.² Имплементацијата на втората активност на заложбата е ограничена. УНДП го информираше тимот на МНИ дека во моментот ЕЛС се информирани за нивните обврски, но владата (МЛС) сеуште нема одлучено како најдобро да ги зајакне капацитетите на општините да ја координираат, набљудуваат и евалуираат испораката на социјалните услуги.³ МЛС потврди дека оваа активност не е комплетирана.⁴ Третата и четвртата активност не се започнати затоа што тие зависат од претходните активности.

Во однос на последните достигнувања, МЛС го информираше тимот на МНИ дека двете годишни студии кои го проценуваат задоволството на граѓаните со квалитетот на услугите на локално ниво, се комплетирани во 2017 и 2018. Студиите беа спроведени од МЛС до 2018 и УНДП ќе го преземе тоа од МЛС почнувајќи од 2019.⁵

6.6. Подобрување на социјалните услуги на локално ниво

Среднорочно: Ограничено

Исполнетоста на оваа заложба до средниот рок, беше ограничена. Само првите четири активности на заложбата беа завршени, иако другите активности беа планирани за втората година на периодот на спроведување и се навреме. Еден од чинителите SOLE Communication Network, изработи дигитална платформа и беше подготвена да ја донира, како дел од пилот фаза, на заинтересираните градинки и општини.

Краен рок: Ограничено

До крајниот рок, исполнетоста на оваа заложба беше ограничена. Освен изработката на дигиталната платформа за време на првата половина на периодот за спроведување, ниту една друга активност не беше започната. Претставниците од ГОи потврдија дека финансиите потребни за имплементацијата на втората, третата и четвртата активност не беа добиени.⁶ Дополнително, претставниците на ГОи го информираа тимот на МНИ дека „чинителите (градинките и општините) постепено изгубиле интерес [за заложбата] со тек на време”⁷ МЛС го потврди статусот на заложбата и нема спротивни ставови со ГОи вклучени во заложбата.⁸

6.7. Поголема општествена вклученост на лицата со инвалидитет

Среднорочно: Незапочнато

Тимот на МНИ еше информиран дека активностите во оваа заложба биле изменети во извештај од МЛС до МИОА⁹, да се вклучи и проценка на потребите и отворањето на информативни центри за лицата со инвалидитет како проблеми со видот. Промената на интернет страниците на општините сеуште остана во заложбата, но, владата повеќе нема да објавува список на обучени лица за комуникација со лица со инвалидитет. До средниот рок, ниту една од новите активности не беше започната, а инволвираните ГОи изгубија контакт со МЛС. За повеќе информации погледнете го среднорочниот извештај на МНИ за 2016-2017 година.

Краен рок: Ограничено

Чинителите го информираа тимот на МНИ дека „ниту една од активностите во рамките на заложбата не била исполнета”¹⁰ Претставник од ГО изјави дека сите контакти помеѓу чинителите биле изгубени и дека партнерските ГОи не биле информирани од страна на МЛС дали достигнувањата биле променети.¹¹

Спротивно на ова, МЛС го информираше тимот на МНИ дека некои од активностите на заложбата се завршени.¹² Согласно МЛС, интернет страниците на општините од северозападниот регион биле адаптирани да одговараат на потребите на лицата со оштетен вид, вклучувајќи ја Крива Паланка, Куманово, Старо Нагоричане, Липково, Кратово и Ранковце.¹³ Но во пракса, само една ЕЛС го направи ова. МЛС исто така го информираше тимот на МНИ дека е објавен водич за лица со оштетен вид на интернет страницата на општина Крива Паланка. Сепак, тимот на МНИ не успеа да го најде документот на интернет страницата и не доби функционален линк од страна на МЛС.

Дали ја отвори владата?

6.5. Мониторинг и евалуација на квалитетот на услуги на локално ниво

Граѓанско учество: Непроменето

Оваа заложба требаше да креира систем на мерење на квалитетот на услугите испорачани од ЕЛС. Иако оваа заложба имаше за цел да можат граѓаните да влијаат во поставувањето на приоритетите во ЕЛС и да се обезбеди можност за ГОи да ја мониторираат испораката на услугите, до крајниот рок беше остварен мал напредок. Она што беше започнато, идентификација на индикаторите за квалитет на живот, не водеше кон воведување на системот и подобрување на можноста за граѓанските организации на било кој начин. Претставници од УНДП потврдија дека никакви промени не резултирале од оваа заложба.¹⁴

6.6. Подобрување на социјалните услуги на локално ниво

Граѓанско учество: Непроменето

На крајот, со оглед на тоа што веб платформата не беше имплементирана, не се создадоа нови можности за граѓанско учество. Заложбата како таква, не ја отвори владата.

6.7. Поголема општествена вклученост на лицата со инвалидитет

Пристап до информации: Непроменето

Како резултат на заложбата, само една ЕЛС (Крива Паланка) ја адаптираше својата интернет страница за да се приспособи на потребите на лицата со инвалидитет, додека другите

активности не беа извршени.¹⁵ Генерално, оваа заложба не доведе до промени во праксата на ЕЛС за подобрување на граѓанската вклученост на лицата со инвалидитет.

Понатошоно пренесување?

Заложбата 6.5 не беше пренесена во следниот акциски план затоа што третата и четвртата активност сеуште се очекува да се извршат. Тимот на МНИ препорачува овие активности да продолжат како што е планирано. Анализата на индикаторите на квалитетот на живот треба да биде завршена што е можно поскоро, додека модулот на зајакнување на капацитетите на ЕЛС треба да биде внимателно избран врз основ на потребите на сите чинители.

Заложбата 6.6 не беше пренесена во следниот акциски план затоа што постепениот губиток на интерес од чинителите (SOLE Communications и ЦИКП) и недостаток на потребни средства. Никој од чинителите не предложи истата заложба да се продолжи преку новиот Акциски план 2018-2020.

Заложбата 6.7 не беше пренесена во следниот акциски план поради постепено губење на интерес од страна на чинителите. Поради тоа што многу малку активности беа преземени во заложбата, тимот на МНИ го предлага следното:

- Зголемување на степенот на комуникација помеѓу сите чинители за дефинирање на активности што е можно да се одвиваат надвор од процесот на ОВП;
- Наоѓање на можни донатори за останатите активности и аплицирање за грантови;
- Завршување на промената на интернет страниците и отварање на информациски центри;

¹ Ели Чакар (Министерство за локална самоуправа), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018.

² Емил Ангелов (УНДП - Македонија), интервју со истражувач на МНИ, 23 август 2018.

³ Ibid.

⁴ Ели Чакар (Министерство за локална самоуправа), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018.

⁵ Ibid.

⁶ Сашко Крстевски (SOLE Communication Network), интервју со истражувач на МНИ, 27 август 2018.

⁷ Александар Цеков (Центар за истражување и креирање политики), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

⁸ Ели Чакар (Министерство за локална самоуправа), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018.

⁹ Ели Чакар (Министерство за локална самоуправа), интервју со истражувач на МНИ, 23 август 2017.

¹⁰ Благоица Димитровска (ИНКЛУЗИВА), интервју со истражувач на МНИ, 3 октомври 2018.

¹¹ Ibid.

¹² Ели Чакар (Министерство за локална самоуправа), интервју со истражувач на МНИ, 30 август 2018.

¹³ По проверката на интернет страниците на ЕЛС, единствените релевантни информации пронајдени од страна на МНИ имот од Македонија се дека општината Крива Паланка навистина ја адаптирала нивната интернет страница. За повеќе информации погледнете <http://www.krivapalanka.gov.mk/nastani/14336> (пристапена на 4 октомври 2018).

Слични информации можат да се најдат на интернет страницата на општина Куманово:

<http://kumanovo.gov.mk/%d0%be%d1%84%d0%b8%d1%86%d0%b8%d1%98%d0%b0%d0%bb%d0%bd%d0%b8%d0%be%d1%82-web-%d1%81%d0%b0%d1%98%d1%82-%d0%bd%d0%b0-%d0%be%d0%bf%d1%88%d1%82%d0%b8%d0%bd%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d1%9c%d0%b5-%d0%b1%d0%b8/>

(пристапена на 4 октомври 2018). Но оваа објава е само во однос на планот за адаптација на интернет страницата, а не всушност адаптација.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Благоица Димитровска (ИНКЛУЗИВА), интервју со истражувач на МНИ, 3 октомври 2018.

6.9. Зголемување на информираноста за Канцеларијата на Народниот правобранител

Наслов: Повеќе информации за граѓаните за институцијата Народен правобранител/Омбудсман

Институцијата Народен правобранител беше основана во 1997 година, со усвојувањето на Законот за народен правобранител. Но, граѓаните не се доволно запознаени со надлежностите и улогата на канцеларијата во заштита на нивните права, конкретно во малите и рурални општини. Секоја општина треба да објави јасно видлив линк до Канцеларијата на Народниот правобранител на својата интернет страница. Објавувањето на линкот до Канцеларијата на НП ќе го зголеми нивото на информираност за постоењето на институцијата Народен правобранител, како и свеста на граѓаните за можноста на заштита на нивните права пред централните и локалните органи на власта.

(Министерство за локална самоуправа; Институции со поддршка: Канцеларијата на Народен правобранител, ГО за заштита на правата на граѓаните. Јули 2016 - јули 2017)

Забелешка на уредникот: Текстот за залошката е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на залошката	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Среднорочно		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанска вклученост	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
6.9 Зголемување на информираноста за Канцеларијата на Народниот правобранител			✓		✓					✓				✓				✓			

Цел на залошката:

Воведувањето на Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Македонија во 1997, не создаде автоматска видливост на институцијата. Освен тоа, граѓаните се често збунети и несвесни за нивните права и како тие права се поврзани со Канцеларијата на Народниот правобранител. Со цел да се зголеми информираноста за Канцеларијата на НП, оваа залошба бараше секоја од 80те општини во Република Македонија (плус град Скопје како посебен ентитет) да објави линк до Канцеларијата на Народниот правобранител на својата интернет страница.

Статус

Среднорочно: Ограничено

До среднорочната евалуација, оваа залошба имаше ограничена исполнетост. Од 80те општини (плус Град Скопје), 35 општини го немаа објавено URL линкот до Канцеларијата на Народниот правобранител на нивната интернет страница.¹

Краен рок: Ограничено

Врз основ на ажурираната листа на општини,² тимот на МНИ ги провери нивните интернет страници.³ Две општини воопшто немаат интернет страница (Липково и Старо Нагоричане), две општини имаат дисфункционална интернет страница (Брвеница и Чаир) и дополнителни 28 општини го немаат објавено URL линкот до Канцеларијата на Народниот правобранител на првата страна на нивните интернет страници.⁴ Накратко, 32 општини сеуште немаат постирано URL линк до Канцеларијата на Народниот правобранител (од различни причини). Од средниот рок, само уште три општини (Могила, Радовиш и Шуто Оризари) го објавиле URL линкот. Како таква, исполнетоста останува ограничена.

Дали ја отвори владата?

Пристап до информации: Непроменето

Со цел да се зголеми видливоста на Канцеларијата на Народниот правобранител, оваа заложба беше наменета за ЕЛС да објават директен линк до интернет страницата на Канцеларијата на Народниот правобранител, на своите интернет страници. Како резултат на активностите на заложбата, 49 ЕЛС (вклучувајќи го Град Скопје) го објавија URL линкот на нивните почетни страни, а 32 ЕЛС не го објавија истиот. Но, иако бројот на граѓани кои пристапуваат до интернет страницата на Канцеларијата на Народниот правобранител можеби се зголемил⁵, оваа заложба не ја промени владината пракса во однос на пристапот до информации.

Понатомошно пренесување?

Заложбата 6.9 не беше пренесена во следниот акциски план. Сепак, истражувачите препорачуваат останатите ЕЛС да го објават линкот на Канцеларијата на Народниот правобранител на нивните интернет страници.

¹ Согласно информациите на тимот на МНИ Македонија добиени од Канцеларијата на Народниот правобранител на 30 ноември, 2017 година, следните општини не го објавиле линкот: Арачиново, Боговиње, Брвеница, Вевчани, Гази Баба, Дебарца, Демир Капија, Демир Хисар, Дојран, Долнени, Ѓорче Петров, Зелениково, Илинден, Јегуновце, Карпош, Конче, Липково, Лозово, Могила, Петровец, Пласница, Прилеп, Радовиш, Раковце, Росоман, Сарај, Сопиште, Старо Нагоричане, Студеничани, Тетово, Центар, Центар Жупа, Чаир, Чучер Сандево и Шуто Оризари.

² Интервју со Кети Стефкова, Канцеларија на Народниот правобранител на Република Македонија (16 август 2018). Официјална електронска порака со ажуриран список на 20 август 2018.

³ Список проверен од тимот на МНИ– Македонија, на 5 септември 2018 (9:30ч).

⁴ Овие општини ги вклучуваат: Арачиново, Боговиње, Вевчани, Гази Баба, Дебарца, Демир Капија, Демир Хисар, Дојран, Долнени, Ѓорче Петров, Зелениково, Илинден, Јегуновце, Карпош, Конче, Лозово, Петровец, Пласница, Прилеп, Ранковце, Росоман, Сарај, Сопиште, Студеничани, Тетово, Центар, Центар Жупа и Чучер Сандево.,

⁵ Тимот на МНИ Македонија побара од Канцеларијата на Народниот правобранител да испраќаат податоци за посети на интернет страницата и електронски поднесени претставки во периодот 2016-2018 година. Иако не може да се постави силна корелација, доколку има зголемување во двата параметри, ова може индиректно да индицира дека заложбата имала ефект. Но, побараните индикатори не беа испратени до МНИ.

7. Јавни услуги

7.1. Поволно правно опкружување за социјални договори

Подобрување на социјалните услуги за граѓаните во Македонија согласно нивните потреби преку креирање на поволна правна средина за социјални договори и унапредување на националната легислатива и политики преку развојните механизми за социјални договори во полето на социјална заштита во земјата. Понатамошна цел на оваа мерка е да се помогне во создавање на соодветна средина за социјално претприемништво во граѓанските организации (ГОи) и да се подобри нивната одржливост, финансиска одржливост и социјално влијание.

- Елабориран документ (акциски план) со процедури за ефективна имплементација на социјални договори за следните 3 години;
- Предлози за унапредување на правната рамка за социјална заштита во земјата, во согласност со релевантните меѓународни стандарди и регулативи, коишто дозволуваат склучување на социјални договори во полето на социјална заштита;
- Подготовка на предлог подзаконски акти за стандарди за социјални услуги, предложените процедури за регулација на социјалните договори во полето на социјалната заштита, како и воспоставување услови и процедури за селекција на други даватели на социјални услуги;
- Промоција на социјални договори како модел за унапредување на квалитетот на социјалните услуги и одржливоста на граѓанското општество во Македонија и зајакнување на меѓу-секторска соработка;
- Зајакнати капацитети на 100 претставници од ГОи, централната и локалната власт и бизнисите со обуки за успешна имплементација на моделот за социјални договори во полето на социјалната заштита.
- Воспоставување на бизнис активности и зајакнување на социјалното влијание на 10 ГОи со ре-грантирање на креативни решенија за социјалните проблеми;
- Унапредена средина за социјално претприемништво.

(Министерство за труд и социјална политика; Институции со поддршка: Министерство за локална самоуправа, Единици на локалната самоуправа, СОС – Детско село, Центарот за истражување и креирање политики (ЦИКП). Јули 2016 – јуни 2017)

Забелешка на уредникот: Текстот за заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност	Релевантност за вредностите на ОВП	Потенцијално влијание	Исполнителност	Среднорочно	Дали ја отвори владата?
					Краен рок	

	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
7.1 Поволно правно опкружување за социјални договори		✓			Нејасно					✓					✓				✓		

Цел на заложбата:

Во Република Македонија, скоро сите социјални услуги се обезбедуваат од страна на централната власт. Заложбата 7.1 има за цел да ја унапреди испораката на социјалните услуги преку креирање на поволна средина за социјално претприемништво во граѓанските организации (ГОи). Оваа заложба цели кон постигнување на ова преку изработка на стандарди за испорака на социјални услуги од страна на ГОи, развивајќи модел за социјални договори, креирајќи предлог за подобрување на процесот на селекција и добивање дозволи за испорака на социјални услуги од страна на ГОи и изготвување на финансиски механизми за обезбедување грантови за 10 ГОи.

Статус

Среднорочно: Значително

Генерално, заложбата беше значително исполнета од инволвираните ГОи, примарно водени од СОС Детското село и Центарот за истражување и креирање политики. Во однос на втората и четвртата активност на заложбата, ГОи воведоа модел на социјални договори на 28 јули 2017, развија програма за градење капацитети за социјално претприемништво вклучувајќи 30 организации, доделија 10 старт-ап грантови за ГОи за социјални бизниси, и развија 18-месечна менторска програма за нови старт-ап социјални претпријатија.

Не беше јасно сепак, дали одговорноста за оваа заложба беше поделена помеѓу единиците на локална самоуправа и ГОи.¹

Краен рок: Значително

Согласно Министерството за труд и социјална политика, оваа заложба е целосно имплементирана. Новиот Закон за социјална заштита се подготвува во моментот на пишување и се очекува Законот да содржи одредби коишто понатаму ќе ги развијат активностите еден, два и три (веќе имплементирани до средниот рок од организацијата СОС Детско село)². Освен тоа, претставник од СОС Детското село има постојана канцеларија во Министерството за труд и социјална политика.

Во однос на активностите на заложбата кои се однесуваат на креирање финансиски механизми за доделување грантови на идеи за старт-ап бизниси за 10 ГОи и промоција на социјално претприемништво, тие беа извршени од страна на ЦИКП.³ ЦИКП го информираше тимот на МНИ дека 10 ГОи кои ги добија грантовите ги развиле бизнис плановите и веќе покажуваат резултати, кои вклучуваат: улична дистрибуција на списанието 'лице в лице' и првиот велосипедски центар 'прв вело центар'.⁴ ЦИКП исто така одржа три формални и две неформални работни средби со претставници од Министерството за труд и социјална политика, во однос на сугестии за предлог Законот за социјално претприемништво.⁵

Дали ја отвори владата?

Граѓанска вклученост: Маргинално

Со креирање на модел за социјални договори во полето на заштита на децата и социјалните услуги, оваа заложба ги адресираше општествените проблеми преку креативни решенија испорачани од непрофитни организации.

Оваа заложба беше главно спроведена од вклучените невладини организации, имено СОС Детско село и ЦИКП. Тие ја презедоа лидерската улога во испорачување на клучните резултати од заложбата, како што е воведувањето на модел на социјални договори, развивање на програма за градење на капацитети за социјално претприемништво и доделување грантови на ГОи. Оттука, не е јасно до кој степен овие резултати припаѓаат на владата, имено МТСП и како тоа ја променило владината пракса во однос на граѓанското учество. Сепак, за време на имплементацијата на оваа заложба, две ГОи беа во континуирана комуникација и размена на информации со Министерството, преку формални средби, неформални посети, електронски пораки и телефонски разговори по потреба.⁶ Предлозите на ЦИКП беа исто така земени предвид од Министерството за труд и социјална политика за време на изработка на Законот за социјално претприемништво, што претставува маргинална промена за граѓанското учество.

Понатомошно пренесување?

Заложбата не беше пренесена во следниот акциски план.⁷ Според службеници од МТСП, целите на заложбата се инкорпорирани во новиот Закон за социјална политика и Законот за социјално претприемништво.⁸

¹ Ibid.

² Софија Спасовска (Министерство за труд и социјална политика), интервју со истражувач на МНИ, 12 септември 2018.

³ Ibid. Исто и Златко Симоновски (Центар за истражување и креирање политики), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Софија Спасовска (Министерство за труд и социјална политика), интервју со истражувач на МНИ, 12 септември 2018; Златко Симоновски (Центар за истражување и креирање политики), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

⁷ Национален Акциски план за Отворено Владино Партнерство 2018-2020, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Action-Plan_2018-2020_EN.pdf

⁸ Софија Спасовска (Министерство за труд и социјална политика), интервју со истражувач на МНИ, 12 септември 2018.

8. Климатски промени

8.1. Развој на политики за климатски промени по пат на партиципативност

Наслов: Развој на политики за климатски промени на национално ниво на транспарентен и партиципативен начин

Иако постојните национални планови и други национални извештаи за климатските промени беа подготвени на транспарентен и партиципативен начин, постои потреба за дополнителни напори при претставување на овој проблем на пошироки групи со цел да се постигне поголем степен на чувство на заедничко делување на резултатите. Мерките на оваа заложба придонесуваат кон хармонизација на националните политики со мерките за климатски промени и подобро носење на одлуки од носителите на одлуки врз основ на консултации со чинителите. Транспарентен и партиципативен развој на климатските политики на национално ниво. Поголема транспарентност во процесот ќе обезбеди поинформирано носење на одлуки во процесите на секторско ниво и локалните политики.

- Ќе ги зајакне постоечките и ќе креира нови механизми на соработка
- Ќе овозможи достапност и можност за вклучување на сите релевантни страни во подготовката на националните документи за климатски промени до меѓународните тела со цел покривање на должностите на државата пред Секретаријатот за климатски промени при ООН и ЕУ.

(Министерство за животна средина и просторно планирање; Институции со поддршка: Национален комитет за климатски промени, Министерство за економија, Министерство за транспорт и врски, Министерство за финансии, Секретаријат за европски прашања, Влада на Република Македонија – Сектор за економски политики, структурални реформи и инвестиции, Македонската академија на науките и уметностите, Стопанска комора, НВОи/ГО/ донатори/ проекти имплементирани во областа на климатските промени. Јули 2016 – јануари 2018)

8.2. Отворени податоци за климатски промени

Наслов: Отворени податоци за климатските промени на национално и локално ниво

Податоците за климатските промени треба да се достапни на едно место, во формат разбирлив за општата јавност и да овозможат поголема вклученост на граѓаните во процесот на креирање политики како и да отвори можности за трансфер и апликација на нови технологии и иновации. Оваа мерка ќе придонесе кон константно награджување на податоците, како и лесен и разбирлив пристап на едно место – порталот www.klimatskipromeni.mk. Потранспарентен и партиципативен развој на климатските политики на национално ниво.

- Ќе овозможи унапредени системи за собирање на релевантни податоци;
- Ќе го подобри квалитетот на собраните податоци и нивната анализа;
- Ќе го зајакне националниот капацитет за адресирање на климатските промени;
- Ќе го зајакне квалитетот на известување на Секретаријатот за климатски промени при ООН и ЕУ.

(Министерство за животна средина и просторно планирање; Институции со поддршка: Управа за хидрометеоролошки работи, Национален комитет за климатски промени, Државниот завод за статистика, Администрацијата на ХМУ, Локалната самоуправа, Македонската Академија на Науките и Уметностите, Академската заедница. Јули 2016 – јануари 2018)

8.3. Подобрување на известувањето за загадувањето на животната средина

Наслов: Обезбедување одговорност на приватниот сектор и вклучување во националната акција за климатски промени

Министерството за животна средина и просторно планирање собира информации од индустријата во пишана форма преку неколку видови на прашалници кои се однесуваат на различни сегменти од загадувањето на животната средина. Оваа мерка ќе ги поврзе сите информации кои Министерството ги бара од индустријата во електронска форма; ќе овозможи известување, ќе го подобри квалитетот на колектираните податоци поврзани со загадувањето на воздухот и климатските промени.

- Ќе го унапреди известувањето, следењето и проверката на податоците кои Министерството за животна средина и просторно планирање ги бара од индустријата;
- Ќе ја зајакне соработката со приватниот сектор;
- Ќе овозможи поддршка за известување до Секретаријатот за климатски промени при ООН и ЕУ.

(Министерство за животна средина и просторно планирање; Македонска академија на науките и уметностите, Национален комитет за климатски промени, Влада на РМ, Стопанска комора, ГОИ/НВОи, Донатори/ проекти имплементирани во полето на климатските промени. Јули 2016 - јануари 2018)

Забелешка на уредникот: Текстот за заложбата е скратен. За целосната верзија погледнете <https://www.opengovpartnership.org/documents/macedonia-national-action-plan-2016-2018>

Преглед на заложбата	Специфичност				Релевантност за вредностите на ОВП				Потенцијално влијание				Исполнето ст		Среднорочно Краен рок		Дали ја отвори владата?				
	Нема	Ниско	Средно	Високо	Пристап до информации	Граѓанско учество	Јавна одговорност	Технологија и иновации за транспарентност и отчетност	Нема	Безначајно	Умерено	Трансформативно	Незапочнато	Ограничено	Значително	Комплетно	Влошено	Непроменето	Маргинално	Големо	Извонредно
8.1 Развој на политики за климатски промени по пат на партиципативност			✓			✓				✓					✓				✓		
8.2 Отворени податоци за климатски промени			✓		✓					✓					✓				✓		
8.3 Подобрување на известувањето за загадувањето на животната средина		✓			✓					✓						✓		✓			

Цел на заложбата:

Во последните години, на климатските промени им се обраќа поголемо внимание во националните политики поради кандидатскиот статус на земјата за приклучување кон

Европската Унија и нејзината улога во меѓународните договори. Овој спој на активности имаше за цел да ги адресира следните три прашања: 1) потребата за развој на партиципативен развој на политиките за климатски промени, 2) потребата за унапредување на отворените податоци за климатските промени, и 3) потребата за обезбедување на одговорност на јавниот сектор во рамки на активностите околу животната средина.

Заложбата 8.1 имаше за цел да организира три консултативни работилници со чинители во подготовката на Вториот двегодишен извештај за климатски промени, кој е дел од заложбите на Македонија кон UNFCCC и подготовка на информативни материјали за Парискиот Договор.¹

Заложбата 8.2 е ревизија на националниот инвентар на стакленички гасови (ИСГ) со податоците од 2013 и 2014 година, да се подобри квалитетот и да се овозможи слободен пристап до националниот инвентар на стакленички гасови и да се зајакнат капацитетите на релевантните страни за да се обезбеди редовно собирање на податоци.²

Заложбата 8.3 е да се подобри известувањето, набљудувањето и верификацијата на податоците кои Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) ги собира од приватниот сектор со креирање на водичи за ажурираниот софтвер на Мониторинг на емисиите од индустриски извори (EMI). Се очекува новиот софтвер да го централизира системот за известување со барање на еден единствен формат кој индустријата ќе треба да го следи.³

Статус

8.1. Развој на политики за климатски промени по пат на партиципативност

Среднорочно: Значително

Оваа заложба беше значително комплетирана до јули 2017. Во однос на првата активност, МЖСПП одржа две консултативни работилници за време на периодот од февруари до април 2017 година: „Финализирање на инвентарот на стакленички гасови“ и „Проценка на потенцијалите за миграција од климатските промени“.

Втората активност на заложбата беше целосно имплементирана до средниот рок. МЖСПП и УНДП имплементираа серија на активности (во рамки на проектот „Втора национална комуникација за климатски промени“) поврзано со подготовката на иновативни материјали за државните заложби во поглед на климатските промени. Овие промотивни материјали се достапни на интернет страницата www.klimatskipromeni.mk и <http://klimatskipromeni.mk/article/28#/index/main>, кои вклучуваат детален извештај за заложбите на Македонија за климата, во однос на Парискиот договор.⁴

Краен рок: Комплетно

Оваа заложба беше целосно исполнета до крајниот рок.⁵ Третата и завршна работилница за консултација беше одржана на 21 септември 2017 година, во Македонската Академија на Науките и Уметностите.⁶ Оваа работилница ги претстави соодветните механизми за набљудување, извештај и верификација на анализите за климатските промени, како и финансиските и техничките предизвици во Вториот двегодишен извештај за климатските промени. Вториот двегодишен извештај за климатските промени (дел од заложбите на Македонија кон UNFCCC) беше објавен во октомври 2017 година и е достапен на интернет.⁷

8.2. Отворени податоци за климатски промени

Среднорочно: Значително

Заложбата беше значително исполнета до средниот рок. Македонската Академија на Науките и Уметностите го ревидираше националниот инвентар на емисии на стакленички гасови и го подобри квалитетот на податоците од инвентарот, во координација со МЖСПП и UNDP. Националниот инвентар на стакленички гасови може слободно да се види преку интернет страницата за климатски промени на Владата⁸ за интернет страницата на UNFCCC.⁹ Групите на податоци може да се пребаруваат по гас/сектор/под-сектор/година, и информациите се видливи во динамични графици. Тие исто така можат да бидат изнесени во Excel формат, во фотографија или да се испечатат.¹⁰ Град Скопје и осумте општини во Македонија обезбедија

слободен пристап на ИСГ инвентарот преку интернет страницата на националната влада и интернет страницата на Град Скопје.¹¹

Четвртата активност на заложбата цели кон зајакнување на капацитетите на релевантните страни за да се обезбеди редовно собирање и споделување на податоците за климатските промени. За таа цел, УНДП обучи два члена од персоналот за подготовка на инвентарот. За да се обезбеди детален ИСГ инвентар во секторите за земјоделството, шумарството и експропријација на земјиште, за прв пат беше користена “Corine” базата што овозможува точна компилација на податоци, конзистентност на информациите и компатибилност на податоците. Не е јасно кои институции беа дел од обуките, ниту која била агендата на истите, како што е наведено во извештајот за напредок, активната на заложбата 8.2.4 не може да се смета за завршена до средниот рок.¹²

Краен рок: Значително

Четвртата активност не беше компетирана до крајниот термин и оттука нивото на исполнетост остана значително.

8.3. Подобрување на известувањето за загадувањето на животната средина

Среднорочно: Комплетно

Оваа заложба се содржи од само една активност: подготовка на упатства за софтвер за следење на емисиите, неопходен прв чекор за обновување на претходно постоечкиот софтвер.¹³ Упатствата беа компетирани и поднесени до Владата за усвојување во јули 2017.¹⁴ Упатствата претставуваат дел од секундарната легислатива за обезбедување јасни мандати кон приватниот сектор за тоа како треба да се врши известувањето.

Дали ја отвори владата?

8.1. Развој на политики за климатски промени по пат на партиципативност

Граѓанско учество: Маргинално

Заложбата се стреми кон подобрување на граѓанското учество во процесот на планирање и развивање на политиките за климатските промени, преку партиципативна елаборација на Вториот двегодишен (ревидиран) извештај за климатските промени со сите релевантни страни во работни групи, јавни дебати и други форми на консултација.¹⁵

Според резултатите од средниот рок и Павлина Здравева од УНДП, која беше директно инволвирана во имплементацијата на активностите на заложбата, партиципативниот карактер бил за пофалба вклучувајќи околу 100 претставници од владините институции, меѓународните организации, академијата, бизнис секторот и ГОи¹⁶, кои учествувале на секоја од консултативните работилници [повеќе од три поставени со НАП 2016-2018]. Работилниците имаа улога на корективен механизам за постоечките политики и механизам за подготовка на Вториот двегодишен извештај за климатски промени на јасен и разбирлив начин за сите засегнати страни. Признавајќи дека климатските промени не беа диференцирани од животната средина [за пошироката јавност] и во голем дел од извештаите за климатски промени доминира ‘технички жаргон’, оваа активност придонесе кон поразбирлива политика специфично за климатските промени – ексклузивно изразени преку двегодишниот извештај. Како резултат на континуиран партиципативен карактер на процесите на креирање политики, тимот на МНИ смета дека придонесот од оваа заложба кон вредноста на граѓанското учество како маргинална, споредено со претходната пракса.

8.2. Отворени податоци за климатските промени на национално и локално ниво

Пристап до информации: Маргинално

Оваа заложба беше замислена да овозможи отворен пристап до националните бази на количината и изворите на емисиите на стакленичките гасови на национално и локално ниво.¹⁷ Пристапот до податоците од СГ инвентарот на национално и локално ниво, примарно

акцентирани од придонесот на Град Скопје, но исто така уште осум други општини, е направен да биде достапен преку нивните интернет страници како и редовно обновување. МЖСПП исто така обезбедува релевантни информации преку www.klimatskipromeni.mk како и преку www.unfccc.org.mk. Во рамките на оваа заложба, македонската Влада во соработка со УНДП ги зајакна капацитетите за отворен пристап до ИСГ во земјоделството, шумарството и експропријацијата на земјиште, и повеќе од основата предвидена пред акцискиот план¹⁸. Претставниците на ГОи беа активно вклучени во припремата на ИСГ низ целокупниот процес.¹⁹

8.3. Обезбедување на одговорност на јавниот сектор и вклученост во националната акција за климатските промени

Пристап до информации: Непроменето

Ултимативната цел на заложбата беше да овозможи мерка која ќе обезбеди одговорност и вклученост на приватниот сектор во националната акција за климатските промени, преку амандман на регулативата. Оваа мерка имаше намера да ги поврзе сите информации кои МЖСПП ги бара од индустријата во електронска форма, такашто ќе го помогне известувањето и подобрувањето на квалитетот на собраните податоци поврзани со загадувањето на воздухот и климатските промени.²⁰ Пред периодот за спроведување на активноста, МЖСПП добиваше извештаи за климатските промени од индустријата преку софтверот ЕМИ, но фреквенцијата на поднесување извештаи не беше еднаква и добиениот број на информации се разликуваше од една до друга компанија. Активноста 8.3.1 имаше за цел да се подготват упатства за обновување на ЕМИ и истовремено да служат како основ за соодветна регулатива која што ќе го обврзува приватниот сектор да применува унифициран пристап во известувањето.

Но, како што беа усвоени упатствата и сеуште се очекува да бидат вметнати во [очекуваниот] Закон за климатска акција, во пракса реалните промени за пристапот до информации се очекуваат по одреден период од донесувањето на регулативата.

Понатамошно пренесување?

Сите три заложби групирани под оваа тема беа пренесени во следниот Акциски план. Содржината на заложбата 8.1 беше изменета и пренесена во следниот акциски план под петтата тема. Новата заложба 5.4 е насловена „До отпорно Скопје преку достапност на податоци“ и има за цел да ја подобри транспарентноста во Градот Скопје со вклучување на граѓаните во најмалку две јавни услуги што ќе ја зголеми ‘отпорноста’ на Град Скопје и со организирање на хакатон којшто исто ќе им овозможи на граѓаните да креираат решенија.²¹

Содржината на заложбата 8.2 исто така беше изменета и пренесена во следниот Акциски план под седмата тема, „Климатски промени“. Новата заложба („Постигнување на системски промени преку подобрување на колективното знаење за климатски промени“) цели кон обезбедување на услови за поголема транспарентност во податоците за климатските промени.²²

Заложбата 8.3 како и заложбата 8.2, беше пренесена во следниот акциски план како дел од нова заложба 7.1 („Постигнување на системски промени преку подобрување на колективното знаење за климатски промени“). Но, дел од заложбата 8.3 беше исто така пренесено во нова заложба насловена „До отпорно Скопје преку достапност на податоци“. Првата активност на заложбата има за цел да обезбеди слободен пристап до серија на податоци во различни сектори со кои располага Град Скопје и јавните претпријатија, вклучувајќи ги транспорт, енергија, води, ерозија, зеленило, климатски промени итн.²³

¹ Извештај на МНИ за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.81, достапен на: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MNI-Report_2016-2018_EN.pdf

² Извештај на МНИ за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.82.

³ Извештај на МНИ за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.83. Исто така, Национален Акциски план за Отворено Владино Партнерство 2016-2018, Република Македонија, Министерство за информатичко општество и

администрација, Скопје, јули 2016-2018, стр. 81, достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/MK_NAP3_Eng_0.docx.

⁴ Национален Акциски план за Отворено Владино Партнерство 2016-2018, Република Македонија, Министерство за информатичко општество и администрација, Скопје, јули 2016, стр.82.

⁵ Павлина Здравева (УНДП), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

⁶ Павлина Здравева (УНДП), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

⁷ Втор двегодишен извештај за климатски промени во Република Македонија, Влада на Република Македонија, Министерство за животна средина и просторно планирање, достапен на:

<http://klimatskipromeni.mk/data/rest/file/download/b9f8b3cf5f2940bdeffcc67ce5c04755bee111c1c533109e913ae3ca8164f162.pdf>.

⁸ www.klimatskipromeni.mk (посетено на: 4.октомври 2018).

⁹ www.unfccc.org.mk/default.aspx?LCID=229 (посетено на: 4 октомври 2018).

¹⁰ Извештај на МНИ за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.83, достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MHI-Report_2016-2018_EN.pdf;

¹¹ Ibid, стр.84d.

¹² Ibid, стр.84.

¹³ Извештај на МНИ за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.83, достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MHI-Report_2016-2018_EN.pdf;

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Национален Акциски план за Отворено Владино Партнерство 2016-2018, Република Македонија, Министерство за информатичко општество и администрација, Скопје, јули 2016, стр.77; достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/MK_NAP3_Eng_0.docx

¹⁶ Павлина Здравева (УНДП), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

¹⁷ Национален Акциски план за Отворено Владино Партнерство 2016-2018, Република Македонија, Министерство за информатичко општество и администрација, Скопје, јули 2016, стр.79 достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/MK_NAP3_Eng_0.docx.

¹⁸ Ibid, стр.83.

¹⁹ Павлина Здравева (УНДП), интервју со истражувач на МНИ, 22 август 2018.

²⁰ Извештај на МНИ за напредокот на Македонија 2016-2017, стр.81, достапен на:

https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Mid-Term_MHI-Report_2016-2018_EN.pdf.

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Ibid, стр.44.

Методолошки забелешки

Извештајот до крајниот рок е базиран на канцелариско истражување и интервјуа со владини и невладини чинители. Извештајот на МНИ за наодите од извештајот за само-проценка на владата, други проценки на напредокот од граѓанското општество, приватниот сектор, меѓународни организации и претходниот извештај на МНИ.

Финалниот извештај е подготвен од персоналот на МНИ во соработка со тим од три истражувачи од ЦЕД Флорозон врз основ на квалитативна методологија. Главниот инструмент за извештајот беа полу-структурирани интервјуа. Беше спроведено и кратко истражување за секоја заложба поединечно. Селекцијата за интервјуираните лица беше главно базирана врз примарен план за истражување поднесен до ОВП за потребите на среднорочниот извештај, а корекциите беа направени на ангажманот за нови лица во рамки на заложбите или замените кои се случуваа во меѓувреме.

Беа спроведени три вида на интервјуа, слично на методологијата користена за среднорочниот извештај, односно интервјуа лице в лице (мнозинство на интервјуата) и со исклучок на Вибер интервјуата и интервјуата преку електронски пораки со лица на подалечни локации (или недостапни поради различни причини). Табелата на интервјуа е следна:

#	Извор	Датум	Формат на интеракција	Тема
1	Кети Стефкова – Канцеларија на народниот правобранител на РМ	16 август 2018	Интервју лице в лице	Отвореност на локално ниво
2	Миша Поповиќ – ИДСЦ	17 август 2018	Интервју лице в лице	Спречување на корупција и промовирање на добро владеење
3	Габриела Димовска - ЦЕА	21 август 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси
4	Оливер Серафимовски – КомСПИ	22 август 2018	Интервју лице в лице	Слобода на информации
5	Марија Ристеска – ЦИКП	22 август 2018	Интервју лице в лице	Отвореност на локално ниво, инклузивно креирање политики
6	Александар Цеков – ЦИКП	22 август 2018	Интервју лице в лице	Отвореност на локално ниво
7	Мартин Николиќ – УНДП	23 август 2018	Интервју лице в лице	Отвореност на локално ниво
8	Емил Ангелов – УНДП	23 август 2018	Интервју лице в лице	Отвореност на локално ниво
9	Билјана Настовска – УНДП	23 август 2018	Интервју лице в лице	Отвореност на локално ниво
10	Гордана Димитровска – МИОА	23 август 2018	Интервју лице в лице	инклузивно креирање политики
11	Александар Николовски – ЗЕНИТ	24 август 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси

12	Дарко Антиќ – ЕСЕ	27 август 2018	Интервју лице в лице	Слобода на информации
13	Данче Даниловска– Бајдевска – ФООМ	27 август 2018	Интервју лице в лице	Слобода на информации
14	Ели Чакар - МЛС	30 август 2018	Интервју лице в лице	Отвореност на локално ниво
15	Виктор Митевски – МФ	30 август 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси
16	Малинка Николиќ - КЗК	31 август 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси
17	Мартин Тодевски - ЦУП	31 август 2018	Интервју лице в лице	Отворени податоци
18	Герман Филков - ЦГК	31 август 2018	Интервју лице в лице	Слобода на информации
19	Надица Јосифовски – МИОА	11 септември 2018	Интервју лице в лице	Отворени податоци
20	Сашко Крстевски – SOLE Communication	27 август 2018	Вибер интервју	Отвореност на локално ниво
21	Драгица Милошевска– Женска акција	28 август 2018	Интервју преку електронска пошта	Отвореност на локално ниво
22	Снежана Камиловска – МЦМС	4 октомври 2018	Телефонско интервју	Инклузивно креирање политики
23	Благица Димитровска– ИНКЛУЗИВА	3 октомври 2018	Интервју преку електронска пошта	Отвореност на локално ниво
24	Сузана Никодијевиќ Филиповска – Генерален секретаријат на Владата на РМ	22 август 2018	Интервју лице в лице	Инклузивно креирање политики
25	Мартин Николиќ	23 август 2018	Интервју лице в лице	Инклузивно креирање политики
26	Миша Поповиќ	17 август 2018	Интервју лице в лице	Спречување на корупција и промовирање на добро владеење
27	Весна Донева – Државна комисија за спречување на корупција	30 август 2018	Интервју лице в лице	Спречување на корупција и промовирање на добро владеење
28	Александар Цеков – Центар за истражување и креирање политики	22 август 2018	Интервју лице в лице	Спречување на корупција и промовирање на добро владеење
29	Дарко Антиќ – Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените во Македонија	29 август 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси
30	Билјана Бабушкова – Министерство за здравство	13 септември 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси

31	Герман Филков – ЦГК	31 август 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси
32	Евгенија Кирковски– Секретаријат за европски прашања	30 август 2018	Интервју лице в лице	Ефикасно управување со јавни ресурси
33	Софија Спасовска – Министерство за труд и социјална политика	12 септември 2018	Интервју лице в лице	Јавни услуги
34	Златко Симоновски – Центар за истражување и креирање политики	22 август 2018	Интервју лице в лице	Јавни услуги
35	Павлина Здравева - УНДП	22 август 2018	Интервју лице в лице	Климатски промени

Кирил Ристовски е извршен директор во Центрот за Еколошка Демократија (ЦЕД) Флорозон. Тој е магистер во областа на човечки ресурси и менаџмент од Универзитетот од Скопје. Тој е НВО активист во полето на еколошката демократија и пристапот до еколошките права.

Ненад Марковиќ е надворешен истражувач за ЦЕД Флорозон во областа на општествените науки. Тој е исто така доцент и раководител на катедрата за политички науки на Правниот Факултет Јустинијан Први во Скопје – Универзитет Св. Кирил и Методиј, како и уредник на магазинот „Политичка мисла“.

Драган Гоцевски е надворешен истражувач за ЦЕД Флорозон во областа на административните науки. Тој е доцент на катедрата за Административно право и јавна администрација при Правниот Факултет Јустинијан Први во Скопје – Универзитет Св. Кирил и Методиј. Тој е и доктор на политички науки на Универзитетот во Скопје.

Отвореното Владино Партнерство (ОВП) цели кон обезбедување на конкретни заложби од страна на властите за промоција на транспарентност, оспособување на граѓаните, борба со корупција и негување на нови технологии за зајакнување на власта. Механизмот за независно известување на ОВП го проценува развојот и спроведувањето на националните акциски планови за поттикнување на дијалогот помеѓу чинителите и подобрување на отчетноста.

